

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

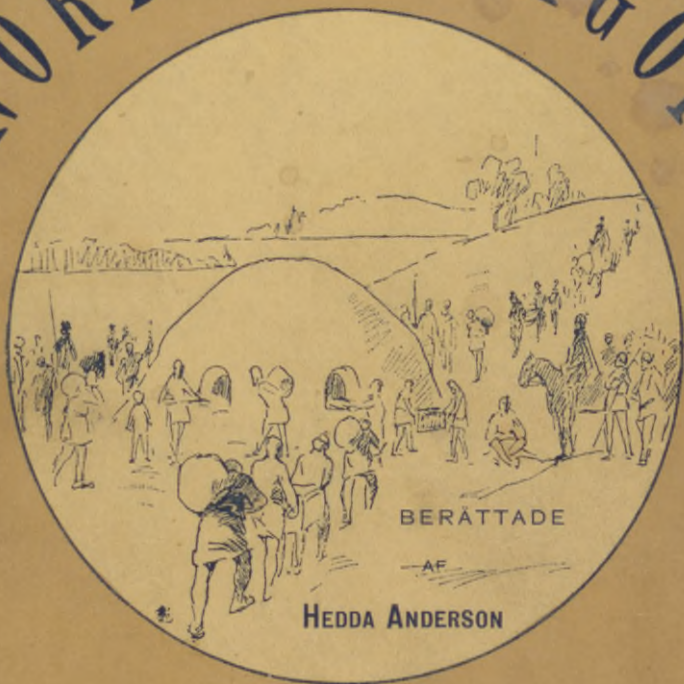
This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Maj Myrhand. Högst Myrhand.

P. A. NORSTEDT & SÖNERS
UNGDOMS BöCKER
14

NORDISKA SAGOR

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

Pris 2 kronor

Allmänna Sektionen

Pedag.

Sv.

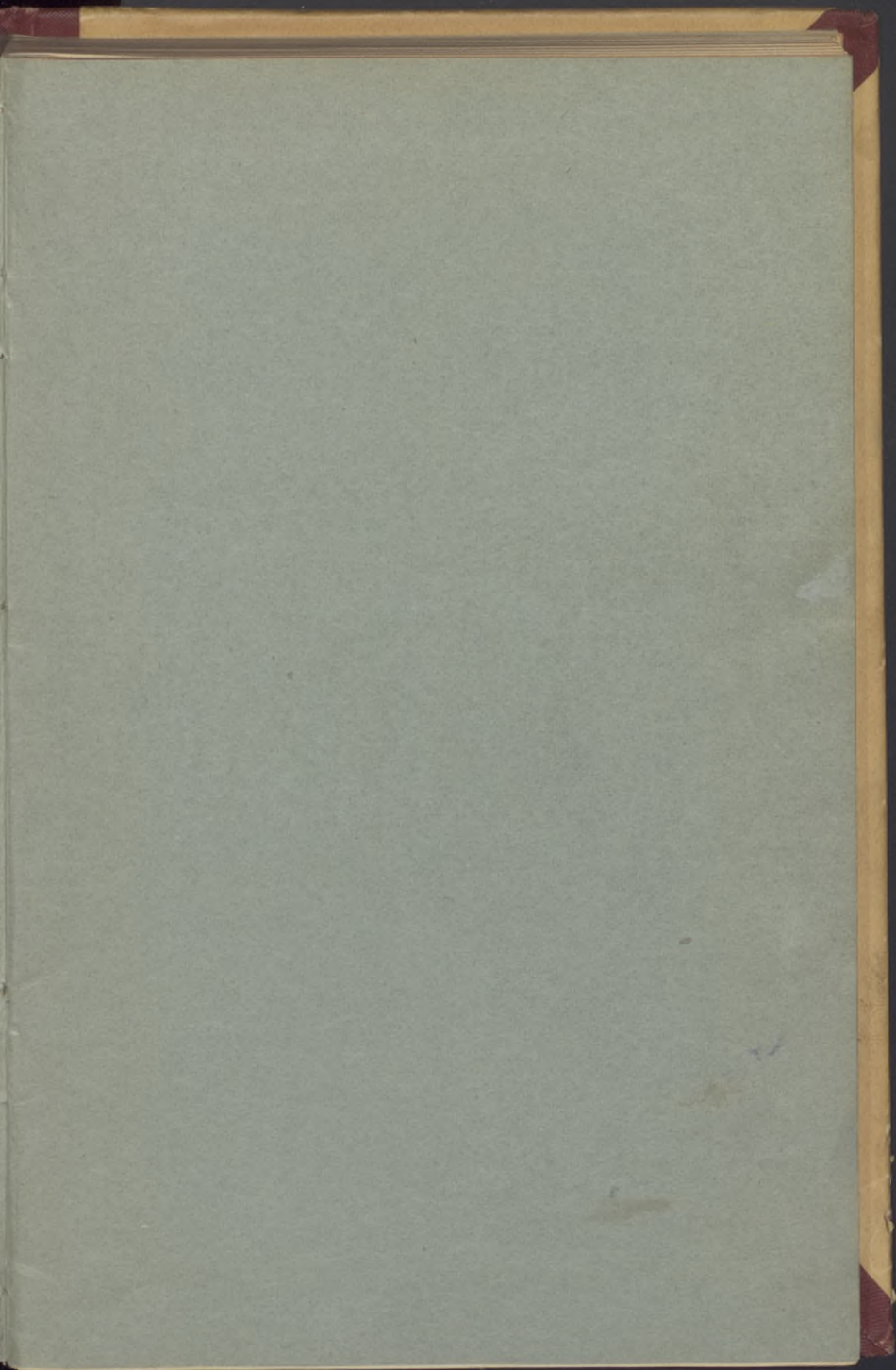
Barnb.

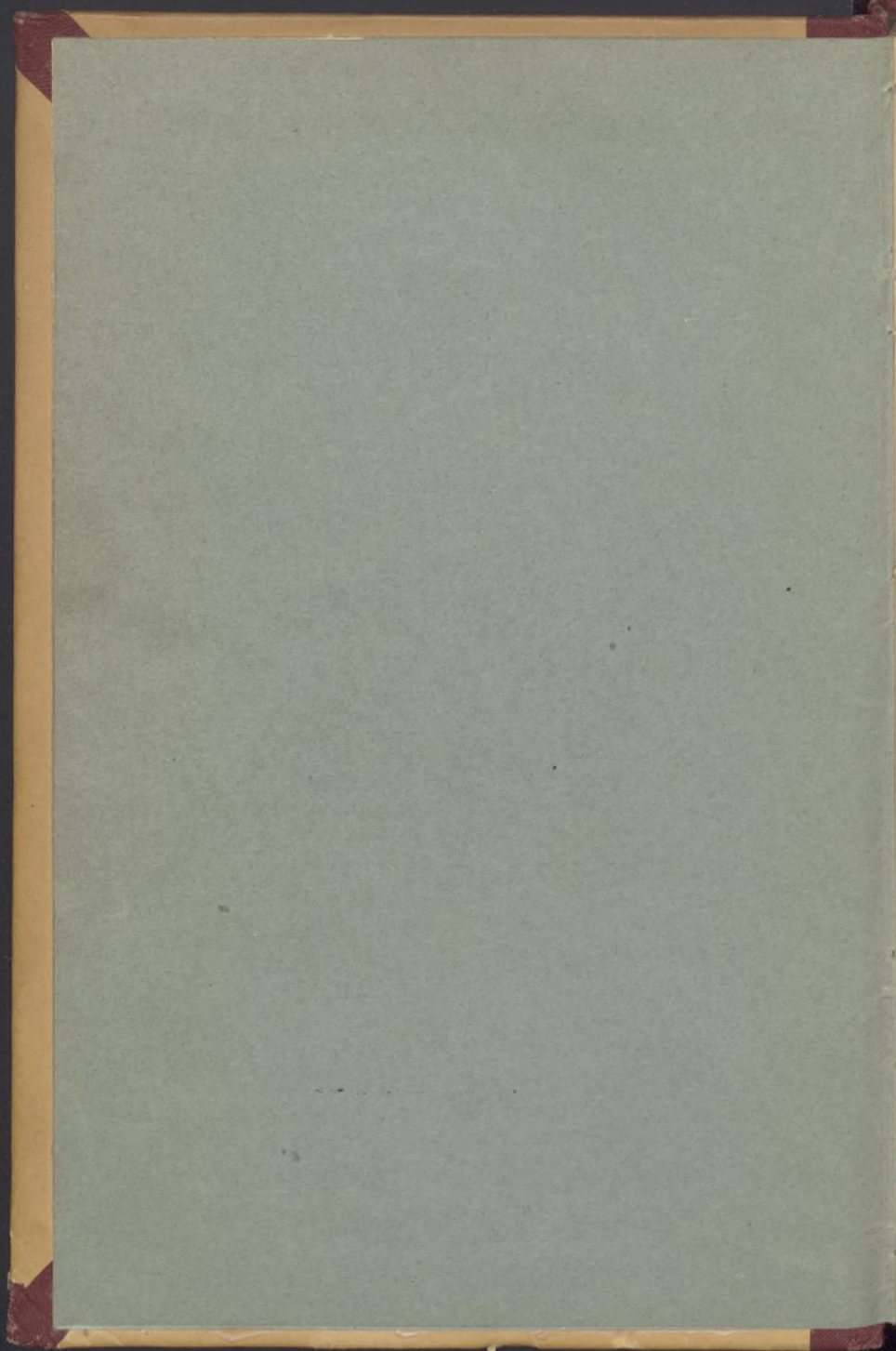
6000236782

Göteborgs universitetsbibliotek

10. 45
733

P. A. NORSTEDT & SÖNERS UNGDOMSBÖCKER N:º 14.

NORDISKA SAGOR

BERÄTTADE

AF

HEDDA ANDERSON

STOCKHOLM

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

NORDISKA SÄGOR

STOCKHOLM 1893

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

Berättelser ur nordiska gudasagan.

1.

Om skapelsen.

Innan ännu jord och himmel voro skapade, fanns ett stort svalg, som hette Ginungagap.

På ömse sidor om detta svalg lågo tvenne världar, Nifelhem, mörkrets och köldens värld, samt Muspelhem, eldens värld.

Ur en brunn i Nifelhem strömmade tolf floder ned i Ginungagap. Dessa floder, som kallades Elivågor, stelnade till is, då de kommo ned i svalget. Ginungagap blef därigenom uppfyllt af höga isberg. Men då gnistor från Muspelhem föllo ned på isbergen, började isen smälta och drypa. Af dessa droppar bildades tvenne lefvande varelser: en jätte vid namn Yme samt en ko, Audumbla.

En gång, då Yme låg och sof, framväxte en man och en kvinna ur hans vänstra arm samt en yngling ur hans ena fot. Från dessa Ymes ättlingar härstammade sedan en hel ätt af onda jättar, hvilka kallades rimtursar.

Men ett annat och bättre släkte framkom snart. Kon Audumbla närde sig genom att slicka rimmet af saltstenar, som funnos i Ginungagap. Här af uppkom först en mans hår, därefter en mans hufvud och till sist en

hel man, som blef kallad Bure. Bure fick en son, benämnd Börr, och Börr blef fader till tre söner: Oden, Vile och Ve, hvilka voro de första gudarne.

Dessa tre gudar lyckades att dräpa jätten Yme, och i hans blod dränkte de alla hans släktingar, utom jätten Bergelme och hans hustru, hvilka blefvo stamföräldrar för en ny jättesläkt.

Af Ymes kropp skapade gudarne sedan himmeln och jorden. Af blodet skapade de haf, sjöar och floder, af benen berg, af tänderna stenar, af håret skogar och af skägget gräs. Af hans hufvudskål danade de himlahvalfvet och hvälfde det öfver jorden. Men under hvarje hörn ställdes en dvärg för att hålla det uppe. Dessa dvärgar heta Norr, Söder, Öster och Väster.

Af de gnistor, som föllo från Muspelhem, skapades solen, månen och stjärnorna och sattes upp på himmeln. Men de tunga skyarna under himmeln bildades af Ymes hjärna, som gudarne slungade ut i luften.

Därefter ordnades himlakropparnas gång, så att en viss tid skulle vara ljus och heta dag och en annan mörk och heta natt.

»Därefter började solen skina
från sunnan på de kala bergen,
och ur jordens mull uppstego
de gröna örter.»

Nu var jorden färdig att mottaga människan.

Då gudarne en dag vandrade vid hafvets strand, fingo de se tvenne träd, som de funno så sköna, att de omskapade dem till människor. De skapade dem till man och kvinna, gáfvo dem lif, fågning och förstånd och kallade dem Ask och Embla.

Ask och Embla blefvo stamföräldrar till människosläktet, som fick sin boning i Midgård, en väldig borg, hvilken gudarne hade uppfört midt på jorden.

Men vid hafvets strand bodde de onda jättarne i sitt eget land, Jättehem, eller Utgård.

Det största träd, som fanns i världen, var en ask, benämnd Yggdrasil. Detta träd var så stort, att dess grenar räckte upp till himmeln och bredde ut sig öfver hela jorden. Djupt ned och vidt ut i underjorden sträckte det sina rötter.

Vid en af dessa rötter låg en källa vid namn Mimes brunn, i hvilken den fullkomliga visheten bevarades. Och vid en annan rot låg Urdarbrunnen, där gudarne dagligen sammanträdde till rådslag.

Vid Urdarbrunnen sutto tre fagra jungfrur, Urd, Verdandi och Skuld — forntid, nutid och framtid — och öste vatten öfver Yggdrasils rötter, på det att trädets grönska aldrig skulle förblekna.

De tre jungfrurna kallades nornor. Öfver alla människors öden bestämde nornorna. Deras beslut och domar voro oryggliga, icke ens gudarne kunde ändra dem.

2.

Sagan om Oden.

Oden var den äldste och förnämste af alla gudar. Allfader kallades han, och en fader var han för allt, som var skapadt. En hel ätt af gudar och gudinnor härstammade från honom, och dessa lydde och tjänade honom såsom barn tjäna och lyda sin fader.

Gudarne kallade sig asar, och tolf voro de till antalet. På jordens högsta punkt hade asarne byggt sig en borg, Asgård, den väldigaste och mest lysande borg, som fanns i världen.

Men snart flyttade de den till himmeln och byggde sedan mellan himmeln och jorden en bro, benämnd Bäfrast (regnbågen), på hvilken gudarne vandrade upp och ned.

Odens egen sal kallades Valhall. Dit församlades efter döden alla tappra hjältar, som fallit i ärlig strid. Dessa kallades enhärjar, och de blefvo ledsagade till Valhall af sköna tärnor, benämnda valkyrjor.

I Valhall förde enhärjarne ett härligt lif. Hvarje dag fingo de strida med hvarandra på den stora Idavallen, belägen strax utanför Valhall. Och då kvällen kom, fingo de återvända till Odens sal. Där läktes af sig själfva alla sår, som de hade fått under dagens strid; och med fröjd och gamman fingo de taga del i Odens gästabud.

Vid måltiderna undfägnades enhärjarne af valkyrjorna med mjöd ur gyllene dryckeshorn samt med fläsk af den underbara galten Särinne, som hvarje afton kokades och åts upp men hvarje morgon var hel igen.

Oden själf behöfde ingen mat, »ty utaf vin allena den vapengode Oden lefde». Men med de rätter, som kommo på hans bord, matade han sina båda ulfhundar, Gäre och Fräke, som alltid följde honom i spåren.

Vis var Oden. Ingen fanns så vis som han. Men dyrt hade han fått betala sin vishet.

I sin ungdoms dagar gick han till Mimes brunn och bad dess väktare, Mime, att ur vishetens klara källa få släcka sin törst efter vishet. Men Mime svarade, att Oden endast genom stora försakelser kunde blifva värdig att få den dryck, han åstundade.

Allt ville Oden offra för visheten. Han underkastade sig att ej smaka någon dryck under nio dygn. Han lät sára sig med spjut, och han gaf slutligen i pant sitt ena öga, hvilket genast nedsänktes i Mimes brunn. Nu fick

Oden.

han äntligen den begärda drycken och därmed den högsta vishet, som fanns i himmeln och på jorden.

Sedan dess visade sig Oden alltid enögd, då han uppenbarade sig för människorna. Det var blott i sin egen boning, Valhall, som han dolde sitt lyte och lät sina båda ögon stråla som förr.

Oden hade tvenne korpar, Hugin och Munin, som sutto på hans axlar. Dessa fåglar flögo hvarje dag ut i världen och inhämtade kunskaper om länder och folk och sedan tillbaka igen för att meddela sin herre, hvad de fått veta.

En häst hade Oden, vid namn Sleipne, och aldrig har det funnits en så märkvärdig häst. Åtta fötter hade han, och lika bra sprang han på jorden, i luften och på vattnet.

I nattens mörker red Oden ofta på sin Sleipne genom rymden för att rensa luften. Han hade då sitt goda spjut Gungne i sin hand och åtföljdes på färden af Gäre och Fräke.

Odens skepp hette Skidbladne. Alltid hade detta skepp medvind, och så stort var det, att det kunde rymma alla gudarne. Men ändå kunde Oden hopveckla det som en duk och bära det i handen, när han så önskade.

Många andra märkvärdiga ting ägde Oden, bland andra också en ring, Dröpne, från hvilken hvar nionde natt dröpo åtta lika stora ringar.

Odens maka och alla gudars och gudinnors härskarinna hette Frigg. Högt skattade Oden hennes stora vishet och tystlåtenhet. Mången gång skonade han på hennes förbön dem, som han hade ämnat straffa.

3.

Sagan om Tor.

Näst Oden var hans väldige son Tor den mäktigaste af alla gudarne. Ingen fanns, som var så stark som han, och ingen, utom Oden, hade ett så vidsträckt rike att härska öfver.

Åke-Tor kallades han, och oftare än alla andra var han ute och färdades.

I en gyllene vagn, dragen af tvenne eldsprufande bockar, åkte Tor omkring i världen för att strida mot alla jättar och onda makter, som ville skada gudar och människor, ty till dessas försvarare var Tor utsedd allt ifrån tidens begynnelse.

På sina stridsfärder var Tor omgjordad af ett bälte, kalladt Megingjörd. Då han spände detta om sig, fördubblades hans kraft, så att hvarken jättar eller troll kunde varda honom öfvermäktiga.

Sin stridshammare, Mjölne, hade han i sin hand. Och Mjölne krossade allt som den träffade men kom alltid tillbaka till sin ägare, hur långt den än slungades.

Då Tors vagn rullade genom rymden, syntes elden, hvilken sprutade ut ur bockarnas näsborrar liksom ljungeld i skyn. Jorden skalf och bergen dånade. »Detta är tordön», sade människorna. Och så säga vi än i dag, då åskan går.

Ett ärligt och godtroget sinnelag hade Tor, och mild och dejlig såg han ut, då han ej var vred; men retades han, då vardt han hemsk att skåda.

Oden hade i tidens begynnelse upptagit till Asgård en jätteson vid namn Loke. Denne var ljuflig och fager till utseendet och äfven kvickare än alla andra. Men

Thor.

listig som en orm var han och ville blott skada gudar och människor.

Hos den godtrogne Tor hade Loke ställt sig in, så att Tor länge trodde, att Loke hade ett uppriktigt sinne- lag. Och då Lokes kvicka upptåg också voro Tor till mycken förnöjelse, tog han gärna Loke med sig på sina färder.

En dag drog Tor ut för att kämpa med jättarne, och Loke var med. Härberge fingo de under natten hos en man, som hade en son och en dotter. Tjalfve hette sonen, Röska dottern.

Någon mat hade ej mannen att bjuda sina gäster, men Tor blef ej rådlös. Han slaktade båda sina bockar, flådde dem och lade dem i en gryta.

Då bockarna voro kokta, bjöd Tor sin värd och hans barn att deltaga i måltiden. Men benen fingo de ej skada, sade Tor, utan de skulle lägga dem ordentligt ifrån sig på de utbredda bockskinnen, då de hade ätit.

Nästa morgon, då Tor skulle resa, höjde han sin hammare öfver de afgnagda benen, som lågo på bockskinnen, och tillsade dem att varda vid lif igen. De båda bockarna reste sig genast, men se, en af dem var halt! Det ena bakbenet var kortare än det andra.

Nu blef Tor högligen vred och röt åt mannen med dundrande stämma: »Du eller någon af de dina är det, som vållat denna olycka!»

Då mannen såg Tor rynka pannan och i vredesmod knyta den järnbeklädda handen omkring hammarskaftet, blef han storligen förfärad och bekände strax, att det var hans son, Tjalfve, som för att komma åt mörgen hade krossat benet. Och han bad den bistre guden om nåd.

Men Tor var så svårligen vred, att han ej kunde blickas, förrän mannen lofvade att gifva honom båda sina barn såsom ersättning för den skada, bockbenet lidit.

Tjalfve och hans syster, Røskva, följde sålunda med Tor, då han åter drog sina färde. De blefvo sedan hans trogna tjänare och följeslagare på hans resor till jättarnes land.

Men Loke var det, som af elakhet hade narrat Tjalfve att krossa bockens bakben.

Tors besök hos jätten Utgård-Loke.

Jättarne, som voro vreda på Tor, därför att han förföljde dem, beslöto en gång att riktigt förtreta honom.

De gjorde upp med Loke, att han skulle laga så, att Tor besökte jätten Utgård-Loke, som kunde trolla och förvända synen på hvem han ville.

På Lokes uppmaning begaf sig Tor en dag på väg till Utgård-Loke.

Han beväpnade sig med sin hammare, drog järnhandskarna på sig, spände stärkhetsbältet om sig och tog Loke och Tjalfve med på färden.

Sedan Tor och hans följeslagare länge hade färdats öfver höga berg och genom djupa, skumma dalar, blef det så mörkt, att de måste se sig om efter natthärberge. Vid utkanten af en stor skog påträffade de en rymlig stuga. I denna togo de in. Loke och Tjalfve lade sig i en lång, mörk gång, som var utbyggd på ena sidan. Men Tor satte sig i dörren, som var öppen och som var lika hög och bred som hela stugan.

Frampå natten fingo de höra ett förfärligt dånande. Marken gungade och stugan skalf. Det var som en stark jordbävning. Loke låtsade, som om han varit mycket rädd, och Tor blef på allvar hemsk i hågen, då jordskalfvet ej upphörde. Med hammaren i handen steg han ut framemot morgonen och såg sig omkring. Han märkte då, att träden voro nära att blifva uppryckta och att

många redan voro kullkastade af jordskalfvet. Men snart såg han, hvarifrån detta kom. En hiskelig jätte låg och sof i skogsbrynet, och denne var det, som snarkade så väldigt, att hela jorden darrade.

Tors första tanke var att strax bruka sin hammare, men i detsamma han höjde den för att mätta ett slag åt jättens panna, vaknade jätten och reste sig upp.

Loke, som tillsammans med Tjalfve kom ut ur stugan, låtsade äfven nu blifva helt förfärad. Och Tor blef så bestört, då han såg den förfärlige jätten framför sig, att han sänkte hammaren och frågade fogligt, hvad jätten hette. »Mitt namn är Skryme», svarade jätten. »Om ditt namn behöfver jag ej spörja. Du är Asa-Tor, det vet jag förut.»

»Men det är sant, jag skall väl sätta på mig min handske, som jag tog af mig, då jag gick till hvila», tillade jätten, i det han böjde sig ned och tog upp handskens, som var just den stuga, där Tor och hans reskamrater hade hållit till under natten. Sidogången, i hvilken Loke och Tjalfve hade hvilat, var handskens tumfinger.

Skryme omtalade nu, att också han var stadd på resa, och han föreslog Tor, att de skulle resa tillsammans. Detta hade Tor ingenting emot, men först ville han äta sin frukost. Skryme ville också äta frukost, alltså togos båda matsäckarna fram, och alla åto sig mätta.

Sedan de hade ätit, tyckte Skryme, att de borde lägga den öfverblifna maten i en påse.

»Det går ju an», sade Tor, och så lades all maten in i Skrymes matsäck. Skryme knöt själf till banden, tog påsen på ryggen och gick före de andra för att visa dem vägen.

Då natten kom, lade de sig alla under ett stort träd.

Skryme somnade snart och började snarka. Men Tor och hans kamrater kommo öfverens om att de behöfde äta kvällsvard, innan de lade sig.

Tor tog matpåsen och skulle öppna den, men hur mycket han än bjöd till, var det honom alldeles omöjligt att lösa upp en enda af de knutar, Skryme hade knutit. Tor blef nu vred, fattade sin Mjölne stadigt om skaftet, gick fram till den snarkande jätten och gaf honom ett kraftigt slag midt i skallen.

Jätten vaknade och undrade, hvad det var, som kittlade honom i pannan. Sedan frågade han Tor, om han och hans kamrater ej ämnade lägga sig snart.

»Å jo, vi tänka lägga oss under ett annat träd», svarade Tor.

Frapå natten hörde Tor, att jätten åter snarkade, så att det dånade i skogen.

Tor spände då sitt starkhetsbälte hårdare om sig och slog hammaren med sådan kraft i jättens panna, att ett stycke af den trängde in i skallen.

Jätten reste sig, skakade litet på hufvudet och sade, att det måtte hafva varit ett ekollon, som fallit ned och väckt honom.

»Men hur är det fatt med dig, Tor?» sporde han. »Hvarför sofver du inte?»

»God tid att sofva, vi ha bara midnatt», svarade Tor och gick sin väg för att jätten med ro skulle få somna in igen.

Snart hörde Tor åter hans snarkningar. Han tog då för tredje gången sin hammare och slungade den med sådan väldighet mot jättens hufvud, att den trängde in däri ända till skaftet.

Jätten reste sig åter upp, mumlade något om att det måtte sitta en fågel i trädet, ty han hade känt något skröp falla ned på sitt hufvud.

Därpå ropade han: »Är du vaken, Tor? Det är tid att stiga upp nu och börja marschen, om du snart vill hinna fram till Utgårdaloke. Men jag råder dig att ej vara öfvermodig, då du kommer dit, ty Utgårdaloke och hans män fåla intet skryt af sådant där småfolk som du och dina reskamrater.»

Tor blef efter detta tal än mera bister i hågen men svarade intet.

Nu tog Skryme matpåsen på ryggen och begaf sig af väster ut inåt skogen, medan Tor och hans följe drogo åt öster.

Ljus dager var det aldrig i Utgårdalokes rike, men Tor och hans kamrater kunde ändå trefva sig fram till hans borg.

Men hur skulle de komma in där? Ingen af dem orkade öppna den stora porten. De måste slutligen krypa in mellan gallerportens spjälor.

Då de kommo in på gården, sågo de en stor upplyst sal, till hvilken dörrarna stodo öppna. Tor, Loke och Tjalfve trädde dristeligen in. Där satt Utgårdaloke i högsätet, och omkring honom sutto alla hans män. Manhaftiga voro de alla, men ingen af dem så väldig som Skryme.

Då de resande kommo fram och hälsade på Utgårdaloke, frågade han, hvad småpiltarne hette.

Det kokade af vrede i Tor, men han omtalade ändå höfligt, hvilka de voro.

Utgårdaloke sporde då, hvad hvar och en af dem bäst dugde till.

Loke svarade först och sade, att han för sin del ansåg sig vara lika styf som någon jätte i konsten att äta fort och mycket.

»Då skall du få äta i kapp med min tjänare Loge», sade Utgårdaloke.

Strax frambars ett tråg, fyllt af kött, och Loke och Loge började kappäta.

Men då Loke hade ätit upp allt köttet på sin hälft af träget, hade Loge ej allenast ätit upp köttet på sin sida utan äfven benen och därtill sin halfva af träget.

Utgårda-Loke skrattade åt Loke, pekade därefter på Tjalfve och frågade, hvad han dugde till.

»Jag tror mig om att springa i kapp med hvem det vara mände», svarade Tjalfve.

»Du kan få pröfva på», sade Utgårda-Loke. Så gingo de ut på en slätt, och Utgårda-Loke befallde en liten pilt vid namn Huge att springa i kapp med Tjalfve.

Kappspringningen började, men hur fort Tjalfve än sprang, kom Huge ett långt stycke före. Tre gånger försökte Tjalfve, men alltid gick det på samma sätt.

Nu vände Utgårda-Loke sig till Tor och frågade, på hvad sätt han helst ville bevisa sin mycket omtalade styrka. »Hvad duger du bäst till?» frågade han.

»Där hemma i Asgård anses jag kunna brottas bra», svarade Tor. »Jag tror mig också om att kunna dricka rätt försvarligt. Och tung skall den börda vara, som inte jag mäktar lyfta.»

Ingen af jättarne ville nedlåta sig till att brottas med en sådan där liten en som Tor. Men att dricka i kapp med honom, det hade de ingenting emot.

Alla gingo nu in i salen. Mjödhornen fylldes, och hvar och en af jättarne tömde sitt horn i en enda klunk. Men hur mycket Tor än drack ur sitt horn, förmådde han ej dricka ur det. Då han äntligen tog hornet från munnen, såg han, att mjödet hade sjunkit blott obetydligt.

Detta förtröt Tor högeligen. Han önskade nu bara, att han finge brottas med någon, så att han kunde få visa, att han ej vore att leka med.

»Tor säger ju, att han är styf uti att lyfta tunga bördor också», hånade Utgårdar-Loke. »Tag in min katt, och låt honom försöka att lyfta den!»

Tor kände sig djupt förnärad men ville ej sätta sig mot jättens befallningar.

En stor grå katt släpptes in i salen. Tor lade sin hand under magen på katten och försökte af all sin kraft att lyfta honom. Men nej, det var omöjligt. Katten sköt rygg och stod alltid kvar på golvet med åtminstone tre af sina ben.

»Detta kommer sig måhända däraf, att du är så liten och klen till växten, min käre Tor», sade Utgårdar-Loke. »Men det går kanske bättre för dig, om du får brottas. Vi skola ropa in min gamla fostermor, henne kanske du rår på.»

Tor skämdes rysligt, men han hade intet annat att göra än att taga i tu med den gamla skröpliga käring, som nu inträdde.

Gumman grep genast själf tag i Tor, och så började brottningen.

Tor fann strax, att den gamla var förfärligt stark, men hur det var, så lyckades hon ändå ej att på ärligt vis få omkull Tor. Det var endast genom att sätta käringkrok för honom, som hon äntligen fick honom ned på ett knä.

»Nu kan det vara nog», sade Utgårdar-Loke, »Tor har säkert inte lust att visa oss mer af sin styrka.»

Mycket modfällad var Tor efter alla sina nederlag. »Alla jättarne skratta väl nu åt mig», tänkte han. Men besynnerligt nog betraktade de honom i stället med stor beundran och bemötte honom med mycken aktning.

Då Tor, Loke och Tjalfve nästa morgon lämnade borgen, följde Utgårdar-Loke dem själf på vägen. Han talade då öppet med Tor. Han sade, att han väl hade

märkt, hur stark Tor var, och bad honom låta bli att vidare gästa hans borg. »Men kommer du igen», sade han, »så skall din framgång ej blifva stor, ty vet, att jag kan förvända din syn lika bra då, som jag gjort under detta ditt besök. Vill du veta, hvad du i går var med om? — Först var det dig omöjligt att öppna din matpåse. Hvarför? Jo, därför, att jag hade hopknutit den med järnband i stället för med snören. Ser du denna klippa? Den var det, din väldiga Mjölne träffade, men ej, som du trodde, min skalle. Du såg ej, att det var min tjänare eldslågan, som åt i kapp med Loke, ej heller förstod du, att Huge, som sprang i kapp med Tjalfve, var min tanke. Då du drack ur hornet, stod dess spets i hafvet. Och vet du väl, hvem katten var, som du ej förmådde lyfta? Jo, ingen mindre än den ondaste af alla onda, den som vi kalla Midgårdsormen. Honom har ännu ingen öfvervunnit. Ingen har väl heller blifvit helt och hållet herre öfver ålderdomen. Den var det, som du brottades med och som du trodde var en gammal käring.»

Då Tor hörde detta tal, sjöd vreden inom honom, och han lyfte än en gång sin hammare mot Utgårdaloke. Men i detsamma han skulle slå till, var Utgårdaloke försvunnen.

Tor återvände nu med Loke och Tjalfve till Asgård. Men ej skulle det dröja länge, tänkte han, innan han gjorde jättarne ett nytt besök.

Tor hos Gerröd.

Kärlekens och skönhets gudinna, Fröja, ägde en fjäderhamn, hvilken hon brukade ikläda sig, då hon ibland ville dölja sig under skepnaden af en falk.

Denna falkhamn lånade Loke en dag af Fröja och flög till jätten Gerröds gård, ty Loke var nyfiken att se Gerröd och hans boning.

Då Loke kom fram till Gerröds borg, slog han ned i en glugg och såg genom den in i en stor sal. Där inne satt Gerröd, och då han fick ögonen på falken, som satt i gluggen, befallde han, att man skulle fånga åt honom den fågeln, ty Gerröd ville se den på närmare håll.

En tjänare gick strax fram för att fånga den. Fågeln slog med vingarna och försökte på allt sätt att komma undan, men han hade fastnat med klorna i gluggen och kunde ej komma lös. Tjänaren tog honom och bar honom till Gerröd.

Då Gerröd såg falkens ögon sade han: »Aldrig hade fågel en sådan blick. Tala och säg mig, hvem du är! Men Loke teg.

Nu lade Gerröd Loke i en kista, läste igen locket och lät honom ligga där och svälta i tre månader. Därefter tog han upp honom och frågade honom än en gång, hvem han var.

Loke nämnde då sitt namn. Men för att komma från Gerröd, måste han svärja att snart komma åter och då hafva med sig Tor utan både hammaren och starkhetsbältet.

Loke begaf sig genast till Tor, och Tor lät snart af den listige Loke öfvertala sig att följa med honom till Gerröd utan hammare och bälte.

På vägen till Gerröd togo Tor och Loke in hos jättekvinnan Grid. Grid var moder till en af asarne och var därför vänligt stämd mot dem. Hon varnade Tor för den farlige Gerröd, lånade honom ett bälte, ett par järnhandskar och en staf och bjöd dem sedan på en riklig måltid.

Tor och Loke drogo sedan vidare. Snart kommo de till en öfvermåttan stor å, som hette Vimer. Denna skulle de vada öfver. Tor spände Grids bälte om sig och stödde sig på stafven. Loke höll sig fast i bältet, och så började de vada.

Då de hade kommit midt i ån, steg vattnet så hastigt, att det gick öfver Tors skuldror. Då kvad Tor:

»Väx icke, Vimer,
ty vada jag aktar
till jättarnes land.
Växer du mera,
så växer min askraft
högt såsom himmeln.»

I detsamma lyfte Tor sina ögon och fick se Gerröds dotter Gjalp stå vid åmynningen. Tor förstod då, att det var Gjalp, som vållade, att ån växte, och han tog genast upp en sten och kastade på henne.

Stenen träffade, och vattnet sjönk. Nu fattade Tor tag i en rönnbuske och kom med Loke, hängande i bältet, lyckligt upp ur ån.

Då de kommo till Gerröds borg, fingo de härberge i en gästkammare. Men där fanns blott en stol. På denna satte sig Tor.

Snart märkte Tor, att stolen, som han satt på, höjde sig upp mot taket. Han stötte då stafven mot takbjälkarna och tryckte stolen med all makt ned igen.

I detsamma stolen sjönk ned, hörde Tor ett fasligt brakande och ett vildt jammerskri. Stolen med sin tunga börda hade krossat ryggen på Gjalp och på hennes syster Grep, som hade suttit under den och lyft den upp.

På morgonen lät Gerröd bjuda sina gäster in i sin sal. I spiseln brann en stor eld. Då Tor trädde in, tog Gerröd ett glödande järnspekt och kastade det mot honom, men Tor tog spektet med järnhandskarna och slungade

det tillbaka mot Gerröd, som hade sprungit bakom en stenpelare och gömt sig. Och spettet kastades med sådan kraft, att det genomborrade först pelaren, därefter Gerröd, och genom väggen flög det sedan långt ned i jorden.

Tors strid med Rungne.

Oden iklädde sig en dag sin guldbjälms och sin himmelsblåa kappa, satte sig upp på Sleipne och begaf sig på besök till den mäktige jätten Rungne.

Rungne mottog Oden på bästa sätt, och de drucko båda väldeligen tillsammans ur Rungnes gyllene dryckeshorn.

Då de hade druckit en stund, började Rungne blifva skrytsam och stortalig.

»Icke må du inbilla dig, att din Sleipne löper fortare på sina åtta fötter än min Guldmanke på sina fyra», sade han till Oden.

»Det månne vi pröfva», svarade Oden. »Du kan sätta dig upp på din Guldmanke och följa mig till Asgård, så få vi se, hvem som rider fortast.»

Sagdt och gjordt. Rungne sadlade sin Guldmanke och red från sin gård på samma gång som Oden.

Men hur Rungne än sporrade sin häst, hann Oden ändå så långt före, att han redan hade gått till hvila, då Rungne kom.

Rungnes mod var dock ingalunda kväst. Då han trädde in i salen, där många af asarne voro församlade, förklarade han, att det vore en småsak för honom att slå omkull hela Asgård och dräpa både gudar och gudinnor.

Asarne blefvo förfärade öfver detta tal, men ej Fröja, skönhets- och kärlekens gudinna. Hon bara skrattade åt Rungne och hällde ymnigt i mjöd åt honom.

»Det var rätt, Fröja», sade Rungne. »Skänk du i af det lilla mjöd, asarne ha att bjuda på. Jag skall lätt dricka ur det alltsammans.»

Men nu kunde asarne ej längre tåla Rungnes skryt. De sände efter Tor och bådo honom kväsa den öfvermodige jätten.

Med Mjölne i handen sporde Tor med dundrande stämma, hur någon af jättarnes släkt hade vågat träda inom Valhalls dörrar.

»Oden har själf inbjudit mig», svarade Rungne.

»Men detta besök skall du dyrt få betala», menade Tor.

»Ja, lyster det dig att kämpa, så se här din man!» svarade Rungne. »Här har jag inga vapen, men möt mig på Gryttunagård, så skola vi skifta hugg med hvarandra.»

Tor lofvade möta på Gryttunagård. Men mäkta förundrad var han, att någon hade vågat mana ut honom till tvekamp. Det hade aldrig förr timat.

Rungne återvände till Gryttunagård och förtäljde där de andra jättarne, att han hade utmanat sin och allas deras fiende, Asa-Tor, till envig. Och jättarne fröjdade sig storligen att få se denna märkliga kamp.

Jätten Rungnes hufvud var visserligen af sten, så ock hans hjärta och hans vapen. Men likväl tyckte de andra jättarne, att han vid sin sida borde hafva en hjälte, ännu resligare än han själf.

De formade därför af ler en jätte, dubbelt så stor som Rungne, satte ett stohjärta i hans bröst och väckte honom sedan till lif.

På utsatt timme var Rungne färdig att börja striden, och lerjätten stod vid hans sida.

Tors tjänare Tjalfve kom före Tor till stridsplatsen. Han gaf Rungne det rådet att ställa sig på sin sköld,

ty Tor ämnade anfalla honom från underjorden, sade han. Rungne trodde Tjalfves ord och lade skölden under sina fötter.

Därefter hördes i rymden ett starkt dånande. Det var Tor, som kom åkande. Ljungelden blixtrade omkring honom, och jorden darrade.

Lerjätten skalf af fasa, då han varnade Tor. Men Rungne med sitt stenhjärta i bröstet stod där lugn och svängde sin klubba.

Redan på afstånd höjde Tor sin hammare och slungade den mot Rungne, så att det susade i luften. I samma stund slungade Rungne sin klubba mot Tor. Klubban gick sönder, och ett stycke af den inträngde i Tors hufvud, så att Tor föll till marken. Men på Rungnes hufvud föll Tors hammare med sådan tyngd, att Rungnes hufvudskål krossades.

Då Rungne stupade, kom en af hans fötter att ligga öfver Tors hals. Tjalfve sprang genast fram för att lyfta af den, men han mäktade ej röra den. Några af asarne försökte också befria Tor från jättefoten, men inte heller de mäktade rubba den.

Hvem skulle väl nu kunna hjälpa Tor? Jo, han hade en son vid namn Magne, som var tre nätter gammal. Denne var starkare än alla andra, med undantag af sin fader.

Med största lätthet lyfte han jättefoten från faderns hals och sade, att det var skada, att han ej förr kommit dit, ty en ringa ting skulle det hafva varit för honom att med sin knutna hand slå ihjäl jätten.

Detta tal behagade högligen Magnes fader. Han gaf sin son Rungnes häst, den präktige Guldmanke, och drog därefter hem till Asgård igen.

Lerjätten, som var gjord för att skrämma Tor, skrämde inte ens Tjalfve. Lugnt åtog han sig att ensam

strida mot honom. Tjalfve segrade i denna strid, och lerjätten föll med föga ära.

Hammarhämtningen.

Tors fiender jättarne upphörde ej att göra Tor all möjlig förtret. En gång, då han låg och sof, stal en af dem hans hammare, Mjölne, ifrån honom. Och svårligen kunde de hafva hittat på något, som mera förargat Tor.

Då Tor upptäckte stölden, blef han så förgrymmad, att han skalf i hela kroppen. Och till att börja med ville han ej med någon tala om sin olycka. Men då han länge under bister tystnad förgäfves sökt hammaren, sade han slutligen till Loke:

»Hör, hvad ingen vet i himmeln eller på jorden! Hammaren är ifrån mig stulen!»

Loke, som ofta brukade hjälpa jättarne vid deras konster och knep, misstänkte strax, hvem som hade stulit hammaren. Men till Tor sade han intet därom utan föreslog honom blott, att de tillsammans skulle gå till den fagra gudinnan Fröja och bedja henne om hjälp.

Ja, så följdes de åt till Fröja, och Tor omtalade sitt bekymmer och bad att få låna hennes fjäderhamn.

Fröja svarade: »Åt dig jag lånar den gärna, vore den ock af silfver eller guld.»

Tor lät Loke ikläda sig fjäderhamnen, och så flög Loke till jättarnes värld, till den rike och mäktige jätten Trym.

Då Loke kom, satt Trym och snodde guldband åt sina hundar och hyfsade manen på sina hästar.

Trym sporde: »Hur är det fatt med asarne, eftersom du kommer hit till jättarnes värld?»

Loke svarade: »Illa står det till hos asarne. Tors hammare är försvunnen. Säg, är det ej du, som gömt den?»

Trym svarade: »Åtta mil under jorden håller jag Tors hammare gömd. Ingen hämtar den upp, förrän Fröja blir förd till mig som min brud.»

Då flög Loke på fjäderhamnens susande vingar åter till asarnes borg.

Midt i Asgård råkade han Tor.

»Har din möda lönat sig?» frågade Tor. »Säg mig strax dina nyheter!»

Loke omtalade, att Trym hade hammaren gömd åtta mil under jorden och att ingen finge hämta den upp, förrän Fröja blefve förd till honom som brud.

Tor och Loke gingo då strax att träffa den fagra gudinnan Fröja, och Loke sade till henne:

»Kläd dig, Fröja, i brudelin (brudslöja), så skola vi två åka till jätten Trym.»

Men då Fröja hörde detta förslag, fnyste hon af harm, så att hennes borg darrade. Brisngakedjan, som hon bar om halsen, brast i tu, och med af vrede guistrande ögon svarade hon Loke:

»Galnast vore jag bland kvinnor, om med dig jag fore till jättarnes värld.»

Alla asar gingo då tillsammans och rådgjorde om, hur Tor skulle få sin hammare åter.

Heimdall, den gud, hvilken sitter som väktare vid Bäfrast, talade då och sade:

»Låtom oss binda Tor i brudelin och säga till Trym, att han är Fröja!»

Tor svarade: »En usling skulle jag få heta af de andra asar, om jag läte binda mig i brudelin.»

Men Loke sade: »Tig, du Tor, och lyd ett godt råd! Får du ej din hammare åter, så skola jättarne snart blifva herrar i Asgård.»

Och så måste Tor låta kläda sig till brud. Själfva gudinnorna pyntade honom. De iklädde honom kvinno-

dräkt, bundo honom i brudelin, hängde på hans hals det dyrbara brisingasmycket och läto nycklar skramla vid hans sida.

Då Tor var färdig, kvad Loke:

»Tillåt mig, Tor, din tärna att vara!
Vi två skola åka till jättarnes värld!»

Nu spändes bockarna för Tors gyllene vagn, och Tor och Loke drogo åstad till Jättehem med sådan fart, att bergen brusto och jorden stod i lågor.

Då Trym hörde, att Tor var i annalkande, trodde han, att det var Fröja, som kom. Han befallde sina tjänare att genast pryda högtidssalen till brudens festliga mottagande.

»Af gods och guld har jag nog», sade Trym. »Präktiga helsvarta oxar och guldhornade kor beta på mina ängar, dyrbara smycken felas mig ej heller. Endast Fröja har hittills fattats i min lycka.»

Alla sina släktingar hade Trym inbjudit till sitt bröllop. Själf satt han i högsätet vid det ståtliga bröllopsbordet, och vid hans sida satt den beslöjade bruden.

Ej föraktade bruden de präktiga rätter, som bjödos. Hon åt ensam upp en ox, åtta laxar samt alla de läckra sötsaker, som voro ämnade att räcka äfven åt jättekvinnorna. Och tre åmar mjöd tömde hon med lätthet.

Med stor förvåning utropade Trym: »Aldrig såg man väl en mö bita bredare eller dricka djupare!»

Men Loke svarade, att detta nog kom sig däraf, att den sköna Fröja ej hade ätit på åtta dagar af bara längtan efter att komma till Jättehem.

Trym blef häröfver så rörd, att han ville kyssa sin brud. Men då han lyfte på brudelinet, möttes han af ett par så gnistrande ögon, att han af förskräckelse hoppade till så högt, att han slog huvudet i andra vägen.

Och han frågade Loke, darrande af förfäran, hvarför Fröja blickade så vildt.

Loke svarade: »Det kommer sig af att hon ej har sofvit på åtta nätter af bara längtan efter att komma till Jättehem.»

Nu blef Trym belåten och sade till sina vänner och släktingar: »Så hämta då upp hammaren, läggen den i brudens knä, och vigen oss sedan tillsammans!»

Hammaren bars då in och lades i brudens knä. Och godt log Tor, när han åter fick gripa om sin Mjölne. Med den i handen reste han sig hastigt upp ifrån bröllopsbordet, ryckte af sig brudelinet och dräpte med några väldiga slag Trym och hela hans släkt.

Glad och förnöjd återvände Tor därefter till Asgård.

Tor skaffar Ägir en bryggkittel.

Asarne kommo en dag öfverens om att hafvets härskare, Ägir, borde bjuda dem på gästabud. Han hade ju hela hafvet att ösa ur.

Tor sändes då till Ägir för att meddela honom asarnes mening.

När Tor hade framfört ärendet, svarade Ägir, att han visserligen kunde tillreda ett gille åt asarne men att han ej ägde en bryggkittel tillräckligt stor att brygga mjödet i. »En sådan måste du skaffa mig», sade han till Tor.

Tor lofvade försöka att skaffa kitteln men visste ej, hvart han skulle vända sig för att få den.

Vid hemkomsten till Asgård rådgjorde Tor med de andra gudarne om denna sak.

Krigsguden, Tyr, gaf då Tor det rådet, att han skulle låna en kittel af jätten Hyme. Hyme var gift med Tyrns moder, och Tyr visste, att han ägde den största kittel, som fanns i världen.

Tyr erbjöd sig att ledsaga Tor till sin styffaders borg.

Då Tor och Tyr kommo fram till borgen, var Hyme ej hemma. Men Tyrs moder mottog dem väl. Hon blef mycket glad öfver att få råka sin son. Men hon gaf både honom och Tor det rådet att gömma sig under de stora kittlarna i salen, ty hon visste, att Hyme ej med blida ögon skulle se främlingar i huset, då han kom hem. Hon behöfde förbereda honom på deras därvaro, innan han finge se dem, menade hon.

Tor och Tyr gömde sig då bakom en pelare under kittlarna i salen.

Då Hyme sent på kvällen kom hem, sade hustrun: »Hell dig, Hyme! Jag skall berätta dig, att min son Tyr, som jag så länge väntat, nu har kommit hit till våra salar, och i hans sällskap är den starke Tor. Men båda hafva de af fruktan att misshaga dig gömt sig där bakom pelaren.

Hyme kastade då en så skarp blick på pelaren, att denna gick i tu, och alla kittlarna brusto också sönder utom den allra största.

Då Tor och Tyr nu kommo fram, betraktade Hyme dem med bister min. Det var honom högligen miss-hagligt att mottaga jättarnes fiende Tor i sitt hus. Men god förplägning måste ändå hans gäster hafva. Han befalld, att tre oxar genast skulle slaktas och kokas.

När måltiden var färdig, åt Tor ensam upp två oxar. Detta var något glupskt, tyckte Hyme. »Nästa dag få vi lefva af fiskmat», sade han med en harmsen blick på Tor.

Ja, det gick Tor gärna in på. Han erbjöd sig att själf ro ut och taga upp fisken, om blott Hyme ville bestå honom något att sätta på kroken.

»Därtill kan du få använda en af mina oxar», sade Hyme, som ej trodde, att Tor kunde rå på något af dessa vilda djur.

Men Tor gick genast ut, grep en stor kolsvart ox vid hornen och vred af honom hufvudet i ett enda tag.

Då Tor kom in med oxhufvudet i handen, utbrast Hyme med stor häpnad: »Vådlig är du, Tor, när i ro du hvilar, men värre, då du handlar!»

Därefter foro Tor och Hyme ut för att fiska. Men Tyr stannade hemma hos sin moder.

Hyme ville, att de ej skulle ro alltför långt ut ifrån land, ty han visste, att Midgårdsormen ringlade sig längre ut i hafvet. Men det var just Midgårdsormen Tor gärna ville träffa. Han rodde därför vidare.

Då de hade kommit så långt ut, som Tor ville, lade han upp åror, ordnade sin metref och satte oxhufvudet på kroken.

Under tiden drog Hyme upp två stora hvalar. Men då Tor kastade ut sin ref, var det själfva Midgårdsormen, som nappade på hans krok. Skyndsamt drog han upp honom till relingen och slungade sedan med hela sin asakraft Mjölne i hans hufvud. Det dånade i klipporna och tjöt i hålorna under denna väldiga kamp, och hela jorden skalf af fasa. Men Midgårdsormen släppte sitt tag och sjönk åter ned i djupet.

Under hemvägen satt Hyme tyst och bara såg på Tor med stor häpnad. »Den, som varit så nära att besegra Midgårdsormen, den månde jättarne bäfva för», tänkte Hyme. Men då de kommit i land, sade han till Tor: »Nu må du som prof på din styrka draga upp båten på stranden och sedan bära båda hvalarna hem till mig.» Utan att svara fattade Tor båten med hvalarna i, hof upp den på sina skuldror och bar den till jättens gård.

Men Hyme sade: »Jag vill ändå ej erkänna, att du är starkare än jag, förrän du krossat min bågare.»

Tor fattade strax bågaren och slungade den mot en af salens stenpelare. Pelaren brast, men bågaren höll. Tor kastade bågaren mot en annan pelare, men det gick på samma sätt: Pelaren brast, men bågaren höll.

Nu hviskade Hymes hustru till Tor, att han borde slunga bågaren i Hymes skalle, »ty den är hårdare än allt annat», sade hon.

Tor följde rådet. Och nu remnade bågaren i tu. Men Hymes skalle tog ingen skada.

»Detta var mig ett dyrt kraftprof», sade Hyme, »ty bågaren var en kostelig skatt. Du måste dock gifva mig ännu ett prof på din styrka. Om du kan bära den största af mina kittlar ut ur salen, så skall jag erkänna, att du är starkare än jag.»

Tyr hade försökt att lyfta kitteln men hade ej ens mäktat röra den. Men Tor tog kitteln och lyfte den upp på sitt hufvud. Han tog därvid i med sådan kraft, att han trampade tvärs igenom salens golfviljor.

Därefter bar Tor ut kitteln ur salen. Men i stället för att återkomma med den till Hyme fortsatte han sin väg och drog af med kitteln till Ägir.

Månghöfdade jättar kommo ut ur berg och hålor för att förfölja Tor. Men han dräpte dem alla med sin hammare.

Ägir ställde nu till ett storståtligt gästabud för alla gudarne. Och »dråpligt drucko asarne samman hos väldige Ägir».

4.

Sagan om Balder.

Balder, Odens andre son, var ljusets och renhetens gud. Ingen fanns, som var så ren, mild och skön som Balder, och ingen var af både gudar och människor så älskad som han. Hans solklara boning hette Bredablick, och dit kunde intet orent inkomma.

Men den gode Balder var ej alltid lycklig. Det kom en tid, då han plågades af drömmar och aningar om att hans lif var i fara.

Sorgsna till mods, höllo gudar och gudinnor råd om hvad detta månede betyda. Och Frigg beslöt, att hon skulle låta alla ting i världen svärja att ej skada Balder.

Gudar och människor, djur och växter, stenar och metaller gingo ed på att skona Balder. Det var endast en liten växt vid namn mistelten, som tycktes vara så obetydlig, att hon slapp svärja.

Asarne voro nu lugna och hoppades få behålla Balder ibland sig allt intill ragnarök.

Då nu alla visste, att intet kunde skada Balder, ställde asarne honom midt på Idavallen och roade sig med att kasta och skjuta på honom. Ingenting skadade Balder, och detta syntes dem alla vara honom till stor heder.

Men den arglistige och afundsamme Loke kunde ej fördraga, att Balder så prisades. Förklädd till kvinna, begaf han sig till Frigg. Och Frigg sporde, om han visste hvad asarne hade för sig.

»Ja, de roa sig med att kasta och skjuta på Balder», svarade den förklädde Loke. »Tror du ej, att något kan skada honom?»

Balder.

»Nej», svarade Frigg. »Allt skapadt har svurit att skona Balder.»

»Men kanske finns det ändå något på jorden, som ej har svurit», sade den listige Loke.

»Blott en enda liten växt, som heter Mistelten», sade Frigg. »Den är så obetydlig, att hon intet ondt kan göra.»

Nu vardt Loke nöjd. Han gick genast ut och hämtade en mistelgren. Af denna lät han göra en hvass pil, och med den gick han till Asgård. Då han kom dit, voro alla asarne ute på Idavallen och sköto på Balder.

Oden hade äfven en blind son vid namn Höd. Denne stod på afstånd för sig själf och kunde ej deltaga i leken. Till honom vände sig Loke och sade: »Hvarför skjuter inte också du på Balder?»

»Emedan jag icke kan se, hvar han står», svarade Höd, »och inte heller har jag något vapen.»

»Här skall du få vapen af mig», sade Loke och lämnade honom pilen, som var gjord af mistelten. »Jag skall rikta pilen åt dig, så att du kan skjuta på Balder, du, så väl som de andra asarne.»

Höd afsköt pilen med Lokes hjälp. Den gick midt igenom Balder, och Balder föll död ned till marken.

Detta var den största olycka, som hade hänt gudar och människor.

De höga asar grepos nu af den bittraste smärta. »Den ene kunde för tårars skull ej trösta den andre.»

Slutligen höjde Frigg sin röst och frågade, om någon funnes, som ville vinna hennes ynnest och gunst genom att rida till döds gudinnans, Hels, boning för att återköpa Balder och föra honom tillbaka till Asgård.

Odens sändebud, den tappre Härmod, åtog sig uppdraget. På Odens egen gångare, den åttafotade Sleipne, begaf han sig skyndsamt åstad.

Under tiden uppreste asarne ett bål på Balders eget präktiga skepp och lade därpå den döde Balder.

Då Balders maka, Nanna, såg detta, brast hennes hjärta af sorg. Äfven hon blef nu lagd på bålet tilllika med Balders häst och en mängd dyrbarheter. Oden själf ditlade den dyrbara ringen Dröpne.

Därefter tändes bålet, och det stolta skeppet dref lågande ut åt det vida haf.

Härmod red emellertid nio dagar och nio nätter genom mörka, djupa dalar. Då kom han till Gjallarbron, som leder till dödens boningar. Där stod en strålande ungmö och vaktade bron. Hon sade till Härmod: »Hvi rider du på vägen, som bär till Hel? Din kind bär icke dödens färg.»

Härmod svarade: »Jag söker Balder, har du icke sett honom på vägen till Hel?»

Ungmöen svarade: »Öfver Gjallarbron har han ridit, och mot nord går vägen till Helhem.»

Snart uppnådde Härmod dödsgudinnans borg. Dristigt steg han in i den stora salen. Där fick han se, att Balder, strålande af lif och gudomlig fägring, hade sin plats i högsätet.

Härmod omtalade, huru djupt alla sörjde öfver Balders död, och bad Hel att få köpa honom åter och taga honom med till Asgård.

Hel lofvade att lämna Balder tillbaka, om blott allt, som fanns i världen, ville begråta hans bortgång. Men om något eller någon fanns, som nekade att begråta honom, så finge Balder stanna, där han var.

Med detta besked måste Härmod låta sig nöja. Balder själf ledsagade honom ut ur salen och lämnade honom i afskedsstunden ringen Dröpne till sin fader, Oden, samt en slöja till Frigg från Nanna.

Därefter red Härmod åter till Asgård och meddelade gudar och gudinnor det svar han fått af Hel.

Frigg skickade nu ut sändebud öfver hela världen med befallning, att allt, som var skapat, skulle gråta öfver Balders död, på det att Balder skulle kunna komma åter från dödsriket.

Gudar och människor, djur, växter, stenar och metaller, allt och alla gråto då öfver Balder. Det var blott en enda varelse, som nekade att begråta honom, och det var en jättekvinna vid namn Töck. Då sändebuden tillsade henne att gråta, svarade hon:

»Töck må begråta med torra ögon
Balder på bålet.
Med lif eller död han aldrig mig gagnat.
Må dödsriket honom behålla!»

Och så skedde. Då någon fanns, som ej ville begråta Balder, måste Balder stanna hos dödsgudinnan Hel.

5.

Lokes straff.

Då asarne fingo veta, att det var Loke, som hade vållat Balders död samt att det också var han, som i jättekvinnan Töcks skepnad hade förhindrat hans återkomst, grepos de af vrede och lofvade hvarandra att gruffligen hämnas på Loke.

Loke hade dessutom redan förut vid gästabudet hos Ägir svårligen förolämpat gudarne. Han visste därför själf, att han af dem ej hade något godt att vänta.

För att undkomma det straff, han fruktade, tog han då sin tillflykt till ett aflägsset fjäll. Och där byggde

han sig en hydda med fyra dörrar, på det att han skulle kunna speja ut åt alla håll.

I detta hus hvilade Loke om nätterna, men om dagarna förvandlade han sig ofta till en lax och dölde sig i Frånångers fors, som brusade nedanför berget.

En natt började han grubbla på, hur asarne skulle bära sig åt för att fånga honom, om de finge reda på, hvar han var.

»Hur skulle jag väl själf bära mig åt för att fånga en lax?» tänkte Loke. »Jo, jag skulle binda ett nät och kasta det ut i strömmen. I ett sådant måste laxen nödvändigt snärja sig. Jag månne försöka», tänkte han vidare. Och så steg han upp och satte sig att binda det första nät, som blifvit bundet.

Men Loke hade ej länge bundit på sitt nät, förrän han fick höra ett väldigt dån. Det var Tor, som kom, och med honom voro flera af de andra asarne. Loke kastade i hast nätet i elden och störtade sig själf ned i forsén.

Då asarne kommo in i hyddan och sågo i glöden de rutor af aska, som det uppbrända nätet bildade, samt garnet, som låg där bredvid, förstodo de, att Loke hade hittat på något bra redskap att fånga fisk med. »Vi kunna kanske fånga honom själf också med ett sådant», sade de till hvarandra. Och genast satte de sig ned och bundo af det kvarlämnade garnet ett stort fisknät efter det mönster, de sågo i glöden.

Då nätet var färdigt, kastade asarne det i forsén. Det var så bredt, att det räckte tvärs öfver strömmen. Tor gick på den ena älfstranden och höll i det, och de öfriga asarne gingo på den andra. Men Loke-laxen kröp ned och gömde sig mellan ett par stenar, så att nätet gick öfver honom.

Nu hittade gudarne på att binda tyngder vid nätet, så att ingen fisk skulle kunna komma under det, men

Loke började då simma det fortaste han kunde framför nätet, och på detta sätt nådde de snart älfmynningen. Men nu blef Loke förfärad. Ut i det salta hafvet ville han ej. Han vände därför hastigt om, tog ett hopp öfver nätet och simmade åter uppför strömmen. Asarne vände då också om och jagade Loke än en gång mot älfmynningen. Tor vadade midt i strömmen, och de andra drogo nätet. Då de återkommo till älfmynningen, gjorde Loke äfven nu ett språng öfver nätet. Men då var det Tor, som fick tag i den listiga laxens stjärt, och han klämde honom därvid så hårdt, att alla laxar sedan den dagen varit smala om stjärten.

Väl kommen upp ur älfven, återtog Loke sin vanliga skepnad. Och nu var hans stund kommen att lida för sina onda gärningar.

Till att börja med grepo gudarne hans arge son Vale och förvandlade honom till en ulf. Denne bet genast ihjäl sin broder Narve. Gudarne togo då Narves tarmar och fastbundo Loke med dem öfver tre hvassa klippspetsar, så att han fick en klippspets under hufvudet, en under ryggen och en under benen.

Därefter hängdes en etterorm öfver Lokes hufvud, på det att ormens etter beständigt skulle droppa ned i hans ansikte.

Men till och med Loke ägde en trogen vän, som ville lindra hans smärta, och det var hans hustru Sigyn.

Rörd af medlidande, står Sigyn alltid bredvid sin make och håller en skål under den etterdrypande ormens hufvud. När skålen blifver fylld, går hon att tömma den. Under tiden dryper ormettret ned i Lokes ansikte, och då skälffer han af smärta, så att hela jorden darrar.

På detta sätt skall Loke ligga bunden allt intill ragnarök.

6.

Ragnarök.

Allt skapat skall förgås, icke blott hela världen utan också alla gudarne. Men innan dess skall en tid komma, då mörkret och ondskan skola råda öfverallt. Bröder skola strida mot hvarandra. Ingen skall skona den andres lif, allt ondt skall blifva lössläppt.

Därefter skall solen mista sitt värmande sken och vinter härska i tre år, under hvilken tid människor och djur skola frysa till döds. Och själfva världsträdet, Yggdrasil, skall då darra af fasa och sucka af sorg.

Loke skall varda lös igen, och hans son Fenrisulfven skall rusa fram med så vidt gapande käft, att hans öfre käk skall nå himmeln och hans nedre jorden. — »Funnes större rum, skulle han vidare gapa.»

Men vid Bäfrast, den bro, som gudarne byggt mellan himmel och jord, står dess väktare Heimdall, han, som aldrig sofver och som har så skarp syn och hörsel, att »han ser, hur ullen växer, och hör, hur gräset gror». Han vet också, när tiden är inne för gudarne att rusta sig till kamp mot alla ondskans makter. Han blåser då i sitt gjallarhorn, och gudarne samlas och ordna sig till den sista striden.

Främst rider Oden med guldhjelm och fager brynja samt med sitt spjut, Gungne, i handen. Och honom följa de andra gudarne, prydda liksom till festliga lekar. Enhärjarne draga ut ur Valhalls fem hundra fyrtio portar, och Mimes söner kläda sig i guldrustning för att delta i världsstriden.

Då dessa stora ryttarskaror draga öfver Bäfrast, brister bron. Men framåt simma de genom lufthafvet till Vigrids slätt, där alla de onda makterna vänta dem.

Med gapande svalg rusar Fenrisulfven fram. Oden, ridande på Sleipne, möter honom med sitt spjut men blir i detsamma uppslukad af sin rasande motståndare.

Nu framträder Vidar, Odens tyste son, för att hämnas sin fader. Sin vänstra järnklädda fot sätter han på ulfvens underkäk, med väldig hand griper han därefter hans öfverkäk och stöter svärdet i hans hjärta. Och vapnets udd håller guden kvar i ulvahjärtat, tills ulfven ligger död vid hans fötter.

Midgårdsormen har under denna strid sträckt upp sitt hufvud och sprutat etter öfver Vigrids slätt. Tor märker honom och slungar med en asakraft, väldigare än någonsin, hammaren mot det ettersprutande hufvudet. Ormen störtar död ned med krossadt hufvud. Men förgiftad af hans etter, vacklar Tor nio steg tillbaka och faller död till marken.

Heimdall och Loke rycka nu fram mot hvarandra. Heimdall kämpar en svår strid men blir segervinnare och lyckas att med sitt svärd afhugga Lokes hufvud. Men det rysliga hufvudet lefver, fastän det är skildt från kroppen. Fullsatt med etterbölder, liknande hvassa taggar, återstudsar det från marken och borrar sig fast i Heimdalls hjärta.

Den rene guden stupar. Nu slocknar solen, och stjärnorna falla ned från himmeln.

Denna gudarnes sista strid kallas ragnarök. Efter den kastar Surtur, eldens herre, eld öfver jorden, som brinnande sjunker ned i hafvet.

Men ur djupen skall sedan uppstiga en ny jord, som skall bebos af nya människor, hvilka skola lefva i frid med hvarandra. En ny sol skall stråla på en ny himmel. Balder och alla goda makter skola återkomma.

Och öfver allt detta skall han härska, som ingen nämna vågar.

Berättelser ur Ynglingasagan.

1.

Om Yngve Frö.

Den första svenska konungaätt, hvarom sagan har något att berätta, kallas Ynglingaätten, och Yngve hette den man, från hvilken denna ätt härstammade.

Yngve var en konung i Svea land men kallades ej konung, ty ingen bar det namnet på denna tid. Drott kallades den, som styrde i landet, och så benämndes äfven Yngve.

Yngve var en vis, ädel och fager man. Svearne sade, att han härstammade från de höga gudarne, ja, att han var en sonson till Oden själf.

En lycklig tid var det i Svea land, så länge Yngve lefde. Jorden bar rika skördar, frid och endräkt härskade, landets rikedomar ökades, och folket hade goda dagar.

»För allt detta hafva vi vår drott att tacka», sade svearne, och så gáfvo de Yngve tillnamnet Frö, samma namn som årsväxtens gud bar, och dyrkade och tillbådo honom sedan som en gud.

I Upsala hade Yngve sitt konungasäte. Där uppförde han ett dyrbart hof, eller afgudatempel, och dit skänkte han gods och gårdar, guld och silfver.

Då Yngve Frö vid hög ålder sjuknade och dog, ville hans män ej omtala detta för hans folk. De uppkastade därför en stor hög, lade honom in där och sade till folket, att han ännu lefde.

På högen gjordes tre gluggar. All skatt, som folket erlade, kastades in till konungen genom dessa gluggar. Genom en af dem inkastades guld, genom en annan silfver och genom den tredje koppar.

Efter tre år fingo svearne veta, att deras drott var död. De började då storligen frukta, att den goda tiden

genast skulle taga slut. Men då de sågo, att freden fortfor och att deras åkrar alltjämt buro rika skördar, trodde de, att detta kom sig däraf, att Yngves kropp ännu fanns kvar på jorden. De beslöto därför att ej, som brukligt var, bränna den döde utan att i stället låta honom ligga kvar i sin hög.

Omkring denna hög samlades folket för att tillbedja Yngve Frö och för att blota (offra) åt honom.

Länge varade sedan de goda åren i Svea land.

2.

Sagan om Fjolne.

Yngve Frö och hans maka, Gärd, hade en son vid namn Fjolne. Denne blef efter sin faders död drott i Upsala, där han lefde med frid och stor berömmelse allt intill sin ålderdom.

Fjolne var god vän till konung Frode på Själland. Denne kom en gång till Fjolne på gästning. Vid detta tillfälle köpte han af Fjolne tvenne trälinnor vid namn Fenja och Menja, hvilka han förde med sig till Själland och satte till att mala på en handkvarn, som kallades grottekvarnen. Kvarnstenarna voro så tunga, att ingen man i hela Danmark orkade draga kvarnen. Endast Fenja och Menja rådde med den. Kvarnen hade den egenskapen, att den malde fram allt, hvarom de, som drogo den, sjöngo. Fenja och Menja måste därför sjunga om guld, fred och lycka åt kung Frode, men då konungen aldrig lät dem hvila och aldrig tyckte sig få nog af guld och lycka, började de sjunga en annan sång. I denna sång önskade de, att konung Frode måtte blifva

öfverfallen och dödad, och så skedde det ej långt därefter.

Men under det att trälinnorna ännu höllo på att mala fram guld och lycka, reste Fjolne en gång på återbesök till sin vän Frode. På vägen dit råkade han en spåkvinnu, som sade till honom:

»Dig vakta, o konung, på Själlands ö
för vindlös sjö
och för troll, som olyckor mala!»

Men Fjolne, som intet ondt anade, reste vidare.

Då Fjolne kom till Själland, blef han väl mottagen. Konung Frode ställde till ett präktigt gästabad för att hedra sin gäst. Men ett olyckligt besök blef detta för Fjolne.

Uti en sal på nedre bottnen i konung Frodes borg stod ett väldigt kar, fyllt af mjöd. Öfver salen var ett

loft, eller en vind, med en lucka i golfvet. På detta loft låg Fjolnes sofkammare.

Då gästabudet var slutadt, vardt han trött, den gamle kung Fjolne, och ville stiga upp på sin kammare, men rusig, som han var, af det myckna mjöd, han hade druckit, märkte han ej luckan på vindsgolfvet utan föll genom den ned i mjödkaret och drunknade så »i vindlös sjö».

3.

Sagan om Visbur.

Den femte konungen af Ynglingaätten hette Visbur. Han gifte sig med en finsk konungadotter och lofvade henne i morgongåfva tre stora byar och en guldkedja.

Men Visbur höll ej detta löfte. Då tvenne söner voro födda, öfvergaf han sin maka och gifte sig med en annan.

Den öfvergifna drottningen tog då sina söner med sig och begaf sig hem till sin fader. Men intet godt önskade hon sin trolöse make.

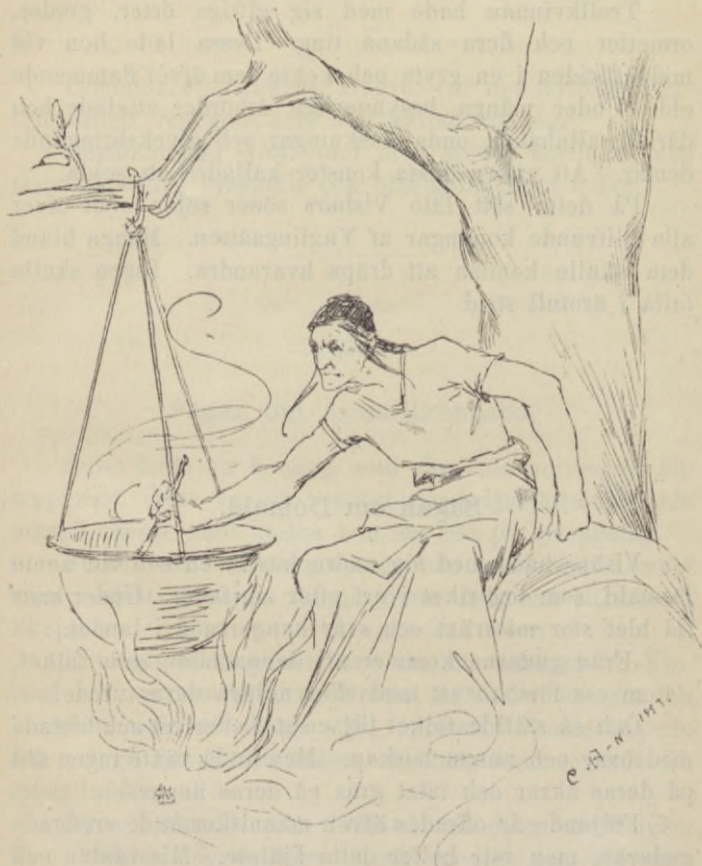
Då sönerna voro tretton år gamla, kommo de till sin fader och sade till honom: »Se här dina söner, vi äro nu komna för att utkräfva den morgongåfva, du lofvat vår moder.»

Men Visbur sade: »Resen hem igen till eder moder! Hon är ej längre min maka, jag tänker ej gifva henne någon morgongåfva.»

Sönerna, som af sin moder hade lärt en ond spådomskonst, svarade, sin fader:

»Så vet då, fader, att den guldkedja, du lofvat min moder men själf behållit, skall blifva till bane för den bäste mannen i din ätt.»

Därefter reste sönerna hem igen men återkommo snart med mycket folk, öfverföllu Visbur och innebrände honom på hans gård.

Men sönerna nöjde sig ej med den hämnd, de hade tagit på Visbur. De ville äfven hämnas på hans efterträdare.

De sände därför efter en finsk trollkvinna, hvilken genom en trolldomskonst, som kallades sejd, skulle mana fram olycka öfver hela ätten.

Trollkvinnan hade med sig giftiga örter, grodor, ormetter och flera sådana ting. Dessa lade hon vid midnattstiden i en gryta och kokte dem öfver flammande eld. Under många besynnerliga åtbörder uttalade hon därvid allahanda onda önskningar och olycksbringande domar. Att utföra dessa konster kallades att sejda.

På detta sätt läto Visburs söner sejda ondt öfver alla blifvande konungar af Ynglingaätten. Många bland dem skulle komma att dräpa hvarandra. Ingen skulle falla i ärofull strid.

4.

Sagan om Domald.

Visbur hade med sin andra hustru en son vid namn Domald, som tog riket i arf efter sin fader. Under hans tid blef stor missväxt och svår hungersnöd i landet.

»Från gudarne kommer all denna nöd», sade folket, »låtom oss försöka att med offer mildra deras vrede!»

Och så ställde folket till en stor offerfest och blotade med oxar och annan boskap. Men ändå växte ingen säd på deras åkrar och intet gräs på deras ängar.

Följande år offrades äfven människor åt de vredgade gudarne, men inte heller detta hjälpte. Missväxten och hungersnöden blefvo blott svårare för hvarje år.

Slutligen sade höfdingarne till hvarandra: »Drottens fel månde det vara, att sådan nöd drabbat vårt land. Låtom oss offra äfven drottens åt gudarne!»

Ja, det voro de alla med om. Och så grepo de Domald, dödade honom, blotade sedan med hans kött och beströko afgudabilderna med hans blod.

Domalds efterträdare, Dygve, var den förste af Ynglingaättens regenter, som blef kallad konung.

Benämningen drott blef med honom bortlagd, men ordet drottning bibehölls och bibehålles ännu i dag.

5.

Sagan om Agne Skeppsbo.

Agne hette en konung, som var vida berömd för sin tapperhet. Han var en mycket stor krigshjälte och hade många skepp, med hvilka han låg ute på vikingatåg.

Folket sade om Agne, att han bodde ej i Upsala utan endast på sina skepp, däraf fick han tillnamnet Skeppsbo.

En sommar drog han med sin här öster ut till Finland. Finnarnes höfding, Froste, mötte honom med sin krigshär, och en skarp strid uppstod. Froste stupade och många finnar med honom. Konung Agne segrade och intog landet.

Agne lämnade snart Finland och drog hemåt igen. Men Frostes fagra dotter Skjalf tog han med sig samt hennes unge broder Loge och några af dennes män.

Då Agne med alla sina skepp kom till Stocksundet, lade han till där och slog upp sina tält på en plats, som var beskuggad af en tät skog.

»Här månde vi fira bröllop», sade han nu till Skjalf. Men Skjalf svarade: »Ingalunda blifver jag din brud, förrän du firat grafölet efter min fader.»

Nu fick Agne brådt att ställa till graföl efter Froste. En stor mängd tappra män bjöd han tillsammans, och ett präktigt gästabad blef tillredt i konungens tält.

Konungen och hans gäster tömde det ena dryckeshornet efter det andra under sång och kämpalekar. Men de finska männen drucko föga. Annat skulle de få att göra, hade Skjalf sagt.

Slutligen blef konung Agne så rusig, att han måste lägga sig ned.

Skjalf såg då, att han om halsen bar Visburs guldkedja, och hon sade till honom: »Akta dig, konung, att ingen röfvar den dyrbara kedjan ifrån dig!»

»Den blifver svår att röfva», svarade konungen, knäppte kedjan än hårdare om sin hals och somnade tungt.

När konungen och alla hans män hade somnat, band Skjalf fast ett rep i kedjan, som konungen bar om sin hals. Med hjälp af sin broder och de öfriga finska männen fällde hon därefter ned tältstängerna, hängde repet öfver trädet och hissade upp Agne, så att han blef hängande under trädets grenar.

Då Skjalf på detta sätt hade mördat sin tillämnade brudgum, skyndade hon med sin broder och hans män till skeppen och återvände till Finland.

Men Agnes män nedtogo sin konungs döda kropp och brände den på samma plats, där hans tält hade stått.

Stället, där detta skedde, kallades sedan Agnefit.

På detta sätt gick spådomen om Visburs guldkedja i fullbordan.

6.

Sagan om Ane den gamle.

En lång tid efter Agnes död regerade i Upsala en konung vid namn Ane.

Ane var en klok man men ej tapper. Han fruktade all strid och satt därför helst hemma i Upsala, där han mest sysselsatte sig med att blota.

Ane den gamle.

Då Ane hade regerat i tjugufem år, öfverfölls han af en dansk konung vid namn Halfdan. En strid uppstod men ej långvarig, ty Ane, som var mycket rädd om sitt lif, flydde snart till Västergötland och lät Halfdan taga väldet öfver svearne.

Då Ane var sextio år gammal, vardt Halfdan död. Ane vände då tillbaka till Upsala och återfick sitt välde där. Men äfven nu fruktade han beständigt döden.

Hans första gärning, då han återkom till Upsala, var att offra en af sina tio söner till Oden, på det att gudarne ännu länge skulle skona hans lif.

När Ane åter i tjugufem år hade regerat, blef han för andra gången bortjagad af en dansk furste. Ale var

hans namn. Men efter tjugufem år blef Ale dödad. Och Ane fick än en gång riket tillbaka.

Ane var nu ett hundra tio år gammal, men ändå ville han ej dö. För att få lefva ännu en tid offrade han åter en son åt Oden. Vid detta tillfälle sade Oden, att Ane skulle få lefva tio år för hvarje son, han offrade. Ane gick in på denna öfverenskommelse och blotade sedan med en son hvart tionde år.

Då han på detta sätt hade offrat sju söner, var han så svag och skröplig, att han ej kunde gå utan måste beständigt bäras. Men då de tio åren voro gångna, sedan han offrat sin sjunde son, offrade han ändå den åttonde sonen och tio år därefter äfven den nionde.

Nu låg den gamle Ane alltid till sängs och kunde ej längre äta utan diade ur ett horn liksom ett spädt barn.

När åter tio år voro gångna, ville Ane äfven offra sin tionde son. Men nu svarade svearne nej. Den sonen ville de hafva till konung efter hans fader, han finge ej offras.

Då slocknade den gamle konungens lif, och han blef högglagd i Upsala.

Ane den gamle blef denne konung kallad, och så kallas han ännu i dag.

7.

Sagan om Adils.

En bland Ynglingaättens mäktigaste konungar hette Adils. En grym och svekfull man var han och så girig, att han ingenting högre åstundade än att blifva rik. Han lyckades också att samla så stora rikedomar, att folket trodde, att han kunde trolla.

Vid denna tid regerade på Sjöland en konung, som hette Helge. Han tog till hustru en obekant kvinna från Tyskland vid namn Yrsa, och hon var både fager och klok. En son, benämnd Rolf, hade Yrsa och Helge, och högt älskade de hvarandra.

Men då Yrsa och Helge hade varit gifta ett år, fingo de veta, att de voro så nära släktingar, att det ej var dem tillåtet att vara gifta. De måste då skiljas, och Yrsa återvände till sin moder i Tyskland.

Då konung Adils i Upsala en sommar var ute på vikingatåg, kom han till Tyskland och fick där se Yrsa. Och genast blef han så intagen af hennes färging och stora förstånd, att han tog henne till gemål och förde henne med till Upsala.

Emellertid sörjde konung Helge bitterligen sin sköna Yrsa. Men då han fick veta, att konung Adils utan hans tillåtelse tagit henne till drottning, blef han så vred, att han beslöt resa till Upsala för att straffa Adils för detta brott.

Adils blef mäktig förgrymmad, då han sporde, att Helge var att vänta till Upsala. Men Yrsa gaf honom det rådet att taga väl emot honom och att försöka göra honom till sin vän, »eljest torde du dig bittert få ångra», sade hon.

Att Yrsas råd alltid voro kloka, det visste Adils. Han ville därför äfven nu rätta sig efter henne. Så snart Helge med sina skepp hade lagt till vid Fyrisåns mynning, sände Adils ned sina förnämsta män för att mottaga honom och bjuda honom upp till konungens gård.

Helge mottog bjudningen och red med några män upp till kungsgården.

Ett präktigt gästbud hade Helge och Yrsa ställt till för sin höge frände. Men då Helge fick se Yrsa, som han ännu så högt älskade, blef han så glad, att han

glömde Adils och hela gästabudet och sysselsatte sig blott med henne.

Blek vardt konung Adils af vrede, då han såg detta. Han sade dock intet därom vare sig till Helge eller Yrsa. Men då Helge på kvällen skulle återvända till sina skepp, blef han öfverfallen och dödad af Adils' män, som af Adils voro skickade att utföra detta nidingsdåd.

Sedan berömde sig Adils af sin seger öfver den mäktige konung Helge. Men Yrsa sade: »Ej mycket är en slik gärning att berömma sig af. Aldrig mer vill jag blifva dig huld, sedan du mördat Helge.»

Helges och Yrsas son, Rolf, blef nu konung på Sjämland efter sin fader, och vida berömd var han för tapperhet, skönhet och kraft.

En gång talade Rolf till en af sina kämpar, som hette Bodvar, och sade till honom: »Säg Bodvar, vet du någon konung, som är större och mäktigare än jag?»

»Nej», svarade Bodvar, »men ett felas dock i din ära, o konung, du har ännu ej utkräft ditt fädernearf, hvilket upsalakonungen med orätt själf har behållit.»

Rolf svarade: »Ett sant ord har du talat, Bodvar, och jag har lyssnat därtill. Morgondagens sol skall ej hinna långt upp på himmeln, innan jag begifvit mig på väg till Upsala för att utkräfvat min rätt. Dyrt skall Adils också få plikta för sitt svek mot min fader.»

Nästa morgon lät Rolf sadla sin hvite gångare och begaf sig på väg till Upsala, åtföljd af tolf kämpar och hundra af sina hofmän.

En afton kom konung Rolf med sitt följe till en gård, där en bonde ensam bodde. Bonden kom ut och bad de resande med fryntlig min, att de måtte komma in och gästa i hans hus.

»Icke kan väl du härbergera ett så stort följe?» sade konungen.

»Flera, än I ären, har jag mottagit», svarade bonden, »eder skall intet komma att fattas.»

Bonden kallade sig Hrane, och så vis var han, att han kunde svara på allt, hvad konungen och hans män sporde honom om.

Rolf Krake.

Då konung Rolf och hans följe hade slagit sig ned i Hranes stuga, blefvo de undfägnade med så kostliga rätter, att de tyckte sig aldrig hafva spizat bättre mat.

Därefter fingo de alla lägga sig. Men om natten vaknade de hundra hofmännen af så bister köld, att de hackade tänderna. Alla sina kläder höljde de sig med men fröso ändå.

Om morgonen frågade Hrane sina gäster, hur de hade sofvit.

»Godt», svarade konungen och hans tolf kämpar, men hofmännen tego visligen.

Då sade Hrane till konungen: »Något svalt lära väl dina hofmän hafva funnit det hos mig i natt. Men större svårigheter än denna vänta dem hos konung Adils. Jag råder dig därför, o konung, att sända hem åtminstone femtio af dessa klena män. Genom mycket folk besegrar du i alla fall icke kung Adils.»

Konung Rolf tyckte, att bondens tal var mäktigt klokt. Han hemsände därför hälften af sitt hoffölje och reste vidare.

Nästa kväll kommo de till en bondgård, som var alldeles lik den förra. Mycket förvånade blefvo de häröfver. Men ännu mer förvånades de, då samme bonde kom ut ur stugan och äfven nu bjöd dem att stiga in.

Liksom förra aftonen blefvo de hos bonden trakterade med kostliga rätter och fingo efter måltiden gå till hvila. Men i stället för att de natten förut hade plågats af köld, blef det nu så hett i stugan, att de höllo på att kväfvas. Konungen och hans kämpar stodo dock ut därmed och sade ingenting därom. Men hofmännen jämrade sig svårligen.

Då nu Hrane märkte, att hofmännen lika litet kunde uthärda hetta som köld, gaf han konungen det rådet att skicka hem äfven dessa femtio till Själland och att endast medtaga sina tolf kämpar till Upsala.

Konungen följde äfven denna gång det gifna rådet, ty väl förstod han nu, att den vise bonden ej var någon annan än Oden själf.

Då Rolf och hans kämpar kommo fram till Adils, konungaborg och stego af sina hästar, visade de sig alla mycket barska.

»Vi befalla eder att ordentligt sköta våra hästar», röt Bodvar till Adils' stallknektar, som kommo att betjäna dem. »Sen till, att hvarken deras manar eller deras svansar komma i olag!»

Då Adils hörde detta, sade han till stallknektarne: »Afhuggen genast svansarna, och afklippen manarna på dessa barska och högfärdiga mäns hästar, så att de må se rätt skröpliga ut, då de härnäst skola begagnas!» Och stallknektarne gjorde, som deras konung befallde dem.

Adils, som visste, att han ej hade något godt att vänta af sonen till den mördade Helge, ville försöka att genom list göra sig af med honom.

Till att börja med lät han göra falluckor i golfvat i den sal, där han ämnade taga emot sina gäster. Hans mening var, att de skulle falla ned genom dessa och slå ihjäl sig. Men den gången lyckades ej den listige konungens onda planer.

Så snart Rolf och hans kämpar kommo in i salen, märkte de försätet och stannade vid dörren.

Konung Adils, som satt i högsätet, ropade till sina inträdande gäster, att de skulle stiga dristigt fram till honom, men de svarade stolt, att det behagade dem bättre att hälsa honom på afstånd.

Då nu konungen såg, att han med denna list ej lyckades få sina fiender i fällan, utstötte han ett besynnerligt ljud, hvares mening hans gäster ej strax förstodo. Men de skulle snart få veta, hvad det betydde, ty inom några ögonblick framrusade en stor skara beväpnade män, hvilka stått dolda bakom de löst hängande väggbonaderna (tapeterna) och började anfalla de främmande, men dessa försvarade sig manligt, och ej nog därmed, de dödade också de flesta af de anfallande utan att själfva taga någon skada.

Adils skar tänderna af raseri, då han såg sina tappra krigare blifva slagna som hundar, men han lade band på sin vrede och låtsade, som om anfallet hade skett mot hans vilja. Med dundrande stämman röt han till sina män: »Hur vågen I anfalla dessa tappra hjältar, som äro mina gäster? Upphören med denna blodiga lek, på det att jag i vänskap måtte få tala med min stjuvson.»

Konung Adils' män veko då undan, och Rolf och hans kämpar satte sig ned.

Adils visste, att Rolf en gång hade gjort det löftet att aldrig fly, vare sig för eld eller järn. Nu ville han sätta honom på prof.

Med låtsad höflighet bad den falske värden sina gäster träda in i en annan sal för att värma sig efter den långa färden.

I denna sal hade han låtit göra upp stora stockeldar långs efter hela salsgolvet. »Allt till gästernas ära», sade han.

De främmande slogo sig ned och låtsade till en början ingenting om. Men då de märkte, att Adils och hans män, som sutto nära dörren, ämnade smyga sig ut och låta dem blifva innebrända, utropade Rolf: »Den skyr ej elden, som hoppar öfver den.»

Därmed tog han ett språng öfver de lågande stockeldarna, och alla hans män följde honom efter.

Sedan bröto de sig ut ur den brinnande salen och började söka efter konung Adils för att få vedergälla honom det varma mottagandet. Men Adils hade genom en ihålig pelare krupit ned i en underjordisk gång och gömt sig där.

Då de länge förgäfvos hade sökt Adils, trädde Rolf in för att hälsa sin moder, Yrsa. Och stor var moderns och sonens glädje öfver att träffa hvarandra.

Då kvällen kom, förde Yrsa sin son in i hans sof-kammare och gaf honom en man vid namn Voggur till uppassare. Voggur betraktade Rolf från hufvud till fot. Slutligen sade han: »Mig synes, att du borde heta Krake (trädstam), o' konung, så lång och smal är du.»

Denna anmärkning roade Rolf. Han sade till Voggur: »Eftersom du nu gifvit mig namn, så vill jag också gifva dig något till minne däraf.» Därmed gaf han Voggur en kostbar ring, hvaröfver Voggur blef så glad, att han från den dagen blef Rolfs trogne vän och tjänare.

Rolf behöll för hela lifvet det tillnamn, Voggur hade gifvit honom, och kallade sig sålunda Rolf Krake.

Länge hade konung Rolf och hans män ej hvilat i sina sofkamrar, då de fingo höra buller och vapenbrak på gården därutanför. Snart märkte de också, att konung Adils hade låtit sätta eld på huset, i hvilket de voro. Elden flammade rundt omkring dem, och dörrarna voro tillspärrade af krigsfolk.

Hvad skulle nu Rolf Krake och hans kämpar taga sig till?

»Vi tränga oss ut genom väggen!» föreslog Bodvar, och i detsamma sprängde de alla fram mot väggbjälkarna med sådan fart, att dessa brusto.

På detta sätt kommo Rolf Krake och hans kämpar ut ur det brinnande huset.

När Adils' krigare sågo, hur främlingarne kommit ut och hvilka väldiga hugg de utdelade omkring sig, drogo de sig tillbaka och bådo om förskoning.

Men drottning Yrsa gick emot sin son och sade till honom: »Illa hafver du, min son, här blifvit mottagen. Dröj ej längre i Upsala, ty här kan lätt något värre hända dig, än det som redan händt.»

Rolf Krake rustade sig då till afresa.

Vid afskedet gaf drottning Yrsa honom ett gyllene horn och sade: »Se här, min son, en ersättning för det förlorade arvet efter din fader, tag det och res i frid!»

Hornet var fyllt med guld, dyrbara spännen, kedjor och andra kostbarheter, hvilka Yrsa hade tagit från kung Adils, och bland dessa klenoder fanns äfven ringen Sviagris, den största dyrbarhet, konung Adils ägde.

Sedan Rolf Krake hade mottagit alla dessa skänker, befallde Yrsa Adils' stallknektar att åt främlingarne leda fram tretton af de bästa hästar, som funnos på Adils' stall, i stället för främlingarnes egna, som blifvit så illa tilltygade.

Konung Rolf Krake och hans kämpar satte nu af i sporrstreck ut åt den stora Fyrisvallen. Men de hade ej ridit långt, förrän de märkte, att de voro förföljda af Adils och hans krigare.

Rolf sade då till sina män: »Väl skall jag veta hejda den girige Adils i hans framfart. Hellre offrar han äran än guld.»

Därmed började Rolf strö ut guld och andra dyrbarheter ur det gyllene hornet, så att vägen lyste däraf.

Adils' män, som redo före sin konung, blefvo först varse skatterna på vägen.

Skyndsamt stego de af sina hästar och började samla, hvar och en åt sig, af de utströdda dyrbarheterna och glömde därvid alldeles bort konung Rolf, som de skulle försöka att hinna upp.

Detta harmade Adils högligen. Med vredgad stämma och upplyftadt spjut befallde han den beväpnade ryttarskaran att rida vidare och låta guldets ligga.

Själff red han nu främst, och snart upphann han Rolf.

Då Rolf såg, att Adils var honom helt nära, kastade han ut äfven ringen Sviagris ur det gyllene hornet.

Nu kunde Adils ej längre kväfva sitt begär efter guld. Så snart han fick ögonen på ringen, höll han inne sin häst och böjde sig djupt ned mot marken för att med spjutspetsen upptaga ringen.

Då red Rolf fram till honom och utropade med glädje: »Så har jag då böjt ryggen på den rikaste mannen i Svea land!» I detsamma gaf han Adils ett kraftigt hugg i den ena höften och sade: »Behåll detta skamsår till minne af Rolf Krake!»

Därefter tog Rolf själf ringen och red, följd af sina kämpar, ostörd till sitt land igen.

Då Adils' män upphunno sin konung, funno de honom liggande öfver sin häst, blödande och vanmäktig af smärta. Med stor varsamhet förde de honom till hans gård, och ingen tänkte vidare på att förfölja Rolf Krake.

En tid därefter, då konung Adils red omkring vid en offerfest, snafvade hans häst, konungen föll af och slog hufvudet mot en sten, så att han dog.

8.

Om Bröt-Anund.

En af Adils' efterträdare på konungastolen i Upsala hette Anund. Också han var en mäktig rik man och därtill en god och rättsinnig konung, som använde sina rikedomar till landets bästa.

Stora sträckor af Svea land voro vid denna tid dels ödemarker, där ingenting växte, dels vilda skogar. Inga banade vägar funnos, ej heller broar öfver strömmarna.

Men annorlunda blef det, då konung Anund kom till väldet. Han lät anlägga vägar och bygga broar,

och stora ofruktbara marker lät han rödja och bryta upp, så att de kunde besås med både korn och hafre.

Härigenom blef det så stort välstånd i landet, att folket aldrig hade haft bättre dagar.

Många kungsgårdar lät Anund bygga i de nyuppodlade trakterna, och folket började också bygga bättre bostäder åt sig.

De bostäder, som förut funnos, voro uppförda af kvistar och lera. Nu byggdes hus af timmer, sammanfogadt med ler. Dessa bostäder voro så kallade ryggåstugor med låga väggar och sluttande tak. I hvarje hus fanns blott ett rum. Endast kungsgårdarna innehöllo flera. Fönstren sutto i taket och utgjordes af öppna gluggar, försedda med brädluckor, som kunde dragas för. Golfvet bestod af hårdt trampad lera, och midt på golfvet låg eldstaden, hvarifrån röken leddes ut genom ett hål i taket.

Konung Anund var mycket älskad af folket, som gaf honom namnet Bröt-Anund, därför att han hade brutit upp så mycket jord.

Men icke heller denne gode konung fick dö en naturlig död. Äfven han drabbades af olyckan.

En höst, då han och hans män voro på väg till en kungsgård, benämnd Himmelshed, kommo de till en djup dal, omgifven af höga fjäll. På fjällen lågo stora massor af snö. Mycket regn kom. Snö rasade ned från ett berg och tog med sig i fallet en myckenhet sten och ler. Allt detta föll ned öfver den förbifarande kungliga ryttarskaran och dödade konungen och flera af hans män.

9.

Om Ingjald Illråde.

Det var ej blott *en* konung i Sverige vid denna tid. Landet var deladt i många fylken eller landskap, och hvarje sådant fylke styrdes af en så kallad fylkeskonung. Men upsalakonungen var dock den mäktigaste. Han rådde öfver alla fylkeskonungarne.

Bröt-Anund hade en son vid namn Ingjald, och en af fylkeskonungarne hade en son vid namn Alf.

Då båda dessa konungasöner voro sex år gamla, voro de en gång med om att fira en offerfest i Upsala. När festen var slut, sade Ingjald till Alf: »Nu månne vi leka krig, du och jag. Du har en krigshär, och jag har en. Men det är endast vi två, som skola kämpa med hvarandra.» »Sådan kamp kallas envig», svarade Alf, »och den leken vill jag gärna leka.»

Därmed började gossarne att kämpa. Snart blef Ingjald, som var den minste, fälld till marken, och detta förtröt honom så, att han började bittert gråta.

Ingjald uppfostrades ej af sin fader utan af en kämpe, benämnd Svipdag. Då nu denne hans fosterfader hörde, att Ingjald grät och att han var svagare än Alf, utropade han: »En stor skam är det för Ingjald, att han låtit besegra sig.» Nästa dag stekte Svipdag ett varghjärta, som han sedan lät Ingjald äta upp för att därigenom göra honom modig och stark.

Ingjald blef efter den dagen icke blott modig utan äfven mera grym och elak än andra människor.

Efter Bröt-Anunds död ärfde Ingjald riket. Men högligen förtröt det honom, att så många fylkeskonungar funnos i landet. Dem skulle han rödja undan, det beslöt

han, men ej omtalade han för någon, hur detta skulle gå till.

Ingjald Ilråde.

På den tiden var det en sed i landet, att efter en konungs död arfvel skulle firas af efterträdaren, innan denne fick uppstiga på konungastolen.

Arfvingen till riket skulle under festen sitta på en pall nedanför konungastolen, tills ett stort dryckeshorn, kalladt bragebägaren, blifvit inburet. Då detta skett,

skulle han stiga upp från pallen, fatta bragebägaren och därvid gifva något högtidligt löfte samt sedan tömma den. Därefter fick han uppstiga på konungastolen och mottaga hälsning som laglig konung.

För att så fira arfvel efter sin fader lät Ingjald bygga en stor sal. I denna lät han göra sju högsäten, ett för sig och ett för hvar och en af de sex fylkeskonungar, som styrde öfver de fylken, hvilka lågo närmast omkring Upsala väjde.

Den stora festdagen kom. Salen fylldes af kämpar och många förnämliga män. Därefter intogo de sex fylkeskonungarne sina platser. Sist inträdde Ingjald och satte sig på sin pall nedanför konungasätet.

Festen firades med fröjd och gamman i »sju konungars sal». Sorl och glam hördes vida omkring. Men plötsligt blef det tyst i salen. Bragebägaren inbars och lämnades till Ingjald. Löftets stund var inne.

Den unge konungen fattade bägaren, reste sig upp och uttalade sitt löfte med hög och ljudelig stämma:

»Jag svär att öka mitt rike åt alla sidor eller öck sätta lifvet till.»

Efter detta djärfva löfte tömde han bragebägaren och steg upp i konungastolen. Därefter hälsades han af de närvarande som upsalakonung.

Alla fylkeskonungarne hade bleknat af förskräckelse. Vål förstodo de, att det var dem det hotande löftet gällde. Men ingen vågade göra en fråga eller yttra ett ord.

Då det led frampå natten, somnade Ingjalds gäster, men snart vaknade de af hetta och rök. Salen, där de lågo, stod i ljus låga!

Med all kraft försökte de tränga sig ut, men vid hvarje dörr stodo beväpnade män, hvilka höggo ned alla som försökte fly ur den brinnande salen.

De sex fylkeskonungarne blefvo därför innebrända och med dem alla deras män.

Det var nu en lätt sak för kung Ingjald att hålla sitt löfte. Genast lade han de innebrända konungarnas fylken under Upsala välde och tog skatt af deras folk.

Men hatad blef Ingjald af alla sina undersåtar efter den illgärning, han hade begått. Folket kallade honom Ingjald Illråde, och så kallas han ännu i dag i alla skrifter, som handla om honom.

Ingjald upphörde ej att genom svek och list öka sitt rike. Det säges, att han låtit innebränna inalles tolf fylkeskonungar, så att han vid sin död var ensam herre öfver största delen af Svitjod.

Ingjald hade med sin hustru en son och en dotter. Sonen hette Olof och blef kallad Trätälja, därför att han lät upprödja skog och mark i Vermland, hvilket landskap därigenom snart blef en uppodlad bygd. Olofs ättlingar blefvo konungar i Norge, och många bland dessa voro stora och namnkunniga män.

Ingjalds dotter hette Åsa. Hon hade liksom sin fader ett argt och svekfullt sinnelag. Med konung Gudröd i Skåne blef hon gift. Hon om öfvertalade hon att dräpa sin broder och samregent, Halfdan Snälle. Därefter dräpte Åsa själf, på sin faders inrådan, sin man Gudröd.

Men Halfdan Snälle hade en son vid namn Ivar, som vardt svärligen förgrymmad, då han sporde hvad som hade händt hans fader och farbroder.

»Grufiligen skall jag hämnas deras död», sade han. Och så begaf han sig af med en stor krigshär på väg till Ränninge gård på Fogdön i Mälaren, där han visste, att Ingjald och Åsa då uppehölo sig.

En spåkvinna sände Ingjald följande varning: »Tag dig i akt, Ingjald, ty din dödsfiende Ivar nalkas dig med

en öfvermäktig skara af krigare. Men hur skulle Ingjald nu kunna försvara sig? Någon krigshär kunde han här ej uppställa, och så hatad var han, att hans egna män ej ville hjälpa till att gömma honom för fienden eller på annat sätt försvara honom.

Ingjald insåg, att han nu måste dö. Men icke skulle han falla för Ivars svärd. Hellre ville han döda sig själf.

På Ränninge gård ställde han då till ett stort gästbud och lät sina män dricka sig rusiga. När de alla på natten voro tungt insomnade, tände han eld på huset och innebrände där sig själf, sin dotter Åsa och alla sina män.

Så slutar sagan om Ynglingaätten.

Hjältesagor.

I.

Sagan om Starkad den gamle.

Den ryktbare hjälten Starkad den gamle, om hvilken denna saga handlar, var sonson till en väldig kämpe, som hette Starkad Aludräng. Denne, som bodde bland Norges fjällar, härstammade från jättarnes släkte, och lik en jätte var han i styrka och mod. Med sex armar sades han vara född, och med fyra svärd högg han på samma gång.

På denna tid regerade i nordén en konung vid namn Alf.

Alf hade en dotter, som hette Alfhild, och aldrig hade någon skådat fagrare mö.

En höst kom Starkad Aludräng på gästning till Alf. Han fick då se den sköna konungadottern och fattade genast det beslut, att hon skulle blifva hans brud.

Men icke kunde han, som ej var konungason, begära en konungadotter till maka. Rövva henne måste han, om hon skulle blifva hans.

Samma höst firades en offerfest på konungens gård, och Alfhild vakade för att bestryka afgudabilderna med offerblod. Vid detta tillfälle passade Starkad på att rövva

sin brud. Med alla sina sex armar omfattade han henne, lyfte henne upp på sin gångare och red med henne till sin gård bland bergen. Här gifte de sig och älskade högt hvarandra.

Men då konung Alf fick veta, att Starkad Aludräng hade röfvat Alfhild, blef han högligen vred. Att hans sköna dotter hade äktat en jätteson, syntes honom vara till nesa för hela hans ätt. Alf kallade därför på Tor, som han visste vara alla jättars fiende, och lofvade honom guld och gröna skogar, om han ville återföra hans dotter.

Tor, som själf hade älskat Alfhild, begaf sig med glädje till Starkad Aludrängs gård för att beröfva den hatade jätten hans maka. Men en väldig strid måste han först utkämpa med Starkad. I denna strid föll Starkad, och Tor förde Alfhild åter till hennes fader. Men aldrig kunde Tor förlåta henne, att hon hade äktat en man af jättarnes släkte.

Alfhild fick en son. Storverk kallades han, och skön och svarthårig var han samt större och starkare än andra. Äfven han röfvade sig en brud och blef sedan fader till Starkad den gamle.

Liksom sin farfader blef också denne Starkad född med sex armar. Men Tor ryckte genast af honom fyra. Han måste då nöja sig med två, men dessa använde han så mycket bättre.

Då Starkad ännu var ett litet barn, blefvo hans föräldrar innebrända. Men Starkad blef räddad och förd till en norsk konung, Harald. Denne hade en son vid namn Vikar, som var något äldre än Starkad.

Det dröjde icke länge, förrän den späde Starkad blef hemlös än en gång. Konung Harald blef dödad af en annan norsk konung, som hette Hertiof.

Hertiof tog den unge Vikar i sin tjänst. Men Starkad sände han till en sin kämpe, Grane, att af honom uppfostras.

Hos Grane vistades Starkad i flera år och blef en stark och kämpastor yngling.

Men någon håg för manliga idrotter visade ej Starkad i ungdomens första dagar. Han ville helst sofva eller också sitta sysslolös och blicka ut i rymden.

Detta förtröt högligen Vikar, hvilken stundom besökte sin forne lekkamrat.

En dag, då Vikar kom till Granes gård, fann han Starkad ligga halfsofvande framför eldstaden.

»Upp!» ropade Vikar. »Hvi ligger du där som en björn i sitt ide? Jag behöfver starka män. Fort, väpna dig och följ mig! Jag måste hämnas min faders död».

Detta tal uppväckte Starkad ur hans slummer. Han steg genast upp och fattade de vapen, som Vikar hade medtagit åt honom. Från den dagen följde han Vikar i femton år, hvar det bar, som hans trogne vän och förnämste kämpe.

Först gingo de nu ombord på Vikars skepp och seglade till Hertiofs borg, den de genast anföllo. Tapert försvarades den af Hertiof själf och hans sjuttio krigare. Men Vikar och hans tretton kämpar sköflade borgen och nedhöggo Hertiof och hans män.

Vikar gjorde sig nu till herre öfver Hertiofs land och blef snart därefter konung öfver hela södra Norge.

Hvarje sommar drogo Vikar och Starkad ut på vikingatåg. Rika byten vunno de och stor ära. Allt hvad de företogo sig lyckades väl. Men till sist drabbades äfven de af olyckan.

Det hände en dag, då de voro ute på ett vikingatåg, att alla deras skepp måste ligga stilla för motvind.

Då Vikar och Starkad länge förgäfves hade väntat, att vinden skulle vända sig, beslöto de fråga gudarne, hvad de skulle göra för att få vind i seglen.

Gudarne svarade, att Oden fordrade, att en man ibland dem skulle offras åt honom. Denne man skulle utväljas genom lottkastning och sedan hängas.

Strax drogo vikingarne lott om hvem som skulle offras. Och se, lotten föll på Vikar själf!

Häröfver blefvo alla förfärade. Ingen ville verkställa offrandet. De beslöto att hvila öfver natten och sedan rådslå om saken.

När Starkad hade sofvit en stund, väcktes han af sin fosterfader, Grane, hvilken tillsade honom att stå upp och ro i land med honom.

Starkad blef mycket förvånad att se sin fosterfader där ute på hafvet, men han steg genast upp och följde honom.

Då de hade rott några timmar, lade Grane till vid en skogbeväxt holme, och de gingo nu in i skogen. Snart kommo de till en öppen plats. Här hölls ting. Elfva män sutto till doms på elfva säten, men det tolfte sätet var tomt.

Starkad såg strax, att de elfva männen voro elfva gudar. Och hur förvånades han ej, då Grane slog sig ned på det tolfte sätet och af alla blef hälsad som Oden själf!

Oden tog till ordet och sade: »Vi äro nu samlade för att bestämma öfver Starkads lefnadsöden. Hvilken dom faller du, Tor, öfver Starkad?»

Tor svarade: »Starkad är af jättesläkt. Hans ätt skall med honom dö ut på jorden. Hvarken son eller dotter skall han hafva.»

Oden sade: »Då dömer jag honom att lefva i tre mansåldrar.»

»Men i hvarje mansålder skall han begå ett nidingsdåd», inföll Tor.

Oden fortsatte: »De bästa kläder skall han bära, så ock de yppersta vapen.»

»Men hvarken land eller hem skall han äga»,
dömde Tor.

»Öfverflöd skall han hafva af gods och guld», lofvade
Oden.

»Men ändå aldrig vara nöjd», tillade Tor.

»Seger skall han vinna i hvarje strid», sade Oden.

»Men aldrig gå ur striden utan svåra sår», sade Tor.

»Jag gifver honom skaldegåfvan, så att han skall
kunna dikta sköna kväden lika fort, som han talar»,
lofvade Oden.

»Strax skall han glömma hvad han diktar», sade Tor.

»Alla hjältar och andra förnämliga män skola högt
akta honom», sade Oden.

»Men af menige man skall han blifva hatad», inföll Tor.

Hvad Tor och Oden hade dömt, stadfästades nu af
de öfriga gudarne. Tinget upplöstes, och Grane och
Starkad begåfvo sig åter ned till båten.

Under vägen till skeppen sade Grane till Starkad:

»Nu måste du lofva att belöna mig för de goda
gåfvor jag gifvit dig. Jag fordrar som lön, att du offerar
åt mig konung Vikar.»

Starkad, som ej vågade sätta sig upp mot Oden,
lofvade göra, hvad han begärde.

Grane gaf då Starkad ett svagt rör, liknande en
kvist och sade:

»I morgon under rådplägningen blir det bestämdt,
att I endast skolen låtsa att hänga Vikar. Må du då
blifva den, som tillreder den föregifna galgen åt honom,
och må du, då han kommer upp i den, sticka honom
med detta rör.»

Följande morgon samlades alla Vikars män för att
rådslå om, hur de skulle kunna rädda konungen.

Sorgsna i hågen, frågade de hvarandra, hvad de skulle
göra.

Då steg en gammal grånad kämpe upp och sade: »Icke kan Oden mena, att vi på allvar skola offra vår konung. Må han nöja sig med att vi låtsa hänga Vikar.»

Detta förslag voro alla med om.

Starkad steg genast fram och erbjöd sig att verkställa den låtsade offerhandlingen.

Konungen, Starkad och alla de öfriga vikingarne gingo upp på en liten holme, vid hvilken skeppen lågo. Här funno de strax vid stranden en gran med veka, hängande grenar. Under granen stod en stubbe. På denna stubbe steg Starkad upp och knöt några smala tarmar af en nyslaktad spädkalf i trädets kvistar. Därefter utropade han: »Nu är din galge färdig, konung!»

Vikar steg då upp på stubben, i det han sade: »Farlig synes mig ej denna galge. Men må nornorna råda öfver mitt öde! Ingen må klaga öfver deras beslut.»

Starkad kastade nu snaran om halsen på Vikar. Därefter stack han honom med röret, som Oden gifvit honom och sade: »Nu, konung, sänder jag dig till Oden.»

I samma stund förvandlades röret till ett spjut, som genomborrade konungen. Tarmarna blefvo grofva rep och trädets kvistar tjocka grenar. Stubben föll i stycken under hans fötter, och död blef konung Vikar hängande under trädet.

Detta var det första af de nidingsdåd, som Tor hade dömt Starkad att begå. Han blef därefter så hatad af folket, att han måste fly från Norge för att rädda sitt lif, och aldrig mer kom han åter till detta land.

Själff grämde sig Starkad beständigt öfver att han hade dödat sin vän. Ingen såg honom glad från den dagen.

Då Starkad lämnade Norge, kvad han sitt första kväde:

Ensam jag irrar
 på öde stigar,
 herrelös, hemlös,
 hatad af män.
 På guld och på gods
 och på godt rykte blottad,
 vandrar jag vägen
 med ve i mitt sinne.

Vid denna tid regerade i Upsala tvenne samkonungar, som hette Alrik och Erik. Med dem drog nu Starkad ut på vikingatåg och vann rika hyten och stor berömmelse.

Men en vinter, då de lågo hemma i ro, kommo de båda konungarne i gräl under en riddtur och slogo därvid ihjäl hvarandra med sina ridhästars betsel.

Starkad bemannade då ett stort skepp, som han hade fått af konung Alrik och begaf sig åter ut att söka äfventyr.

Stränga lagar stiftade Starkad för sina män. Aldrig fingo de smaka starka drycker, aldrig förtära mer mat, än de behöfde, aldrig sofva längre än nödvändigt. »Kommen ihåg», sade han, »att måttlighet är tapperhetens väktare men veklighet dess baneman.»

På detta vikingatåg hemsökte Starkad och hans män äfven Kurland med eld och svärd. Landets invånare, som ej i öppen strid vågade gå emot en så mäktig fiende, sökte att med list försvara sig. På de vägar och stigar, där de visste, att fienden skulle draga fram, lade de ut så kallade fotanglar, ett slags trekantiga järnredskap med hvassa, uppstående taggar. Dessa skulle genomstinga fiendernas fötter och sålunda förhindra deras framfart. Så menade kurländingarne. Men hvem kunde väl hindra

Starkad att utföra sina planer? Så snart han märkte försåtet, lät han göra åt sig och sina män järnskodda träskor, så att de utan fara kunde ströfva framåt, så långt de behagade.

Landets höfding hade gömt sig för de fruktade vikingarne långt bort i en bergskrefva. Vilda ödemarker fingo Starkad och hans män genomströfva, innan de funno höfdingens gömställe. Men slutligen upptäckte de det och funno då i hålan ej blott höfdingen utan också ett så stort byte af guld och silfver, att hvar och en af Starkads män fick så mycket däraf, som han kunde bära med sig till skeppen.

Starkad drog sedan omkring i flera olika länder och deltog i mången blodig strid. Alltid segrade han, såsom Oden hade lofvat, och alltid blef han sårad, såsom Tor hade bestämt. Men då Starkad visste, att han var dömd att lefva i tre mansåldrar, brydde han sig ej mycket om sina sår.

En gång led Starkad skeppsbrott på danska kusten. Hans skepp gingo därvid förlorade, och alla hans män drunknade.

Ensam kom Starkad upp till konung Frode på Själland och erbjöd sig att träda i tjänst hos honom.

Gärna tog konung Frode en så berömlig man i sin tjänst. Städs bevisade han honom mycken heder, och snart gjorde han honom till fostrare åt sin ende son, Ingjald.

När Starkad i många år hade tjänat konung Frode både till lands och vatten, blef Frode dräpt af sönerna till en tysk konung vid namn Sverting. Ingjald blef då konung på Själland, och hans fosterfader, Starkad, stannade en tid vid hans hof.

Men Ingjald vardt ej en konung efter Starkads sinne. När han kom till makten, blef han en veklig man, som

helst satt dådlös hemma, omgifven af andra veklīga män och äfven kvinnor, hvilka deltog i hans dryckesgillen och gästabud och förnötte sin tid med lekar och glam i konungens yppiga salar.

Strängt förmanade Starkad sin fosterson att ej fortsätta detta gagnlösa lif. Men då ingen bättring skedde, kunde den gamle Starkad ej stå ut att vistas i landet utan lämnade sin fosterson och begaf sig till Sverige.

Då Starkad hade lämnat riket, blef lefnadssättet vid konungens hof än sämre. Konungen tänkte ej på annat än att njuta och roa sig. I stället för att hämnas sin faders död, mottog han sin faders banemän som sina gäster och gifte sig inom kort med deras syster.

När Starkad fick veta detta, blef han djupt bedröfvad. »Hvi skall jag slikt höra», utropade han, »om sonen till en sådan fader, om honom, som jag själf har fostrat till konungsliga idrotter!»

Starkad beslöt att än en gång mana sin fosterson att ändra sitt dådlösa lefverne samt att hämnas sin faders död.

Förklädd till bonde, med en kolsäck på ryggen, begaf han sig af till Själland. På vägen dit mötte han en dansk bonde. »Hvad bär du i din stora säck?» frågade bonden.

»Kol», svarade Starkad, »med hvilka jag ämnar tända upp den slocknade elden i konungens hug.»

Då Starkad kom till kungsgården, steg han in i salen och satte sig på sin gamla plats vid öfversta änden af bordet. Konungen var ej närvarande, och drottningen, som ej kände den gamle kämpen, vredgades svårligen öfver hans djärfhet att stiga så långt fram. »Bort med dig, gubbe, till nedersta bänken!» utropade hon, »och smutsa ej med dina pjaltor mina dyrbara bänkdynor.»

Starkad teg och sökte dölja sin harm, men då han kom till dörren, satte han sig ned med sådan kraft, att det knakade i väggbjälkarna, som han stödde sig mot.

I detsamma steg konungen in i salen. Med förvåning betraktade han den bistre kämpen, som ej ens steg upp, då konungen visade sig. Snart igenkände han dock sin fosterfader och försökte nu på allt sätt att mildra hans vrede.

Men då Starkad såg det dukade bordet, som dignade under dyrbara kärl och läckra rätter, harmades han så, att ögonen blixtrade och kinderna glödde.

Vördsamt bjöd Ingjald honom sitta ned vid sin sida vid bordet. Men då svarade Starkad: »Blygs, veke fros-sare, att bjuda din faders vän bryta bröd med din faders mördare!»

Vid detta ord blef konungen mäktat förfärad. Han hade ej trott, att Starkad skulle känna igen Svertings söner, som sutto vid en annan bordsände.

Drottningen bjöd nu också till att blidka den gamle. »Se här, ädle Starkad, en gåfva från mig», sade hon och tog af sig sitt gyllene pannband och lämnade honom.

Men Starkad svarade, i det att han bistert rynkade ögonbrynen: »Behåll själf ditt kvinnobjäfs! Ej höfves det grånad kämpe att mottaga dylikt kram.» Därmed kastade han pannbandet i ansiktet på drottningen.

Sedan vände sig Starkad till Ingjald och kvad:

Blygs, fege! Du bleknar,
nämns blixtrande svärdet.
Frejdade faders
fotspår du sviker.
Karlklädd kvinna,
ej konung, må heta
den, som sin faders
fall icke hämnar.

Den dig vill dräpa,
höfs svärd ej draga.
Likt fullgödda fåret
han flinkt dig slaktar.
Med slöaste slidknif
sorglöst han ger dig,
dådlöse drönare,
dödande såret.»

Konung Ingjald låtsade till att börja med, som hade han ej lyssnat till den gamles sång. Men så småningom blefvo hans kinder röda af harm och blygsel, och knappt hade Starkad slutat sitt kväde, förrän Ingjald rusade upp, fattade sitt svärd och genomborrade sin faders banemän.

Härigenom hade nu konung Ingjald återvunnit sin fosterfaders aktning. Glad i hågen kvad denne än en gång:

»Nu, Ingjald, till afsked
jag ordet vill taga:
Må heder och hyllest
ske dig och ditt hofl
Jag längre ej harnas.
Med hugnad jag hälsar
dig, dankungars ättling,
som Danmarks drott.»

Starkad den gamle drog nu åter ut i världen till nya bragder. Det säges, att han vid denna tid begick det andra af de tre nidingsdåd, som Tor hade dömt honom att utföra. Men ingen saga vet att förtälja, hvaruti denna onda gärning bestod.

Lång tid efter Ingjalds död regerade på Själland en konung vid namn Harald Hildetand. Hans frände Sigurd Ring var samtidigt konung i Upsala.

På gamla dagar blef Harald Hildetand blind. Han vardt då trött vid lifvet och längtade efter att komma till Valhall med andra kämpar, som fallit i ärlig strid.

Harald Hildetand sände då bud till Sigurd Ring med uppmaning, att han måtte möta honom med hela sin här på Bråvalla hed i Östergötland. Där ville han utkämpa sin sista strid för att sedan med ära få draga till Valhall.

Sigurd Ring hörsammade hans kallelse, och vid Bråvalla sammandrabbade nu nordens starkaste kämpar.

Haralds här var sammansatt af danskar och tyskar. Sigurds af svenskar och norrmän.

Haralds förnämsta krigare voro tvenne kämpar vid namn Ubbe och Hake samt tvenne sköldmör.

I Sigurds här voro Starkad och hans vän, en norsk konung Ale, de yppersta kämparne.

Då striden var som hetast mötte Starkad en af Haralds sköldmör. Denna högg honom öfver hakan, så att han var nära att mista den. Men Starkad höll den afhuggna hakan kvar genom att bita i skägget, och därunder stred han så väldigt, att både danskar och tyskar föllo i stora skaror för hans manhaftiga hugg.

Efter några timmar mötte Starkad åter en sköldmö. Denna bar Haralds märke,¹ och hon sade till Starkad: »Käckt rasar du i striden, gamle, men nu lär väl din stund vara kommen att döden dö.»

»Dock icke förrän du fällt Haralds märke», svarade Starkad, och därmed högg han af henne handen, med hvilken hon bar märket.

Därefter sammandrabbade Starkad och Hake. En hård kamp utkämpades. Slutligen föll Hake. Men Starkad hade fått så djupa sår, att man kunde se lungorna i hans bröst.

¹ Baner.

Den blinde konung Harald stod på knä i sin stridsvagn och stred med ett svärd i hvardera handen. Men ändtligen träffades han af ett klubbslag, som ändade hans lif. Man sade, att det var Oden själf, som i Haralds egen tjänare Brunns skepnad gifvit honom det dödande slaget.

När Sigurd Ring såg, att Harald ej mer stod på sin stridsvagn, förstod han, att denne var fallen, och han lät då blåsa i lurarna till tecken, att striden skulle upphöra.

Följande dag igenfanns den gamle konung Haralds lik under en hög af döda. Nu upprestes ett bål, och dit fördes den döde konung Harald på sin egen stridsvagn. Då kroppen var lagd på bålet, upptändes elden, och en mängd dyrbarheter inkastades i lågorna.

Sedan bålet var nedbrunnet, upphämtades askan och benen efter den brända kroppen och lades i en urna, hvilken nedsattes i en stor hög. I denna hög insattes äfven konung Haralds offrade stridshäst samt hans vapen, och till sist lade Sigurd Ring också dit sin guldstickade sadel, »ty», sade han, »min frände bör kunna rida upp till Valhall, om det så honom lyster.»

När högen blifvit igenkastad, bad Sigurd Ring till gudarne, att Harald främst bland fallna kämpar måtte få rida till Valhall och där uti Odens sal bereda goda platser för hjältar, som komma skulle.

Sigurd Ring och norske konungen Ale delade nu Danmark sig emellan.

Starkad slöt sig till Ale och vistades länge vid hans hof på Själland. Men den dom, Tor hade fällt, skulle än en gång göra Starkad olycklig.

Ale, som var en hård och sträng konung, vardt både hatad och fruktad af sina män. Några af dessa sammansvuro sig därför mot hans lif. Men ingen af dem vågade anfalla honom, ty de visste, att han var starkare än

andra och att han därtill hade så skarpa ögon, att han på långt håll genomskådade hvem han ville.

»Vi måste vända oss till Starkad», sade de samman-svarna, »och bedja honom utföra dådet. Mot honom kan ingen värja sig.»

Det myckna onda, som fanns inom Starkad, fick än en gång makt öfver honom. Han lofvade mörda sin vän Ale för en lön af ett hundra tjugu guldpennningar.

En dag, då Ale låg i badet, gick Starkad in till honom med draget svärd och ämnade genast göra slut på hans lif. Men då han mötte Ales skarpa blick, blef till och med den modige Starkad så förfärad, att han drog sig tillbaka.

Ale, som intet ondt anade, förstod, att han hade skrämt Starkad med sin blick. Han vände sig därför hastigt bort, satte handen för ögonen och bad honom närma sig. Starkad rusade då fram med sitt dragna svärd och gaf Ale ett så djupt sår, att han snart för-blödde i det varma badet.

Men i detsamma detta hans tredje nidingsdåd var begånget, greps Starkad af den djupaste ånger öfver sin onda gärning. Han var så bedröfvad, att han önskade, att jorden måtte öppna sig och uppsluka honom. Aldrig mer fick han ro i sin själ. Aldrig mer kunde han utan fårar höra Ales namn nämnas.

Med tunga steg vandrade han sedan omkring med de penningar, som han hade fått för sitt förräderi. För dessa penningar, hvilka han jämt bar i en påse, som hängde kring hans hals, ville han köpa någon, som kunde åtaga sig att döda honom.

Starkad var nu tre hundra år gammal och så svag, att han måste stödja sig på tvenne käppar. Men två svärd hade han bundna vid sin sida.

Efter långa vandringar mötte han en ung kämpe vid namn Had.

Had visste ej hvem den gamle, krökte mannen var. Han tillsade därför sina båda svenner att jaga bort honom. Men då upptändes Starkad än en gång af vrede. Darrande upplyfte han en af sina käppar och slog med några kraftiga slag ihjäl de båda svennerna.

Starkad den gamle.

Nu förstod Had, att det var Starkad den gamle, han hade att göra med. Denne hade många år förut dödat Hads fader. Det var med gladt mod han nu gick in på Starkads maning att hämnas sin faders död.

Starkad lämnade Had sitt ena svärd och bad, att han därmed måtte gifva honom döden. Men innan detta skedde, kvad Starkad en afskeds-

sång, i hvilken han prisade den kraft han af gudarne hade fått och besjög de många stordåd, han hade utfört.

Slutet af hans kväde lyder, som följer:

»Bittert begråtande
brottet, jag viger
min ålders afton
att illdådet sona.

Bland fylkingar fordom
döden mig flydde.
Valkyrjorna ville
ej välja mig.

Ung ask må skjuta
skyhöga grenar.
Vindfallna furan
i stoftet förmultne.
Döden välkomnas
af åldring, som dådlös
länder och lof
ej längre kan vinna.

Se, hur den strålar,
stänkande vågen,
ur asarnes källa
på Ida-slätten!
Där ondskan inslumre
och hatet utlockne!
Där vi kämpa
i evig ungdom!»

Då kvädet var ändadt, lyfte Had svärdet och skilde genom ett enda hugg den gamle kämpens hufvud från hans kropp.

Så ändades Starkad den gamles bragdrika lif.

Sagan om Orvar Odd.

1.

Om Odds härkomst och första lefnadsår.

En man vid namn Grim Ludenkind bodde på sin gård Rafnista i Norge. Sitt tillnamn Ludenkind hade hade han fått däraf, att han var född med svart hår på den ena kinden. För öfrigt var Grim en fager man och därtill rik och berömlig.

I Viken (Bohuslän) öster ut i Norge bodde en höfding vid namn Harald. Han hade en dotter, som hette Loptäna. Henne tog Grim till äkta.

Någon tid därefter blef Harald död. Loptäna, som var hans enda barn, skulle ärfva allt, han hade ägt. Hon och hennes man seglade därför till Haralds gård i Viken för att taga arvet i besittning.

Under vägen till Viken uppstod en svår storm. Grim lade då till med sina skepp vid en gård, som hette Berurjod. Där bodde en vis och mäktig man vid namn Ingjald.

Grim med sin husfru och alla sina män blefvo väl mottagna hos Ingjald. I flera dagar gästade de på Berurjod och förplägades rikligen med både mat och dryck.

Under dessa dagar hände det, att Loptäna fick en son. En stor och dejlig pilt var denne. Strax blef han vattenöst och fick därvid namnet Odd.

Några dagar därefter gjorde Grim sig redo att fortsätta resan med hustru, barn och tjänare. Men då sade Ingjald: »Någon belöning borde jag väl äga rätt att kräva för den gästfrihet jag visat eder.»

»Bestäm själf, hvad du vill hafva», sade Grim. »Mig fattas ej penningar.»

»Penningar hafver jag nog af», svarade Ingjald. »Din vänskap är, hvad jag begär af dig.»

»Den gifver jag dig», sade Grim och räckte Ingjald handen.

Men Ingjald sade: »Jag fordrar, att du befäster detta löfte genom att lämna kvar din späde son här i mitt beskydd.»

»Hvad skulle Loptäna säga, om jag lofvade bort hennes barn?» sade Grim.

Loptäna, som hade hört allt, sade: »Ett så godt anbud mottager jag med glädje. Behåll vår son och uppfostra honom till en tapper och vis man.»

Därefter seglade Grim med sin hustru och sitt följe vidare till Viken.

När de på återvägen från Viken kommo midt framför Ingjalds gård, sade Grim:

»Nu skola vi väl lägga till här?»

»Hvartill skulle det tjäna?» frågade Loptäna.

»Jag trodde du hade lust att se din son», sade Grim.

»Honom såg jag på, då jag lämnade honom», sade Loptäna.

De seglade då förbi Ingjalds gård och styrde kosan till Rafnista, där de åter slog sig till ro.

Emellertid växte Odd upp och blef en så fager yngling, att hans like ej fanns att skåda i hela Norge. Ett

ärligt och öppet sinnelag ägde han äfven samt god för-
måga att lära.

Ingjald hade en egen son vid namn Asmund. Med
denne sin fosterbroder ingick Odd vänskapsförbund. De
lofvade att följas åt i nöd och lust och att aldrig svika
hvarandra.

Ingjald, som var en kunnig och förfaren man, under-
visade själf de båda ynglingarne. Främmande tungomål
fingo de lära sig att tala, och i mångahanda manliga
idrotter fingo de öfva sig.

Aldrig ville Odd leka, som andra barn pläga. Hans
enda nöje var att göra sig pilar och skjuta till måls
eller också att jaga och simma.

Ingalunda ville han heller vara med om att offra
till afgudarne. »De äro ju af sten eller trä», sade han,
»att böja mig för dem föraktar jag.»

Odds fader var en så mäktig man, att han rådde
öfver en stor del af Norge. Odd ansåg sig därför som
en konungason och ville också vara klädd som en sådan.
En purpurröd rock med ett bälte om lifvet bar han
för det mesta samt ett gyllene smycke om sin panna.
Sitt pilkoger hade han på ryggen och en båge i sin
hand. Andra vapen än dessa åstundade han ej.

När den tid kom, då Odd var tolf år gammal och
Asmund femton, var Odd redan så stor och stark, att alla
ansågo honom som en fullvuxen man. Ingjald lät honom
nu råda sig själf och lade ej ofta band på hans vilja.

En gång sade Ingjald till Odd:

»Jag vill i dag sända dig att uträtta ett ärende, ifall
det lyster dig att göra det.»

»Hvarthän skulle jag gå», sporde Odd, »och hvilket
ärende skulle jag uträtta?»

»En sejdkvinna vid namn Hejd bor på Korpheden»,
sade Ingjald. »Hon kan förutsäga kommande ting och

är högt aktad för sin trolldomskonst. Henne skulle du bjuda hit på gästabud.»

»Det ärendet lyster mig ej att gå», svarade Odd, »men hvad annat du ber mig om, gör jag gärna.»

»Så måste *du* gå», sade Ingjald till Asmund, »dig råder jag väl ännu öfver.»

Asmund drog åstad med fyra kämpar till följesvenner och inbjöd Hejd till gästabud.

Hejd svarade, att hon skulle komma.

Ingjald red själf till hennes möte och förde henne in i sin sal, där ett kosteligt gästabud var anrättadt.

Spåkvinnan hade med sig trettio ungmör och femton svenner, som fröjdade sällskapet med sång och strängaspel. Men Odd ville ej höra därpå eller på något sätt deltaga i gillet.

Då natten kom och alla andra gingo till hvila, stannade trollkvinnan uppe för att sejda.

På morgonen frågade Ingjald, hur sejden hade lyckats.

»Tydlig kunskap har jag fått om allas edra kommande lefnadsöden», sade Hejd.

»Må vi då alla sätta oss på våra platser», sade Ingjald, »och må sedan hvar och en i sin ordning gå fram till Hejd för att få veta sitt öde.»

Först steg då Ingjald fram och sade: »Visa vala, förtälj hvilka öden, som vänta mig!»

»Allt intill din höga ålderdom skall du bo kvar på din gård», svarade Hejd, »aktad och ärad af fränder och vänner.»

Därefter steg Asmund fram.

»Du är Asmund, Ingjalds son», sade valan. »Vida omkring i världen skall du draga, och en stor och ypperlig man skall du varda, men hög ålder skall du aldrig nå.»

Asmund återvände till sitt säte, och den ene efter den andre af Ingjalds män steg fram och fick veta sitt öde.

Då dessa varit framme, sade valan: »Hafva nu alla i ditt hus fått veta sina öden?»

»Ja, alla, som vilja veta dem», svarade Ingjald.

»Men hvad är det, som ligger under huden där borta i salen? Mig synes, att det rör sig», sade Hejd.

Nu kastade Odd hastigt af sig huden, under hvilken han hade gömt sig, reste sig och sade:

»Rätt såg du den gången, du gamla häxa. Det var något, som rörde sig under huden, och det var jag. Men ve dig, om du vågar att pladdra något om mina lefnadsöden. Jag hugger dig då öfver munnen med min käpp, så att du aldrig pladdrar mer.»

»Föga bekymra mig dina hotelser», sade valan, »du måste veta ditt öde.»

Därpå kvad hon:

»Om du än far öfver farliga fjordar
eller på smala sunden framglider,
skall du dock brännas på Ingjalds gård.
Glänsande ormen från Faxes hufvud
uti din fot ett hål skall stinga.»

»Hör, Odd», fortsatte hon, »i hundra år skall du lefva, från land till land skall du draga, och öfverallt skall du betraktas som den ypperste bland män. Men här på Ingjalds gård skall du till sist sluta dina dagar. Din egen häst Faxe skall en gång blifva din bane.»

Då utbröt Odd: »Våga ej pladdra ett ord till, du eländiga trollpacka!» Därmed gaf han henne med sin käpp ett slag öfver näsan, så att blodet strömmade ned på marken.

»För mig bort! Bort, bort vill jag härifrån!» skrek nu Hejd, darrande af vrede. »Aldrig har någon vågat att så skymfa mig.»

Ingjald försökte att blidka henne genom dyrbara skänker. Skänkerna mottog hon, men bort drog hon i vredesmod.

Då Hejd var borta sade Odd:

»Faxe skulle blifva min bane, påstod den gamla häxan! Det måtte jag själf vara man till att förhindra.»

Därpå gick Odd till stallet, dödade Faxe och gräfde ned honom djupt i jorden.

2.

Odd drager ut i världen.

En tid därefter trädde Odd fram inför sin fosterfader och sade:

»Jag beder dig, fosterfader, att du gifver mig ett skepp!»

»Hvad aktar du därmed företaga?» sporde Ingjald.

»Jag aktar draga ut i världen», sade Odd, »och Asmund vill blifva min följesven.»

»I månden väl snart komma åter», sade Ingjald.

»Aldrig kommer jag åter till Ingjalds gård», sade Odd. »Jag skall visa, att ingen spåkvinna mäktar tälja mina öden.»

»Ske dig då, som du åstundar», sade Ingjald.

Fosterbröderna beredde sig till resan, och Ingjald gaf dem ett skepp med tolf åror på hvarje sida.

Därefter togo de farväl af Ingjald och drogo tillsammans ut i världen.

Då de hade rott ett stycke, sade Odd: »Mödosamt blir det i längden att sitta vid årorna. Min fader Grim har medvind, hvart han seglar. Låtom oss pröfva, om jag har samma lycka.»

Därpå lade de upp årorna, hissade seglen och kommo med förlig vind till Rafnista gård, där Odds fader bodde.

Odd hade sitt pilkoger på ryggen och sin båge i handen. Asmund hade andra vapen.

När Grim såg, att skeppet landade, gick han själf till stranden och hälsade sin son och hans vän välkomna.

»Nu bjuder jag eder båda att under vintern gästa mitt hus», sade Grim.

»Innan jag svarar på din inbjudning, åstundar jag råka mina fränder Gudmund och Sigurd», sade Odd. »Jag har sport, att de äro redo att draga till Bjarmaland.»

Gudmund var Odds broder. Sigurd hans systerson. Båda dessa ynglingar voro raska män och väl vana att råda sig själfva.

Gudmund och Sigurd voro just färdiga att segla ut. Men Grim tog Odd med sig ned till stranden, där de höllo till på sina skepp, och bjöd dem att före afresan hälsa på sin frände Odd.

Sedan de hälsat hvarandra, sade Odd:

»Vi fosterbröder ärna nu att resa med er till Bjarmaland.»

»Icke under denna resa vilja vi göra följe med eder», svarade Gudmund. »Men nästa sommar må du blifva med oss och styra kosan, hvart dig lyster.»

Odd blef då vred på sin broder och sade: »Ej en gång till tänker jag bedja om edert sällskap.»

Därmed skildes bröderna.

Odd följde sin fader hem igen. Denne bjöd honom taga plats hos sig i högsätet. Asmund satt vid Odds sida. Och Grim och Loptäna ställde till ett präktigt gille för att hedra sina gäster.

Gudmund och Sigurd hade emellertid ej lyckan med sig på sin resa. Då de hade seglat ett litet stycke från

land, fingo de ligga stilla en hel månad och vänta på vind.

En morgon sade Gudmund till Sigurd: »En underlig dröm har jag i natt haft. Jag drömde, att vi hade landat vid Rafnista med två skepp och att en stor hvit björn hade sträckt ut sig, så att han låg i ring och omslöt hela gården. Just vid skeppen möttes djurets svans och hufvud. Björnen var så förfärligt hemsk och väldig, att ingen någonsin hade skådat dess like. Han reste sina hår som borst, och jag tyckte, att han ville springa upp på det ena skeppet och sänka det i djupet.»

»Ej är det konstigt att tyda den drömmen», sade Sigurd. »Den stora björnen, som ville göra oss skada, är vår frände Odd. Min tro är, att vi ej få medvind, förrän han kommer med oss på färden. Låtom oss erbjuda honom det ena af våra skepp och bedja honom vara oss följaktig.»

»Måhända har du rätt», sade Gudmund.

Gudmund och Sigurd rodde då hem, gingo upp på Rafnista gård och frågade efter Odd. Då han kom till dem, sade Gudmund: »Vi ha ångrat, broder, att vi nekade dig att följa oss. Om det nu lyster dig att draga med oss och blifva vår vän, så äro vi villiga att gifva dig det ena af våra skepp med hela dess utrustning.»

Odd svarade: »Ett så hederligt tillbud må jag ej afslå. Strax är jag färdig att draga åstad.»

Grim sade då till Odd: »Som afskedsgåfva gifver jag dig, min son, trenne dyrbara pilar, hvilka jag fått af den finske konungen Guse. De kallas därför gusepilar och äro så beskaffade, att de alltid träffa målet och sedan af sig själfva återkomma på bågen.»

Odd tackade för den dyrbara gåfvan, sade farväl till fader och moder och lade sedan med sina skepp ut ifrån land på samma gång som Gudmund och Sigurd.

3.

Färden till Finmarken och Bjarmaland.

Odd med sin vän och sina fränder seglade nu norr ut. Sent en afton kommo de till kusten af finska Lappmarken. Där lade de till, och Gudmund och Sigurd gingo upp i land för att plundra.

Odd plundrade ej. Icke heller tillät han sina män att göra det.

Då Gudmund och Sigurd kommo tillbaka till skeppen med det byte de fått, beskrefvo de skrattande, hur kvinnorna hade skrikrit och jämrat sig, då de hade plundrat i deras hyddor. Finnmännen hade ej varit hemma. »Det var en lustig lek detta», sade Gudmund, »kom med, Odd, så skola vi göra om den!»

Men Odd sade: »Blygens I ej att plundra hos kvinnor, som ej kunna försvara sig? I en så neslig gärning vill jag ingalunda taga del.»

Därefter seglade de alla till Bjarmaland. När bjarmerna fingo se vikingaskeppen lägga till vid deras kust, kommo de i stora skaror ned till stranden med packor af allahanda djurskinn för att mot dessa byta sig till andra varor af vikingarne.

En liflig byteshandel uppstod. Och vikingarne kommo öfverens med bjarmerna, att de en hel månad skulle lefva i fred med hvarandra för att än vidare drifva köpenskap i hamnarna.

Då fredstiden var ute, sade Odd: »Nu skola Asmund och jag gå i land och se till, hvad bjarmerna hafva för sig.»

De gjorde så.

När kvällen var inne, fingo de se, att det lyste i en boning, som låg vid skogsbrynet. Dit styrde de sina steg.

Redan på afstånd sågo de genom den öppna dörren, att huset var fullt af människor, som åto, drucko och roade sig på bästa sätt.

Odd och Asmund ställde sig nära dörren för att kunna höra, hvad som sades där inne.

»Förstår du, Asmund, hvad de tala?» frågade Odd.

»Inte mer än om det vore fåglalåt», sade Asmund.

»Ser du, att det går en man och skänker i mjöd åt gästerna?» frågade Odd. »Mig synes, att han är norrman, och han måste då förstå vårt tungomål. Dröj här, medan jag går in!»

Odd ställde sig innanför dörren, där det var minst ljust. Bredvid honom stod ett mjödkar. Skänksvennen kom till karet med den tomma kannan för att fylla den med mjöd. Men i detsamma han lutade sig ned för att hämta upp mjödet, fattade Odd honom om lifvet och slängde honom upp på sin skuldra. Svennen skrek af alla krafter och ropade, att ett ondt troll hade gripit honom. Men Odd och Asmund skyndade med svennen ned till skeppen och lade genast ut från land.

Då de kommo ut på vattnet, sade Odd till svennen: »Vill du nu svara på hvad jag frågar dig?»

Men svennen teg.

Odd sade: »Antingen svarar du på mina frågor, eller också blir du af mig lagd i bojor. Välj själf.»

»Hvad vill du veta?» frågade svennen.

»Jag vill veta, hur länge du varit i Bjarmaland», sade Odd.

»Sju år», sade svennen.

»Vidare vill jag veta, hvar vi kunna få något byte», sade Odd.

»Vid ån ligger en grushög», sade svennen. »Då någon dör, ditläggas alltid några silfvermynt, så ock någon föda.»

»Tack för underrättelsen», sade Odd. »Mina fränder Gudmund och Sigurd må då först undersöka denna hög och taga därur så mycket, dem lyster. Asmund och jag vilja under tiden vakta våra skepp och vår fånge.»

Gudmund och Sigurd med alla sina män drogo åstad till högen.

När de kommo åter till skeppen, hade de med sig så mycket silfverblandadt grus, som de kunde bära. Och alla voro de glada till mods.

Därefter gick Odd med sina män att hämta silfver ur högen. Fången lämnades i Gudmunds och Sigurds vård, och Odd förmanade dem att noga akta honom, »ty mig synes», sade han, »som skulle han mycket tråna efter bjarmerna.»

Gudmund och Sigurd satte fången bredvid sig och började själfva att med all ifver skilja silfret från gruset. Men då de som bäst voro upptagna därmed, smög fången sig försiktigt fram till relingen, hoppade i sjön och simmade af alla krafter mot land.

Gudmund rusade upp och kastade ett spjut efter fången. Detta sårade honom i det ena benet, men han uppnådde ändå stranden och begaf sig skyndsamt in i den tjocka skogen.

Nästa dag i morgongryningen lämnade Odd och hans män högen; hvar och en af dem hade ett knyte silfverblandadt grus i handen. Odd hade ej tillåtit sina män att taga mer, än de med lätthet kunde bära.

Då de hade gått ett stycke, sade Odd: »Sen I något märkligt där borta i skogsbrynet?»

»Nej», svarade männen. »Ser du något?»

»Jag ser något, som ej bådard godt», sade Odd. »En hel skara härklädda män komma ut ur skogen. Jag anar, att fången sluppit lös och att han uppeggat bjarmerna att angripa oss.»

»Hvad skola vi göra?» sporde Asmund.

»Vi skola lägga vårt byte här och möta fienden», sade Odd.

Först gjorde Odd sig en väldig träklubba, och därpå gick han i spetsen för sina män mot den fientliga hären.

Bjarmerna voro anförda af svennen, som hade varit Odds fånge. Odd sade till honom: »Är det du, som för-rådt oss åt bjarmerna?»

»Ja», svarade fången, »men bjarmerna äro sinnade att köpslå med eder, om I viljen.»

»Ingalunda gå vi in på att vidare köpslå med bjarmerna», svarade Odd.

»Då mån I nu värja lif och gods», sade svennen.

»Det ämna vi göra», sade Odd.

Därefter angreps Odd och hans män af den stora fientliga hären. Odd svängde sin klubba med sådan kraft, att väldiga hopar af bjarmar stupade rundt omkring honom. Asmund och de öfriga männen stredo också med hjältemod.

Slutligen måste bjarmerna taga till flykten, så manstarka de än voro.

»Låt om oss nu i stället för gruset taga de fallna bjarmernas vapen som byte», föreslog Odd. Så skedde. Lastade med vapen, fortsatte de sin väg ned till stranden. Men hvart hade skeppen tagit vägen? Intet skepp syntes till. Gudmund, Sigurd och deras män voro också borta.

»Säkert ha våra stallbröder gömt sig för fienden», sade Odd. »Men jag skall nog veta att locka fram dem.»

Därmed klättrade Odd upp i ett högt träd och tände eld i dess öfversta grenar. De gömda kamraterna, som förstodo hvad elden betydde, styrde genast fram ur den lilla bukt, där de hade legat dolda.

Därefter seglade Odd och alla hans stridsbröder till finska kusten igen. Där lade de till på samma ställe, där de hade lagt till på bortresan.

Då de om natten hade sofvit en stund, väcktes de hastigt af en så stark knall, att de aldrig hade hört något dylikt.

Odd sporde Gudmund, hvad han trodde, att detta kunde betyda. I detsamma hördes en knall till, ännu starkare än den förra och därefter en tredje, så väldig, att det knakade och skrällde i bergen.

»För visso vet jag, hvad jag tror om saken», sade Odd. »Finnkvinnorna ämna trolla fram en rasande storm till hämnd mot er, för att ni plundrat dem. Men låtom oss ändå lyfta ankar och styra till hafs. Här på sin egen kust kunna de eljest lätt förgöra oss med trolldomskonster.»

Så snart de hade kommit ut på hafvet, uppstod en så vild storm, att skeppen ej kunde styras utan i många dagar drefvo hit och dit på vågorna. Natt och dag måste Odd, Gudmund, Sigurd och alla deras män ösa vatten, för att skeppen ej skulle sjunka till bottnen, och icke voro de många, som trodde på räddning.

Slutligen ropade Odd: »Jag råder eder, fränder, att I genast kasten öfver bord allt det kram, I hafven röfvat från finnkvinnorna. Ej förr lär stormen lägga sig.»

»Hvad gagnar det finnkvinnorna, om vi kasta deras kram i hafvet?» sporde Gudmund.

»Låt dem själfva sörja för den saken», sade Odd.

Gunnar och Sigurd kastade nu allt hvad de röfvat från finnkvinnorna ut i hafvet. Detta fördes mot land af den starka vinden, och strax därefter stillades stormen.

4.

Odd i jättarnes land.

Då den tjocka dimma, som förut hade förmörkat luften, börjat skingra sig, sågo vikingarne, att de voro nära land. Men hvilket land? »Hvart har stormen drifvit oss? Hvar äro vi?» Så frågade de hvarandra, men ingen kunde svara den andre.

»Efter mitt förmenande», sade slutligen Odd, »hafva vi kommit långt norr ut, och mig tycks, att landet liknar jättarnes land, sådant jag af visa män hört detta beskrifvas.»

Därefter lade de till med sina skepp vid en strand, där de funno en god hamn.

Då de hade landat, sade Odd: »Jag och mina män skola nu undersöka landet utefter kusten.» Så skedde. Och nu funno de, att de hade kommit till en skogbeväxt och, som det tycktes, obebodd ö.

Vid kusten summo både hvalar och själar, och i skogen syntes många stora vilda djur och en mängd ätbara fåglar.

»Här kunna vi få en kostelig föda», sade Odd. Några af männen ställdes att vakta skeppen, och de öfriga följde Odd ut för att jaga villebråd.

En dag, då de ströfvade omkring i skogen, fingo de se en stor björn. Odd sköt den och lät sedan taga huden af den. Denna spände han sedan ut och uppsatte den på en klippa, så att han osedd kunde stå bakom den och skjuta rätt ut genom björnens gap, som var vänt mot fastlandet.

Länge ströfvade Odd och hans män omkring på ön i den tanken, att den var obebodd, ty inga bostäder

syntes till. Men en dag hände det, att de i skogen fingo se några människor, och som dessa voro dubbelt så stora som andra, kunde de förstå, att de voro jättar, som hade sitt tillhåll i bergshälorna på ön.

Sent en afton sågo vikingarne, att en skara jättar hade samlat sig på en udde af ön. »Gärna skulle jag vilja veta, hvad det där folket har för sig», sade Odd. »Kom med, Asmund, så skola vi göra dem en påhälsning!»

Odd och Asmund satte sig i en båt och rodde så tyst de kunde ut till udden. Då de kommo nära intill den, lade de upp årorna och satte sig att lyssna. De hörde då, att en jätte, som var större än alla de andra, talade med hög röst och sade: »I veten kanske, mina kamrater, att hit till ön hafva kommit några småbytingar, som göra oss skada. De skjuta våra björnar och vårt villebråd. Vi måste därför dräpa dem. Själfr har jag ej tid att syssla med slika småsaker, men jag lofvar att den, som vill åtaga sig att utrota de besvärliga små krypen, skall få en dyrbar ring i belöning.»

Då reste sig en manhaftig gammal jättekvinna och sade:

»Att lyda dig, konung, är vår plikt. Jag åtager mig därför att rensa landet från ohyran mot den belöning du utlofvat.»

»Godt, moder Gneip», sade jätten. »Men se, där vid stranden sitta ju i en båt ett par af de små kräken. Måhända hafva de hört hvad vi talat. Bäst är, att jag sänder dem en hälsning.»

Därpå fattade jätten en stor sten och slungade den mot Odds båt. Men Odd och Asmund veko sig hastigt åt sidan, så att stenen ej träffade dem.

Strax därefter susade en annan sten förbi dem och därpå ett stort klippstycke, men Odd och Asmund blefvo

oskadade. De rodde nu hem och berättade för sina stallbröder, hvad de hade hört och sett.

Medan de som bäst rådgjorde om hur de skulle kunna försvara sig mot jättarne, fingo de se Gneip komma fram ur skogen bakom dem. Hon var klädd i en kjortel af

vargskinn, bar en järnstaf i handen och var så stor och så barsk till utseendet, att de aldrig hade skådat en hemskare varelse.

Odd skyndade genast upp på berget, där björnhuden var uppsatt, ställde sig bakom den och afsköt genom björnens gap en pil mot jättekvinnans hufvud.

Då Gneip hörde pilen susa i luften, höll hon upp sin hand emot den. Pilen studsade tillbaka, liksom om handen hade varit af sten, och Gneip ropade hånande, att lillepytt väl finge skaffa sig ett bättre vapen.

»Det skall jag», sade Odd, i det att han lade en af gusepilarna på bågen och sköt än en gång på Gneip.

Afven denna gång höll Gneip upp handen för att skydda sig, men nu flög pilen först genom hennes hand, därefter genom hennes ena öga ut genom hennes nacke och sedan tillbaka på bågen igen.

»Det var konstigt», sade Gneip, »men inte skall detta hindra mig att dräpa de små odjuren.»

I detsamma flög en gusepil genom hennes andra öga. Nu var hon blind, den gamla trollpackan, och måste med oförrättadt ärende vända åter till sitt folk.

Odd och Asmund medtogo sina vapen och följde efter Gneip för att få se, hvar hon höll till.

Snart upptäckte de, att det lyste ur en håla i berget. Strax stego de dit ned. Öfver en stockeld midt på golfvet i hålan hängde en kittel. Rundtomkring denna satt en skara trollkåringar och sejdade. Men i högsätet satt jättehöfdingen själf. Bredvid honom hans maka, och lika rysliga voro de båda.

»Hvar är min tjänare?» sporde höfdingen. »Här är jag», svarade en man, som i detsamma kom in genom dörren. »Men goda nyheter bringar jag dig ej. Din moder Gneip har kommit åter, blind på båda ögonen. Hon har blifvit träffad af tvenne förtrollade pilar.»

»Detta kunde man vänta», sade jättehöfdingen. »Ingen lär kunna öfvervinna Odd, eftersom nornorna bestämt, att han skall lefva längre än andra. Men till minne af att hans förtrollade pilar gjort min moder blind, vill jag

gifva honom ett namn, som han till evärdliga tider skall behålla: Orvar Odd¹ skall han heta.»

Då steg Odd fram från dörren, bakom hvilken han hade stått, och utropade:

»Föga rör det mig, hvad du, eländiga troll, kallar mig», och därmed afsköt han en gusepil, som gick först genom jättens öga och därefter genom hans hustrus bröst.

Nu uppstod ett väldigt gny i jättarnes håla. Men Odd och Asmund kommo oskadade ut ur den och återvände, glada i hågen, till sina kamrater.

Då Odd omtalade, hvilket namn jätten hade gifvit honom, utropade alla hans stallbröder: »Ett bra namn har jätten gifvit dig. Orvar Odd må du kallas, dig till heder men ej till skam, allt intill ragnarök. Men låtom oss nu lyfta ankar och lämna jättarnes land!»

5.

Odd återvänder till sin faders gård.

Under vilda snöstormar och bister köld seglade nu Odd med sina fränder till sin faders gård. Och mycket fröjdade det Grim och Loptäna att se sina söner åter på Rafnista.

Allt byte, Odd hade vunnit under sitt vikingatåg, lämnade han sin fader. Och glada stannade Odd och hans broder med alla sina män vintern öfver på Rafnista gård. Så ock nästa vinter och många vintrar därefter. Men hvarje sommar drogo de ut igen och vunno rika byten och stor ära.

¹ Pil-add.

En vår talade Odd till sin fader och sade: »Näm oss, fader, någon tapper viking, som det kunde anstå oss att kämpa med.»

»De yppersta vikingar, jag känner, äro fosterbröderna Hjalmar den hugstore och Tord Stafnglam», svarade Grim.

»Hvar hafva dessa kämpar sitt tillhåll?» sporde Odd. »Och hur många skepp råda de öfver?»

»I Sverige hos konung Ane hafva de sitt tillhåll om vintrarna», svarade Grim, »men hvarje sommar äro de ute på vikingatåg. Femton skepp råda de öfver, och på hvarje skepp hafva de hundra män.»

6.

Odd och Hjalmar den hugstore.

Odd och hans bröder bjödo sin fader farväl och styrde nu kosan öster ut.

Då de kommo till svenska kusten, lade de till vid en udde, som stack ut i sjön, och gingo sedan i land för att speja.

Snart fingo de se, att femton vikingaskepp lågo på andra sidan om udden.

»Det är Hjalmars och Tords skepp», sade Gudmund. »Hvad skola vi nu företaga oss?»

»Vi skola dela vårt folk i tvenne lika stora hopar», sade Odd. »Du råder öfver den ena hopen och anfaller från sjön, jag råder öfver den andra och anfaller från land.»

Så delades folket.

Gudmund med sina skepp kom först fram till Hjalmar och Tords läger. Gudmund uppgaf ett väldigt

stridsrop, men de svenska vikingarne, som höllö på att öfva sig i krigiska lekar utanför lägret, läto sig ej störa af detta rop utan fortsatte leken.

Vid kvällens inbrott kom Odd från landsidan med sina män. Äfven han uppgaf ett ihållande stridsrop. Så länge vikingarne hörde detta rop, stodo de stilla och lyssnade, men då ropandet tystnade, började de leka igen.

Odd gick då till Gudmund och sade: »Här tarfvas mer än att skrika, men icke må vi stjåla oss på så tappra män utan vänta här, tills dagen blir ljus.»

Då det blef morgon, gingo Odd, Gudmund och deras män fram emot Hjalmar, och Hjalmar mötte dem med sitt folk.

»Hvem råder öfver denna krigarskara?» sporde Hjalmar.

»Han heter Odd», svarade Odd.

»Är det den Odd, som varit i Bjarmaland?» sporde åter Hjalmar.

»Densamme är jag», svarade Odd, »och jag är nu hitkommen för att pröfva, hvilken af oss två — du eller jag — är den styfvaste kämpen.»

»Hur många skepp hafven I?» frågade Hjalmar.

»Vi hafva fem skepp», svarade Odd, »och hundra män på hvarje. Hur många hafven I själfva?»

»Vi hafva femton skepp», svarade Hjalmar, »och hundra män på hvarje. Men icke lyster det mig att möta dig med större styrka än din egen. De tusen män, som jag har mer än du, må icke deltaga i striden.»

»Manligen talar du», sade Odd.

Odd och Hjalmar rustade sig och gingo emot hvarandra, hvar och en med fem hundra män. En häftig strid uppstod och varade allt intill kvällen.

Då fredsskölden blifvit höjd, frågade Hjalmar, om Odd var nöjd med sin dag.

Odd svarade, att han var väl till freds. Hjalmar sporde då, om han än längre ville leka denna lek.

»Det vill jag», svarade Odd, »ty aldrig fann jag handfastare karlar än I ären.»

Nästa dag fortsattes striden.

När kvällen kom och fredsskölden höjdes, sporde Hjalmar, om Odd äfven den tredje dagen ville leka samma lek.

»Ja», svarade Odd, »i morgon skola vi till det yttersta sätta vårt mod på prof.»

Tord frågade då Odd: »Kunna vi vänta oss att få stort byte från edra skepp?»

»Nej», svarade Odd, »vi hafva ej denna sommar hunnit skaffa oss några ägodelar.»

»Icke må vi vara så oförståndiga män, att vi kämpa endast af öfvermod», sade Tord. »Bättre är då, att vi ingå vänskapsförbund med hvarandra och sedan draga ut tillsammans.»

»Väl skulle det behaga mig», sade Odd, »men hvad månede Hjalmar säga om denna sak?»

»Mig skulle det också behaga», sade Hjalmar, »men icke ändrar jag min vikingalag.»

»Den vill jag höra, innan jag samtycker till den», sade Odd.

»Så hör då», sade Hjalmar.

»Blod må ingen dricka, ej heller äta rått kött, ty sådant håller jag för ulfvamat. Köpmän eller bönder må ej plundras, annat än vid strandhugg, då allt betalas efter värde. Ej heller må någon med våld taga sig en brud. Den, som bryter mot dessa lagar, mister sitt lif, han må vara hög eller låg.»

»Väl likar jag dina vikingalagar», sade Odd, »och lofvar att rätta mig efter dem.»

Därefter ingingo Odd och Hjalmar vänskapsförbund eller fostbrödralag, som det ock kallades.

Ingeborg.

Detta tillgick på följande sätt:

De lösskuro en lång och smal torfva från marken, så att ändarna af torfremsan sutto fast i jorden. Torfremsan upplyftes sedan med spjut. Därpå knäböjde de båda männen under remsan, sårade sig och läto sitt blod flyta tillsammans i mullen. Sedan svuro de att troget dela hvarandras öden samt att som bröder hämnas hvarandras död. Eden bekräftades med ett handslag, och alla gudarne återopades som vittnen.

Sedan detta hade skett, drogo de nya fosterbröderna, Hjalmar och Odd, ut tillsammans och vunno stort rykte vida omkring för mannamod och ärorika bragder.

En höst följde Odd med Hjalmar till Sverige. Konungen mottog dem väl och visade dem den största heder. Tre hela gårdar gaf han Odd såsom vängåfva. Hela vintern stannade Hjalmar och Odd på konungens gård, men Gudmund, Sigurd och Asmund öfvervintrade på Rafnista.

Konungen hade en dotter vid namn Ingeborg. Hon var en god och fager jungfru och därtill visare, än unga tärnor pläga vara.

En dag sade Odd till Hjalmar:

»Hvarför begär du ej konungens dotter till brud? Väl märker jag, att du har henne kär och att hon är dig bevågen.»

Hjalmar sade:

»Endast den, som bär konunganamn, aktas värdig att blifva Ingeborgs brudgum. Därom har konungen redan gifvit mig besked.»

»Då må vi tillsammans förelägga konungen tvenne villkor», sade Odd. »Antingen skall han slåss med oss eller också gifva dig sin dotter.»

Men Hjalmar svarade: »Ane är min konung, mig anstår ej att förelägga honom några villkor.»

7.

Tåget till Skottland och Irland.

När våren kom, förenade sig Odd och Hjalmar åter med sina stridskamrater och drogo väster ut.

Slutligen hamnade de i Skottland, där de uppehölo sig i tvenne år och lade största delen af landet under sitt välde.

Därefter seglade de till Irland med sextio skepp.

Irerna blefvo så förfärade öfver det oväntade besöket, att stora skaror togo med sig så mycket de kunde af sina ägodelar och gömde sig i skogssnår och bergsklyftor. Vikingarne kommo så mycket bättre åt att härja i landet och att genom strandhugg hos dem, som voro kvar, tillvälla sig rikt byte.

Asmund var alltid den, som djärfvast följde Odd på hans ströftåg inåt landet.

En dag hade dessa båda kämpar kommit före de andra in i en skog. Plötsligt fick Odd höra, att en pil susade förbi hans öron. Asmund, som gick bredvid honom, blef af denna pil träffad midt i hjärtat och föll död till marken.

Odd blef häröfver utom sig af sorg. Men först af allt tänkte han på att hämnas sin väns död.

I vild fart rusade han in i skogen åt det håll, hvarifrån pilen hade kommit, upphann Asmunds baneman och lät genast en af sina gusepilar ända hans lif. Därefter fällde han äfven sex män, som voro i hans följe.

Den fallne Asmunds döda kropp lade han sedan på sina axlar och bar honom under djup bedröfvelse till hans skepp.

Från den dagen traktade Odd efter att göra irerna all den skada, han kunde.

En dag, då han var på väg inåt landet för att plundra, följde han en stig i skogen. Hvar han på denna stig påträffade ett träd, som på minsta vis stod honom i vägen, ryckte han i vredesmod strax upp det med roten. Kraftigt måste Odd taga i för att få upp de stora träden, men ett af dem lossnade genast, det tycktes förut vara uppryckt. Odd blef förvånad häröfver och började undersöka platsen, där trädet stått. Nu påträffade Odd en dörr under trädet. Strax ryckte han upp den och kom ned i ett underjordiskt rum. Här fann han sju unga tärnor, som alla voro dejliga, men en af dem var fagrare än de andra. Odd fattade denna vid handen och försökte draga upp henne ur hålan. Men kraftigt drog tärnan sin hand ur hans och sade till honom med befallande stämma: »Rör mig ej, Orvar Odd! annars skall du bittert få ångra dig!»

Högligen förvånad, frågade han, hur tärnan kunde känna hans namn.

»Jag kände det, redan innan du och Hjalmar landade på denna ö», svarade tärnan. »Men jag kan ej hata så tappra män, som I ären, jag lofvar tvärt om att rikligen belöna dig, Orvar Odd, om du lämnar mig i fred här. Mig fattas ej rikedomar.»

»Behåll dina rikedomar själf!» sade Odd. »Jag behöfver dem ej.»

»Då vill jag sömma en skjorta åt dig», sade tärnan.

»Skjortor har jag ock nog af», sade Odd.

»Men ingen af det slag, som den jag tänker att förära dig», menade tärnan. »Denna skall sömmas af silke och stickas med guld. Då du bär den, skall kölden icke skada dig, elden icke bränna dig, järn icke såra dig och huggern icke matta dig. För allt ondt skall den bevara

dig. Det är en endast i ett fall, som den ej kan vara dig till skydd.»

»I hvilket fall skulle det vara?» sporde Odd.

»Om du tager till flykten», sade tärnan.

»Föga troligt synes det mig, att den skulle behöfva fly, som har ett sådant värn som din skjorta», sade Odd.

»När blir den färdig?»

»Nästa sommar», svarade tärnan. »På samma dag, som vi nu hafva, och på samma ställe, där du nu är, kan du då få hämta den.»

»Men ve dig, om du ej håller ord», sade Odd. »Då skall jag till hämnd göra irerna lika mycken skada, som de gjorde mig, då de fälde min fosterbroder Asmund.»

»Synes det dig ej, att du nog hämnats honom, då du fällt min fader och mina tre bröder?» sporde tärnan. »Du måste nu lofva, Orvar Odd, att du ej gör oss mer skada, än du gjort», tillade hon, »samt att du ofördröjliga lämnar vårt land.»

Odd lofvade det.

Då Odd kom åter till Hjalmar, förklarade han, att han genast ville lämna Irland.

»Jag följer dig», svarade Hjalmar, »men mycket förundrar det mig, att du ej vidare tänker hämnas på irerna.»

Odd och Hjalmar styrde nu åter öster ut, men Gudmund och Sigurd seglade till Rafnista och lade sig i ro där. De voro nu trötta på krig och örlig.

Då Odd och Hjalmar kommo till Danmark, öfvervunno de där tvenne höfdingar, som hade inkräktat landet. Sedan lågo de stilla i Danmark öfver vintern.

Men när våren kom, rustade de sig åter till vikingatåg.

»Hvart skola vi nu styra kosan?» frågade Hjalmar.

»Till Irland», svarade Odd.

»Hur kan det landet än en gång locka din håg?»
undrade Hjalmar.

»Dit måste vi draga», sade Odd.

Då de kommo till irländska kusten, förklarade Odd, att han ensam ville gå i land, och han styrde nu sina steg till hålan, där han hade stämt möte med den fagra tärnan. Men ingen tärna fanns i hålan, då Orvar Odd inträdde där. Häröfver blef han svårligen vred men slog sig dock ned på en bänk och väntade.

Snart fick han höra rullandet af vagnar. Det var tärnan, som kom med ett stort följe.

Tärnan steg ned i hålan, hälsade Orvar Odd och sade: »Vredgas ej, att du fått vänta! Din skjorta kräfdede mycket arbete.»

»Är skjortan färdig?», sporde Odd.

»Ja», svarade tärnan, »kom med och sätt dig bredvid mig i min vagn, så skall du där få betrakta den.»

Då de kommo upp i vagnen, mottog Orvar Odd skjortan, sömmad af silke och stickad med guld, och tärnan lofvade än en gång, att den skulle skydda honom för köld och hunger, eld och svärd.

Odd sade: »Öfvermåttan belåten är jag med denna kostliga gåfva. Hvad kräfver du vidare i lön för den?»

Tärnan sade: »Jag är Ölver, dotter af landets konung, som du har dräpt. Mina fiender hota att främtaga mig riket, som jag ärft efter min fader. Jag kräfver därför som lön för den underbara skjortan, att du stannar här i tre år och värjer mitt land.»

»Jag går in därpå med ett förbehåll», sade Orvar Odd.

»Hvilket skulle det vara?» frågade Ölver.

»Det, att du följer mig till skeppen och blifver min brud», sade Odd.

»Så må det blifva», sade Ölver.

Orvar Odd och Ölver firade snart därefter sitt bröllop, och Odd stannade sedan i landet i tre år, som han hade lofvat, och värjde Ölvers rike. Odd och hans gemål lefde under denna tid lyckligt tillsammans och hade en dotter vid namn Ragnhild.

Men då tre år voro gångna, sade Odd till sin maka, att han åter måste draga ut på det vida haf samt att han ämnade taga sin lilla späda dotter Ragnhild med sig.

Ölver blef häröfver djupt bedröfvad, hon vågade dock intet säga mot sin herre och man. Men då Hjalmar hade föreställt Odd, hur föga manligt det vore att föra med sig ett kvidande barn kring land och rike, beslöt han att låta den lilla stanna hos sin moder.

Iklädd den underbara skjortan, drog Odd med sin stallbroder åter ut till främmande länder. Hvar de foro fram, vunno de segrar och stora rikedomar.

Ej funnos i hela norden berömligare hjältar än Orvar Odd och Hjalmar den hugstore.

8.

Striden med bärsärkarne.

Bärsärkar kallades på denna tid ett slags kämpar, som stundom grepos af en sådan stridslust, att de ej kunde styra sig utan rasade som vilda djur. De beto då i sina sköldar, skriade högt och voro färdiga att hugga ned hvem som kom i deras väg. Detta raseri kallades bärsärksgång. Men ej kunde bärsärkarne länge stå ut med detta tillstånd utan blefvo emellanåt slöa och matta.

Sådana bärsärkar voro tolf bröder, söner af en kämpen vid namn Arngrim.

Den äldste af dessa bröder hette Angantyr. Han var hufvudet högre än vanliga män, och stark var han som två. Näst efter honom var Hjorvard den duktigaste kämpen.

Alltifrån ungdomen lågo dessa bröder ute på vikingatåg och härjade och plundrade på alla kuster, där de lade till.

Då bärsärksgång kom öfver dem, dödade de stundom i sitt raseri sina egna män, så att de ofta fingo draga ensamma ut på sina skepp. Få voro de män, som hade mod att följa Arngrims söner.

Af sin fader hade de alla fått kostbara vapen, men Angantyr hade fått det ryktbara svärdet Tyrfing, som var smidt af tvenne trollkunniga dvärgar och hade den egenskapen, att det alltid gaf seger åt den, som förde det.

En julafton, då Arngrims tolf söner voro samlade hos sin fader på Bolmsö, lofvade de alla vid bragebägaren, att de skulle utföra ärorika dåd under det kommande året. Dessutom lofvade Hjorvard också att vinna till brud upsalakonungens dotter, den fagra Ingeborg.

Då våren kom, drogo alla bröderna till Upsala, och Hjorvard trädde strax fram inför konungen och begärde hans dotter till äkta.

Medan konungen tänkte på, hur han skulle besvara denna begäran, trädde Hjalmar fram och sade:

»Kom ihåg, herre konung, hur mycken vördnad och tjänst jag städse bevisat dig samt hur jag i många år värnat ditt rike. Vida tillbörligare synes det mig, att du gifver din fagra dotter åt mig, som länge älskat henne, än åt någon af dessa främmande bärsärkar.»

Då sade konungen: »Svårt är det mig att välja mellan tvenne så tappra män. Må min dotter själf utkora den, hon vill tillhöra.»

Ingeborg sade: »Så utkorar jag då till min make Hjalmar den hugstore, som jag länge har känt och älskat.»

När Hjorvards broder Angantyr hörde detta tal, blef han vred och sade till Hjalmar: »Då utmana vi dig, Hjalmar, till strid på Samsö, och vare du hvarje mans niding, om du ej möter oss där nästa midsommar.»

När bröderna kommo hem till sin fader och hade förtäljt honom, hur det hade gått dem i Upsala samt att de hade utmanat Hjalmar till strid, sade han: »Aldrig hafver jag förr ängslats för eder, men nu rädes jag, att det blir eder svårt att vinna seger, ty ingenstädes har jag funnit Hjalmars like i styrka och mod, och Orvar Odd, som är i hans sällskap, lär ej stå honom långt efter.»

Vid midsommartiden rustade sig bröderna och drogo till Samsö. Då de kommo till den utsatta mötesplatsen, fingo de se tvenne skepp ligga där. De förstodo, att dessa skepp tillhörde Hjalmar och Orvar Odd, och genast kom bärsärksgången på dem. De skriade högt, rusade ombord på skeppen och nedhöggo i vildt raseri alla Hjalmars män, hvarefter de tjutande och vrålande gingo i land.

Sedan de lugnat sig, sade Hjorvard: »I barndom gick för visso vår fader Arngrim, då han kallade Hjalmar och Odd de tappreste hjältar. Icke såg jag någon af de fallna kämparne under striden utmärka sig för tapperhet.»

»Måhända voro de båda anförarne ej med på skeppen», sade Angantyr.

Angantyr hade gissat rätt. Anförarne voro ej med på skeppen. De hade gått i land för att se efter, om bärsärkarne syntes till.

På återvägen ned till stranden fingo Odd och Hjalmar höra det segertjut, som bärsärkarne uppgåfvo, då de hade fällt alla Hjalmars män.

De förstodo strax hvad som skett, och Odd sade: »Illa kom detta oss till pass, eftersom jag har min båge och mitt pilkoger där nere i skeppet. Men denna månde väl också kunna tjänstgöra», tillade han, i det han svängde en träklubba, som han hade i handen.

För första gången i sitt lif vardt Hjalmar nu modfäld. Med sorgsen stämma kvad han:

»Bröderna tolf
från skeppen stiga.
Våra brynjor
bryta de skola.
Vi månde i afton
Oden gästa,
vi två allena.
De tolf skola lefva.»

Men Odd svarade modigt:

»I denna afton
får Oden till gäster
de tolf bärsärkar.
Men vi skola lefva,
vi två tillsammans.»

»Eller kanske du ämnar taga till flykten», tillade Odd.

»Väl vet du, att jag aldrig flyr», sade Hjalmar.

Nu kommo bärsärkarne emot dem. En af dem var hufvudet högre än de andra. Det var Angantyr. I handen bar han sitt svärd Tyrfing, som blixtrade likt en solstråle.

Odd sade till Hjalmar: »Nu kämpar jag ensam mot Angantyr, ty min silkesskjorta torde bättre stå emot Tyrfings hugg än din brynja.»

Men Hjalmar svarade: »Det var ej det, jag lofvade konungadottern, att låta en annan gå i striden i mitt ställe. Själf kämpar jag med Angantyr.»

Därmed drog Hjalmar sitt svärd och gick emot Angantyr. Och skiftades nu väldiga hugg dem emellan.

Men Odd gick fram mot de andra bröderna och sade:

»En skall mot en
manligen kämpa,
om män I ären
och modet ej sviktar.»

Då mötte honom Hjorvard. Men efter några väldiga slag med sin klubba hade Odd fällt Hjorvard till marken.

Kom så en annan af bröderna fram i den fallnes ställe, och efter dennes fall alla de andra, en i sänder, tills alla elfva hade fått sin bane. Men själf var Odd osårad, silkesskjortan hade inte svikit honom.

Sedan de elfva bärsärkarne voro fallna, gick Odd att taga reda på, hur striden hade lyktat för Hjalmar.

Då Odd kom till det ställe, där striden hade stått, fann han Angantyr ligga död på marken samt Hjalmar sittande dödsblek lutad mot en tufva.

Då kvad Odd:

»Hur är det dig, Hjalmar?
Färgen du skiftat.
Af svåra såren
ser jag dig plågad.
Klufven är hjälmen,
brynjan är bruten.
Visst du nu kämpat
din sista strid.»

Hjalmar svarade:

»Sår har jag sexton,
bruten är brynjan,
skumt är för ögat,
jag ser icke mer.
Med hvässade udden,
härdad i etter,
skar mig i hjärtat
Angantyr's svärd.»

Odd utbrast:

»Illa har du nu, Hjalmar, styrt för oss båda! Hade jag fått kämpa med Angantyr, skulle leken ej så hafva lyktat. Jag har nu fått en så stor skada, att jag i lifvet aldrig en större kan vänta.»

»När döden kallar, må enhvar lyda», svarade Hjalmar. »Sitt här, Odd, och lyssna till mitt sista kväde, hvilket du sedan skall bringa med till Sverige.»

Hjalmar kvad:

»Fem fullgoda gårdar
på fjället jag ägde.
Men alltid jag leddes
på land att lefva.
Nu utan lifshopp
ligga jag måste,
sårad af svärdshugg,
på Samsö strand.

— — — — —
— — — — —

Svårt var att skiljas
från sången den sköna,
sjungen af tärnor
vid Sota-skär.
Men skeppet det framsköt
på fragande vågen,
och så jag skildes
från fasta vänner.

Följde mig fagra
konungadöttern
ytterst i skären
till Agnefit.
Sannades sagan,
som hon mig sade,
att aldrig mera
hon månede mig se.

Bär nu till kungssal
brynjan och hjälmen,
dem du för alla
där månede visa.
Hjärtat lär skälva
på konungadöttern,
då brynjan hon skådar
för bröstet bräckt.

Drag nu af handen
min guldring, den röda,
och gif den min unga
mö, Ingeborg.
Den skall hos henne
hugfasta sorgen,
då hon ej mera
månede mig se.»

Därefter lämnade Hjalmar ringen till Odd och sade:
»Ett beder jag dig ännu: Höglägg mig icke här med
bärsärkarne utan för mig till Upsala och bringa min
hälsning till alla mina stallbröder där.»

Sedan kvad Hjalmar ännu en gång:

»Sunnan från heden
korparna komma.
Följer flygande
örnen därefter.
För sista gången
örnen jag mättar:
Suga skall örnen
skummande blodet.»

Då kvädet var slutadt, uppgaf Hjalmar sin anda.

Sedan kastade Odd upp en hög öfver de fallna bär-särkarne och en annan hög öfver Hjalmars män. Hvarje kämpe fick sina vapen med sig i högen. Angantyr fick alltså slumra vid sidan af sitt dyrbara Tyrting.

Då Odd kom till Upsala med Hjalmars döda kropp, tog han den på sina skuldror och bar den till konungens gård. Där lade han ned den utanför dörren till konungasalen. Men själf steg han in med Hjalmars brynja och hjälm, hvilka han lade ned vid konungens fötter. Därefter förtäljde han om Hjalmars ärofulla död och framförde Hjalmars hälsningar.

Till sist lämnade han ringen till Ingeborg och sade: »Hjalmar hälsade dig och sände dig denna ring i sin dödsstund.»

Ingeborg höll på med att sömma en mantel åt Hjalmar, då Odd trädde inför henne. Hon mottog ringen, såg på den och dignade liflös till marken.

Odd tog då den döda Ingeborg i sina armar, bar henne ut till Hjalmar och sade: »Förenade i döden, skolen I nu njuta den sällhet, som ödet nekade eder i lifvet.»

Sedan Odd hade nedlagt Hjalmar och Ingeborg i samma hög, drog han åter ut på nya härfärder. Men aldrig glömde han sin vän och stridskamrat Hjalmar den hugstore.

9.

Orvar Odd döpes.

Gudmund och Sigurd hade emellertid tröttnat att ligga i ro på Rafnista gård. De förenade sig åter med

Odd och foro ut med honom till främmande länder. Ära och rikt byte funno de, hvar de foro fram. Och ej sällan hände det, att konungar tillbjödo Odd att med dem styra i landet. Men högre än allt annat skattade Orvar Odd sin frihet.

En vår landade Orvar Odd och hans fränder på Greklands kust. Här skaffade Odd sig flera skepp och seglade med dem till Sicilien, som då redan var ett kristet land.

Öfver ett kloster där på ön rådde en from abbot vid namn Hugo. Då denne hade fått veta, att hedningar från nordnorden kommit till ön, begaf han sig strax till dem och började samtala med Orvar Odd om den ende Guds kärlek och makt samt om Jesus Kristus, världens Frälsare.

Orvar Odd, som ej hade velat tro på de af järn och trä gjorda afgudarne och icke heller på Odens eller Tors makt att hjälpa, kände vid abbotens tal om Gud, att han nu äntligen hade fått veta sanningen.

Då abboten några gånger hade talat med Odd och Odd hade erkänt, att han trodde på hans ord, frågade abboten, om han ville låta döpa sig. Men Odd svarade, att han först ville bättre lära känna den kristna läran samt de kristnas bruk och seder.

En dag bevistade Odd med alla sina män en gudstjänst i den kristna kyrkan. Därifrån gick han till abboten och sade till honom: »Väl behagar mig de kristnas gudstjänst med den sköna sången och klockringningen. Om I tillstodjen mig det, så vill jag med mina män stanna här öfver vintern.»

Abboten tillstodde honom det. Och glada voro Siciliens inbyggare, att han stannade, ty tappert försvarade han landet mot de vilda sjöröfvare, hvilka under denna tid härjade på dess kuster.

Under följande vår gjorde Orvar Odd ett tåg till de grekiska öarna och vann äfven där segrar och ära. Men då hösten inbröt, återvände han till Sicilien. Och där mottog han nu med alla sina män det heliga dopet.

Till det heliga landet var det, som Orvar Odd våren därefter styrde sin kosa.

Under vägen dit drabbades Orvar Odd af en stor förlust. En storm uppstod, så häftig, att hans skepp gingo förlorade, och alla hans män drunknade. Odd ensam blef räddad. Liggande på en spillra af skeppsvraket kastades han i land.

Med pilkoger och båge vandrade nu Odd ensam till Jordans flod. Där afklädde han sig allt, till och med den undergörande skjortan, som han nu ej mer ville hafva, och steg ned och tvådde sig i den heliga floden.

10.

Orvar Odd i Ungern.

Därefter vandrade Odd som pilgrim, ensam och arm, från det ena landet till det andra, tills han slutligen kom till Ungern. I detta land härskade då tvenne konungar vid namn Vilhelm och Knut. De voro bröder men lefde ändå i strid och oenighet med hvarandra. Hvar och en af dem ville ensam råda i landet, och ingen ville böja sig för den andre.

Orvar Odd gick då till Knut och försökte stifta fred mellan de stridande bröderna.

Då Odd hade talat en stund, frågade Knut: »Hvem är du, djärfve man, som vågar så tala?»

»Mitt namn är Orvar Odd», svarade Odd.

»Är du den Odd, som var i Bjarmaland?» frågade Knut.

»Där har jag varit», sade Odd.

»Då mände du blifva min man och hjälpa mig mot min broder», sade Knut.

»Mitt råd är, att du ingår fred med din broder», sade Odd, »och tillbjuder honom att styra öfver halfva riket.»

»Detta anbud vill jag på ditt ord göra min broder», svarade Knut, »och själf må du framföra det till honom.»

Odd gjorde så. Men Vilhelm ville ej ingå på någon förlikning eller delning af riket.

Nu kom det till öppen strid mellan bröderna. Orvar Odd kämpade väldigt på Knuts sida. Vilhelm föll i striden, och Knut blef ensam konung i riket.

Orvar Odd blef högligen ärad af konung Knut och stannade länge vid hans hof. Men slutligen tröttnade Odd vid detta dådlösa lif och drog bort från Ungern, lika ensam och arm som han hade kommit. Konungen erbjöd honom att medtaga manskap, gods och guld på sin färd. Men Orvar Odd traktade ej längre efter jordisk makt och vinning. Endast bättre kläder och några mindre skänker mottog han af den tacksamme konungen.

11.

Odd i Hunaland.

Iklädd en grå kåpa, som helt och hållet dolde hans prydliga dräkt samt hans hufvud och till en del äfven hans ansikte, vandrade Orvar Odd vida omkring. Slut-

ligen kom han till Hunaland. Här fick han en kväll se, att det lyste i en stuga långt in i skogen. Dit styrde han sina steg.

När Odd kom fram till stugan, råkade han först en liten gråhårig man, som stod utanför dörren och högg ved.

»Hvad heter du?» sporde mannen.

»Jag heter Vidfaren», svarade Odd. »Hvad heter du själf?»

»Jag heter Jolf. Vill du kanske hvila här öfver natten?»

Ja, det ville Odd. Och Jolf förde Odd in i stugan och tillsade sin hustru att undfägna gästen.

Efter något knot öfver besväret framsatte hustrun kvällsmat.

När Odd satt sig till bords, framtog han en knif med gyllene ringar om skaftet. Jolf såg på denna och sade till Odd: »Icke kan denna sköna knif höra dig till?»

»Jo», sade Odd, »men jag gifver den till dig såsom belöning för din gästfrihet.»

»Må stor lycka blifva din lön för en så dyrbar gåfva!» utropade Jolf och mottog knifven med glädje.

Då Odd nästa morgon vaknade, var Jolf borta. Men hustrun sade: »Min man önskar, att du skall bida här, tills han återkommer.»

»Gärna det», svarade Odd.

Vid middagsmåltiden infann sig Jolf åter. På matbordet lade han tre stenpilar framför sitt fat.

Odd betraktade noga dessa pilar och sade slutligen till Jolf: »Rår du själf om dessa pilar? Mästerligt äro de gjorda af en konstförfaren hand.»

Jolf sade: »Pilarna äro mina, men åt dig vill jag förära dem, då de så mycket behaga dig.»

»Väl menar du, gode gubbe», sade Odd, »men jag behöfver ej dina stenpilar.»

»Hvem vet», sade Jolf. »Törhända kan du ha bruk för dem en gång, då gusepilarna svika dig.»

»Vet du, hvem jag är?» sporde Odd med förvåning.

»Jag vet, att du är Orvar Odd», svarade gubben.

»Du torde då också veta, hvad som förestår mig och att jag kommer att få bruk för dina pilar», sade Odd.

»Jag mottager dem därför med tack och vill lägga dem till de öfriga i mitt pilkoger.»

»Hvem råder öfver detta land?» sporde sedan Odd.

»En konung, som heter Herröd», sade Jolf.

»Vill du följa mig till honom?» sporde Odd.

Ja, Jolf ville följa Odd. Och strax gäfvo de sig af tillsammans.

Hunakonungen med sin här hade uppslagit sitt läger ej långt från Jolfs gård.

Då Jolf och Orvar Odd kommo fram, satt konungen till bords. Vid sin ena sida hade han sin dotter Silkessif och vid den andra hennes fosterfader Harrek. Midt emot honom sutto hans kämpar.

Odd och Jolf hälsade konungen.

Konungen mottog dem väl och frågade, hvem den väldige mannen i kåpan mände vara.

»Mitt namn är Vidfaren», sade Odd.

»Hvad heter ditt hemland?» sporde konungen.

»Hafvet och skogen äro mina hemland», svarade Odd.

»Men nu är jag hitkommen för att bedja dig få blifva din vintergäst.»

»Är du kunnig i några idrotter?» sporde konungen.

»Nej», svarade Odd.

»Jag har gjort det löftet», sade konungen, »att ej gifva föda åt någon, som ej genom manliga idrotter kan förtjäna den.»

»Så mycket värre för mig, som ingenting kan», sade Odd.

»Kan du ej jaga en gång?» sporde konungen.

»Vid den idrotten torde jag väl ej vara fullt ovan»,
svarade Odd.

Orvar Odd hos Herröd.

»Vi skola snart sätta dig på prof», sade konungen.
»Du må taga plats där nere vid bordet bland svennerna.»

Men innan Odd tog plats, ledsagade han ut sin följeslagare, Jolf, och sände med honom en kostlig guldring till hans hustru.

Därefter tog han farväl af Jolf och tog plats bland svennerna vid nedre ändan af bordet, midt emellan tvenne bröder. Sin båge och sitt pilkoger hängde han upp bredvid sig, men sin staf lade han under sina fötter.

Bröderna började att spörja Odd om allahanda nyheter, och Odd berättade dem många underbara ting om främmande länder.

Så förflyto flera dagar. Konungen erbjöd sig att gifva sin gäst en mera passande dräkt än den grå kåpan. Men Odd förklarade, att han ej ärnade bära någon annan dräkt än den.

En dag sade den ene af bröderna till Odd: »I morgon måste vi vakna, då solen går upp, ty konungen skall ut på jakt, och alla hans män skola åtfölja honom.»

På morgonen, då de alla voro redo att draga ut, sof Odd ännu. Bröderna försökte att väcka honom, men intet hjälpte, Odd sof. Bröderna ville ej gå ifrån honom, men konungen och alla hans andra kämpar drogo åstad.

Slutligen vaknade dock Odd. »Är det tid att draga ut nu?» sporde han.

»En olycklig sömn har du haft», sade bröderna. »Konungen och hans män ha för länge sedan börjat jakten. De skola nu skjuta allt villebrådet. Intet blir kvar för oss.»

»Vi skola dock pröfva vår lycka», sade Odd med stort lugn.

Då Odd och hans följesvenner kommo till skogen, fingo de se en mängd villebråd. Strax spände bröderna sina bågar för att skjuta. Men inte ett enda djur träffade de.

»Mig tycks, att eder skicklighet i bågskjutning ej är stor», sade Orvar Odd. »Låna mig eder båge, så vill jag försöka. Svårligen kan det gå mig sämre än eder.»

Därpå tog Odd brödernas båge och spände den så, att strängen brast.

»En stor skada har du nu gjort oss», utropade bröderna. »Nu få vi ej skjuta ett enda skott på hela dagen!»

»Illa, att jag gjort eder skada», sade Odd. »Men bredden nu ut edra mantlar på marken, så skall jag väl se till, om jag inte kan bota skadan.»

Bröderna bredde ut sina mantlar. Och nu tömde Odd ut på dem alla de pilar, som han alltid bar med sig. Aldrig hade bröderna sett sådana skjutvapen. Somliga glänste som silfver, andra skeno som guld.

Odd strängade åter brödernas båge och lade en af sina pilar på strängen. Därefter siktade han på en hjort, som sprang midt framför själfva konungen. Och död föll hjorten till konungens fötter.

Konungen undrade mycket, hvarifrån detta märkliga skott hade kommit. Men i detsamma susade ännu en pil förbi honom och träffade åter en hjort.

På detta sätt afsköt Odd alla sina pilar med undantag af gusepilarna samt de stenspilar, han hade fått af Jolf. Och för hvarje pil föll något villebråd.

På kvällen, då jaktsällskapet hade återkommit, lades alla pilarna, som hade suttit i de fällda djuren, fram inför konungen. Han skulle dela ut dem till deras ägare, på det att han måtte få se, hvem som hade skjutit de flesta djuren.

Då konungen fick se Odds pilar, sporde han, hvem dessa präktiga pilar tillhörde.

Odd tog de båda bröderna med sig fram till konungen och sade: »Dessa pilar tillhöra mig och mina vänner här.»

»En mäktig stor bågskytt måste du vara», sade konungen, i det han öfverlämnade pilarna åt Odd.

»Jag har lefvat i skogen, konung», sade Odd, »och där närt mig med villebråd.»

»Måhända säger du sant», sade konungen, »måhända är du ock en annan, än den du gifver dig ut för att vara.»

En afton kommo tvenne af konungens förnämligaste män ned till de båda bröderna med fyllda dryckeshorn, större än de vanliga, och bjödo dem att dricka. Bröderna tömde hornen och blefvo därefter frispråkiga och öppenhjärtiga mot hofmännen.

Dessa började då att spörja bröderna om Odd, hvilken nyss hade gått till hvila. »Sofver han redan, er vän Gråkåpan?» sade de.

»Ja», svarade bröderna, »vida förnuftigare synes honom det vara än sitta här och grumla sitt vett med det starka mjödet.»

»Att sofva eller att ligga i skogen och skjuta vilda djur, lämpar sig för visso bättre för honom än att pläga umgänge med höfviska män», sade hofmännen. »Men sägen oss, ansen I, att eder vän Gråkåpan är förfaren i konsten att simma också?»

»Äfven i denna idrott är han väl förfaren», sade bröderna.

»Så vilja vi två företaga en kappsimning med honom», sade hofmännen. »Tvenne dyrbara ringar sätta vi upp som pris åt den, som simmar bäst. Konungen må vara domare och konungadottern utdela priset.»

Bröderna lofvade, att Odd skulle gå in på att vara med om denna lek.

Men nästa morgon ångrade bröderna bittert, att de hade lofvat något, som de ej visste, om de kunde hålla. »Hvad skall väl Vidfaren säga om detta?» undrade de med stor blygsel.

Då Odd fick veta, hvad de hade lofvat, sade han:
»Den gången tog mjödet vettet ifrån eder. Hur veten I, om jag flyter på vattnet eller ej? Föga vet jag själf därom. Men icke vill jag göra eder till löftesbrytare. Underrätten konungen, konungadottern och de båda hofmännen, att jag skall vara med om leken.»

Bröderna gjorde så.

Konungen lät då blåsa i lur för att samla allt folket att åse simningen.

Då konungen, konungadottern och allt hoffolket voro komna till sjöstranden, gingo de tre simmarne ut i vattnet. Odd hade äfven nu på sig sin grå kåpa. Hofmännen voro onda och afundsjuka på Odd för hans framgång vid jakten. De ämnade därför nu grundligt kväsa honom. Så snart de kommo ut på djupet, fattade de tag i Odd och drogo honom under vattenytan, där de länge höllo honom kvar. Men slutligen tröttnade de att hålla honom och måste då låta honom komma upp igen.

Därefter anföllo de honom ännu en gång. Men då räckte Odd ut sin ena hand, fattade ett kraftigt tag i båda sina motståndare och doppade ned dem i vattnet, där han höll dem så länge, att alla började frukta för deras lif. Slutligen lät han dem dock komma upp. Men de voro då så utmattade, att Odd måste draga dem upp på land.

Själff gick han sedan tillbaka i vattnet, där han under simningen utförde så stora konststycken, att alla åskådarne högligen förundrade sig.

Slutligen steg han upp ur vattnet och hälsade konungen, som tillsade sin dotter att gifva honom priset.

Odd tackade för belöningen men öfverlämnade sedan ringarna åt sina vänner, de båda bröderna, hvilka slutligen gladdo sig öfver hans seger.

Flera andra bragder utförde Orvar Odd vid huner-konungens hof. Och väl förstod konungen, att någon förnämlig man dolde sig under den grå kåpan.

En dag trädde konungens dotter, åtföljd af sin fosterfader, fram inför konungen och sade: »Min fosterfader och jag hafva i natt vid gillet hört den främmande kåpmannen kväda om sina stora bragder. För visso månne han vara den ryktbare Orvar Odd. Ingen annan än han kan hafva utfört slika dåd.»

När aftonen kom, bjöd konungen Orvar Odd stiga fram i salen, och konungen talade till honom och sade:

»Det tyckes nu vara tid, tappre hjälte, att du afkastar din förklädnad och sägen oss, hvem du är. Alltför länge har du haft din plats vid dörren. Men själf är du skulden därtill.»

»Må det ske, som du vill, konung», sade Odd. »Mitt namn är Orvar Odd.»

Därmed lät han kåpan falla, och framför dem stod en kämpastor man med ädla anletsdrag och ljusa, svallande lockar. Hans kläder voro af purpurtyg med gyl-lene fransar. Ett smycke af guld bar han om sin panna och en kostbar ring på sin arm.

Stor ära och heder fick Orvar Odd efter denna dag åtnjuta vid konungens hof. Men icke glömde han i med-gången de båda bröderna. För dem blef han alltid den trognaste vän.

En dag talade Harrek till Odd och sade: »Har du, Odd, ej tänkt på att vinna konungens väna dotter Silkes-sif till brud?»

»Väl skulle det behaga mig att få Silkessif till brud», sade Odd, »men föga troligt är det, att konungen vill gifva bort sin dotter till en så fattig man.»

Harrek sade: »Öfver ett land, som heter Bjalkeland, råder en konung vid namn Alf. Han själf, hans maka Gyda och hans son Vidgrip äro alla så förfarna i troll-dom, att de kunna ikläda sig hvilken djurhamn de önska eller också göra sig osynliga. Mycket omak vålla de vår konung. Han har därför lofvat sin dotter till brud åt den, som kan öfvervinna dessa förtretliga grannar.»

»Så vill jag pröfva min lycka», sade Odd, »och gå ut mot Alf.»

12.

Orvar Odds strid i Bjalkeland.

Konung Herröd utrustade en krigshär åt Orvar Odd, och i spetsen för denna drog Odd till Bjalkeland för att anfälla konung Alf.

Alf mötte honom med en ännu större här än hans egen, och en häftig strid uppstod.

Men underligt gick det till i denna strid, tyckte Orvar Odd. Hvarken Alf eller hans son syntes till i spetsen för hären, och ingen annan tycktes heller leda den. Men ändå föllo Odds män som afmejad säd rundt omkring honom.

Silkessif hade sändt med Orvar Odd i striden sin egen tjänare Hake. Denne såg mer än andra, för honom kunde ingen göra sig osynlig. Honom frågade Odd, hvaraf det kom sig, att striden gick så illa.

»Ser du ej», svarade Hake, »att Gyda rusar fram genom hären med ett blodigt gissel i handen, för hvilket

alla falla, som råkas däraf. Alf och Vidgref hugga ju också ursinnigt omkring sig.»

Orvar Odd, som vid denna underrättelse blef svårligen vred, fattade nu en af sina gusepilar och sköt af den åt det håll, där han trodde, att den osynliga Gyda gick fram. I detsamma han afsköt pilen blef Gyda synlig. Han såg då, att hon höll upp handen mot pilen, som studsade tillbaka utan att återvända till bågen. Strax afsköt Odd den andra gusepilen och så den tredje, men alla studsade de mot Gydas hand.

»Så har det nu skett, som Jolf förutsade», suckade Orvar Odd, »gusepilarna ha svikit mig. Hans stenpilar skola nu profvas.»

Stenpilarna höllo profvet. Den första, som afsköts, genomborrade Gydas hand, den andra hennes hufvud, och för den tredje föll Gyda död till marken.

Nu störtade Vidgref fram för att hämnas sin moder. Odd och Vidgref kämpade en hård kamp. Odd fällde Vidgref. Men Alf flydde i den mörka natten till sin borg.

Följande morgon anfölls borgen af Odd och hans kämpar. Rundt omkring den hade Alf uppställt afgudabilder till sitt försvar. Men då Orvar Odd såg dessa, utropade han: »Fort, tänden eld på dem alla! Aldrig har jag aktat dessa döda gudar, och än mindre aktar jag dem nu, då jag känner den lefvande guden.» Därefter brändes alla afgudarne.

Sedan fattade Odd i en väldig ek, ryckte upp den med roten och lät den med sådan fart falla ned mot porten, att denna brast i stycken.

Så möttes Alf och Odd. En häftig kamp uppstod. Långe kämpade de, utan att den ene kunde fälla den andre. Men slutligen tog Odd en tjock gren af den fällda eken och gaf Alf därmed ett så kraftigt slag, att han föll död till marken.

Sedan Alf var fallen, slöt Orvar Odd fred med alla männen i borgen och gjorde landet skattskyldigt under Herröd.

Sina vänner, de två bröderna, satte han till höfdingar öfver Bjalkeland, och själf drog han åter till Hunaland, där han vann stor berömmelse för sin seger öfver bjalkerna.

Kort efter denna händelse dog konung Herröd. Då arfölet hölls efter honom, firade Orvar Odd på samma gång sitt bröllop med Silkessif. Därpå tog han riket i arf efter sin svärfader och förde under många år en fredlig och lyckosam regering. Hans drottning, Silkessif, älskade honom högt och skänkte honom många söner.

13.

Orvar Odds sista dagar.

Då Orvar Odd, såsom valan hade spått, blifvit mycket gammal, sade han en dag till sin drottning:

»Att ständigt sitta hemma är en tung lott. Mig lyster att än en gång gifva mig ut på hafvet.»

»Hvart ämnar du då styra färden?» sporde Silkessif.

»Jag ämnar draga till Norge», sade Odd, »för att få återse Rafnista gård, där min fader bodde, samt Berurjod, där jag själf blef född och uppfostrad.»

Nu utrustade Orvar Odd tvenne skepp med hundra man på hvarje och styrde till hafs. Men hans maka sade med sorgset mod till sina tärnor: »En aning säger mig, att jag aldrig mer återser min herre och man.»

Utän alla äfventyr seglade Odd till Rafnista, dit han mycket hade längtat. Men under Odds långa frånvaro hade där allt blifvit förändradt.

Orvar Odds dotter med den irländska konungadottern Ölver hade vid sin farfaders död kommit till Norge och tagit Rafnista och alla hans öfriga gods i besittning. Därefter hade hon gift sig med en ansenlig man vid namn

Orvar Odds hemkomst.

Hakon. Båda dessa makar voro nu döda. Deras son, Vidkund, rådde öfver Rafnista.

Då Vidkund fick veta, att hans morfader, Orvar Odd, med sina skepp hade landat vid Rafnista, gjorde han för honom ett ståtligt gille, till hvilket han inbjöd många

förnämliga män. Dessa glädde sig storligen åt att se den vida berömda Orvar Odd. Alla visade den reslige åldringen djup vördnad och förvånades öfver hans stora mannakraft.

En half månad uppehöll sig Odd med sina män på Rafnista. Därefter drog han till Berurjod. Men äfven där var allt förändradt. De förr så fruktbara åkrarna voro förvandlade till ödemarker, och af det präktiga boningshuset återstod endast en stenhög.

Orvar Odd förde dock sina män omkring och visade dem alla sina gamla lekplatser. Här hade han och Asmund haft sin skjutbana, där sitt simställe, och just där inne i skogen hade Odd fällt sin första hjort.

Men hastigt vände sig Odd till sina män och sade: »Låtom oss nu strax segla åter till Hunaland. Här finns intet mera att se. Lögn tycks valan hafva talat, då hon spådde, att jag skulle brännas på Berurjod.»

Då Odd och hans män gingo ned mot stranden för att åter inskeppa sig, hände det, att Odd stötte foten mot ett hårdt föremål, så att han var nära att falla omkull.

Orvar Odd, som undrade, hvad det kunde vara, som låg honom i vägen, lutade sig ned och vidrörde det med udden af sitt spjut. Han såg nu, att det var skelettet af ett hästhufvud. Och i detsamma han rörde vid detta, ringlade sig en orm ur det och stack Orvar Odd i den ena foten. Denna svällde strax upp af det starka ormgiftet, så att Odd ej kunde gå för sig själf utan måste ledas ned till stranden af sina män.

»Allt måste ske, som förut är bestämdt», sade Odd: »Jag skall nu dö. Brännen sedan min lekamen, att den ej måtte falla i hedningarnes händer, och huggen en sten-kista att däruti förvara mina ben. Men innan jag dör, vill jag nu kväda en afskedssång, den I skolen inrasta

på stentaflor och bringa med eder till min maka och mina söner.»

Därefter kvad Odd om sina underbara öden och slutade med en afskedshälsning till dem, han lämnade kvar på jorden. Då kvädet var lyktadt, utandades Orvar Odd sin sista suck, och voro hans lefnadsår då öfver ett hundra till antalet.

Sedan hans män hade förfarit med hans döda kropp så, som han själf hade förordnat, drogo de åter till Hunaland. Men stenkistan med Odds ben lämnade de kvar på Berurjods mark som ett minnesmärke efter den tappra hjälten.

Då Odds män bringade Silkessif afskedskvädet och förtäljde henne om hennes makes död, sade hon: »Jag kände det i mitt hjärta, då han drog åstad, att jag aldrig mer skulle återse honom.»

Silkessif och hennes söner styrde riket i många år. Och ej få voro de förnämliga män och hugstora hjältar, som sedan härstammade från Orvar Odd och hans tappra söner.

Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner.

1.

Ragnars barndom.

Ragnar hette sonen till Sigurd Ring, den frejdade segraren vid Bråvalla slag. Då Ragnar föddes, glimmade vapnen med en särskild glans på hvarje nordisk bondes stuguvägg; och kunde hvar man häraf veta och förstå, att Ragnar af gudarne var korad till en väldig kämpe.

Vid sin faders hof växte Ragnar upp till en reslig och skön yngling. Ej fanns någon af hans ålder, som med honom kunde täfla i styrka och mannamod. Ingen var heller mera hugstor och ädelsinnad än han.

Flitigt öfvade sig den unge konungasonen i bruket af vapen, så länge dagen var ljus. Men då mörkret föll på och eldarna tändes i kungssalen, satt han helst vid sin faders sida och lyssnade till de gamla kämparnes sägner om hans förfäders stordåd och hjältebragder. Och stolt kände han sig öfver att vara ättling af dessa frejdade män.

Ingen kunde dock med sina sägner och kväden så lifva hans hug som Starkad den gamle. Då denne åldrige kämpe vid sina besök i kungaborgen kvad om Bråvalla slag, sprang Ragnar ofta upp från sitt säte,

fattade svärdet, som hans fader burit i striden på Bråvalla, och tyckte sig själf då vara med där bland ryktbara hjältar.

2.

Ragnar vinner Tora Borgarhjort.

I Götaland härskade vid denna tid en mäktig jarl, som hette Herröd. Han hade en dotter vid namn Tora, som var den vänaste jungfru i hela landet och därtill klok och höfvisk i alla stycken.

Mycket älskade jarlen sin dotter. För att väl skydda henne lät han bygga åt henne en särskild liten borg, eller jungfrubur, ej långt från sin egen boning. I denna sin borg vistades Tora och fick däraf namnet Borgarhjort. Hjorten var det skönaste djur. Tora, som var den skönaste kvinna, skulle därför bära dess namn.

Hvarje dag sände jarlen sin dotter någon gåfva för att fröjda hennes sinne. En dag var det en liten orm, som blef henne sänd från hennes fader. Den lilla ormen behagade henne högligen. Hon lade den i en ask och lät den hvila där på en bädd af rödaste guld. Men snart fick ormen ej rum i asken utan lade sig utanför densamma. Och ej dröjde det länge, innan den var så stor, att den ej rymdes i kammaren utan blef liggende i ring rundt omkring jungfruburen.

Ormen, som för hvarje dag blef alltmera ilsken, uppväckte så stor förskräckelse, att ingen vågade gå till Toras jungfrubur mer än den man, som gaf ormen föda. Och ej mindre än en hel oxo tarfvade ormen till hvarje mål.

Jarlen önskade nu att blifva af med den leda ormen, som endast var honom till förtret. Han gjorde därför

det löftet, att den, som kunde döda ormen, skulle få hans dotter, den sköna Tora Borgarhjort, till äkta.

Hvad jarlen hade lofvat spordes vida omkring. Men lång tid förgick, innan någon dristade angripa det stora vidundret.

Ragnar var vid denna tid femton år gammal, och redan hade han som fullgod man deltagit i flera vikingatåg och vunnit stor berömmelse för mod och tapperhet.

Så fick äfven han höra talet om jarlens löfte men låtsade, som om han ej hade gifvit akt därpå.

Emellertid lät han af ludna skinn göra sig byxor och kappa, som han kokade i beck, öfverströdde med sand och sedan upphängde att torka.

Därefter utrustade han ett skepp, bemannade det med hundra kämpar och styrde kurs till en vik ej långt från Herröds gård. Där landade han en afton och lade sig till ro med alla sina män.

I daggrynningen följande morgon, innan hans män ännu hunnit vakna, smög Ragnar sig upp från sitt läger, iklädde sig den underliga skinnskruden, tog spjutet i sin hand och begaf sig till Tora Borgarhjorts jungfrubur. Där låg den väldiga ormen och hväste, så att det hördes på långt håll. Men nu skulle det snart blifva slut på hans hväsande. Med jättelik kraft stötte Ragnar spjutet tvenne gånger i hans rygg. Vid andra stöten gick spjutet af vid skaftet och blef sittande kvar i ormens rygg, och ormen började vrida sig i dödskamp med sådant gny, att hela jungfruburen skalf, och han sprutade därvid en hel ström af etter öfver Ragnar. Men Ragnars dräkt skyddade honom. Alldeles oskadad gick han bort från den dödade ormen.

När Tora, som hade vaknat af gnyet, såg Ragnar lämna börgen, ropade hon till honom och sporde efter hans namn och hans ärende.

Ragnar stannade då och kvad:

»Mitt frejdade lif jag frestat
 för dig, du fagra kvinna.
 Fältets fisk har jag stungit
 blott femton vintrar gammal.
 Snart skulle döden mig drabbat,
 om icke dådsnara spjutet
 rakt in i hjärtat rände
 på ringlande ormen.»

Därefter gick Ragnar sin väg, men Tora undrade, om han väl kunde vara en människa, denne väldige rese, som sade sig vara blott femton år. Med sådana tankar lade hon sig ned att sofva ännu en stund.

När jarlen och hans folk vaknade på morgonen, fingo de strax se, att ormen var dödad och att spjutet ännu satt kvar i hans rygg. Men då jarlen låtit uttaga spjutet och fått se, hur väldigt detta var, trodde han, att det hade varit något underligt troll och icke någon vanlig människa, som dödat ormen. Och han tänkte med förfäran på det löfte han gifvit.

Jarlen gick till sin dotter för att rådgöra om saken. Tora gaf honom då det rådet att sammankalla till ting alla män i hela landet samt att därvid befalla, att den, som ägde skaftet till det spjut, man hade funnit i ormen, skulle taga detta med sig. På det sättet skulle man snart kunna utröna, hvem som vore ormens baneman.

Jarlen, som fann rådet godt, lät genast budkaffe utgå, att allt folk i landet skulle samlas till tings.

Befallningen åtlyddes, och äfven Ragnar infann sig på tinget.

Då tingslaget var samladt, talade jarlen till folket. »Hafven tack, gode män», sade han, »att I min kallelse till tings åtlydt hafven, och vill jag nu säga eder, hvarom detta ting skall handla.» Därefter berättade han om

ormens dödande samt om det löfte han hade gifvit. Sedan upplyfte han spjutet, som hade suttit i ormens kropp, och slutade sitt tal med dessa ord: »Den, som har i sin ägo skaftet till detta spjut, han bäre det fram och bevis sig sålunda som ormens rätte baneman. Och är jag sedan beredd att fullgöra mitt löfte, vare sig att mannen är hög eller låg.»

Nu frambars spjutet och visades för man efter man, men ingen ägde skaftet därtill. Slutligen bars det äfven fram till Ragnar, som hade ställt sig på afstånd från de öfriga männen. Och Ragnar visade nu för jarlen och allt folket, att det var han, som hade skaftet till det märkvärdiga spjutet.

Ragnar, som nu erkändes vara ormens besegrare, vann stor heder och berömmelse för sitt hjältedåd och fick efter den dräkt han bar, då ormen dödades, tillnamnet Lodbrok, som betyder luden byxa.

Med fröjd och gamman firade Ragnar sitt bröllop med Tora Borgarhjort. Därefter tog han henne med sig till sitt rike, och högt älskade de unga makarne hvarandra.

Ragnar och Tora hade tvenne söner, hvilkas namn voro Erik och Agnar. Dessa voro till växten högresta män och sköna till utseendet samt mycket starkare än andra människor på den tiden.

3.

Ragnar finner Kråka.

Då Ragnar och Tora några år hade varit gifta med hvarandra, hände det sig, att Tora vardt sjuk och dog.

Detta gick Ragnar så djupt till hjärtat, att han ej längre kunde sitta hemma och styra sitt land. Ut på hafvet begaf han sig igen till nya strider och segrar. Men hans söner, Erik och Agnar, stannade i landet och rådde öfver riket.

Först styrde Ragnar färden till Norge, där han hade många vänner och fränder.

En kväll lade han till i en vik helt nära en gård, som hette Spangarhed. Dit sände han följande morgon några svenner för att baka bröd. Då dessa trädde in, fingo de se, att en öfvermåttan ful gammal kvinna satt där inne i stugan.

»Är du matmoder här i huset?» frågade svennerna. »Jag är väl så», svarade gumman, »och ett föga brukligt namn har jag, ty jag heter Grima. Men hvilka ären I?»

»Vi äro Ragnar Lodbroks tjänare», sade svennerna, »och äro komna i land för att baka bröd. Vi vilja nu bedja dig hjälpa oss med den saken.»

»Därtill äro mina händer alltför styfva», svarade Grima. »Men jag har en dotter, som snart lär komma in, hon må hjälpa er.»

»Hvad heter hon?» sporde svennerna.

»Äfven hon har ett något besynnerligt namn», sade Grima, »ty hon heter Kråka.»

Kråka, som på morgonen hade drivvit boskapen till fjälls, hade på hemvägen satt sig på en klippa vid stranden och fästat sina blickar på hafvet. Då hon satt där, fick hon se, att många stora skepp hade landat i viken nedanför hennes hem. Glad i hägen, lopp Kråka till fjällbäcken och tvådde där sitt sotiga anlete. Därefter kammade hon ut sitt rika, silkeslena hår, som var så långt, att det nådde ända till marken.

Detta gjorde Kråka mot Grimas vilja, ty Grima hade förbjudit henne att två sitt anlete och kamma sitt hår, på det att ingen måtte få se, hur skön hon var.

Just som matsvennerna hade gjort upp elden i bakugnen, trädde Kråka in i stugan. Med förvåning betraktade svennerna henne. Aldrig hade de skådat fagrare mö. Och de sporde Grima, om det var möjligt, att denna dejliga jungfru var hennes dotter.

»Icke är det lögn», sade Grima, »att hon är min dotter.»

»Mäktä olika ären I då», sade männen, »ty lika stygg en trälkvinna som du är, lika fager en mö är din dotter.»

Grima svarade: »Icke må någon döma mig efter hvad jag nu är. Den tid har varit, då jag hölls för den fagraste bland jungfrur.»

Svennerna gjorde upp med Kråka, att hon skulle hjälpa dem med brödbakningen. Hon skulle baka ut kakorna, och svennerna skulle grädda dem.

Kråka gjorde, som svennerna önskade. Men dessa kunde icke taga ögonen från Kråka, därför blef allt brödet brändt i ugnen.

Efter uträttadt arbete gingo svennerna åter till skeppen. Valförtjänta snubbor fingo de nu för det brända brödet. Men slutligen omtalade de för Ragnar, hvaraf det kom sig, att brödet var brändt. »Där var en ungmö så fager», sade de, »att vi ej kunde akta på vårt arbete utan endast betrakta henne. Ingen i världen kan vara dejligare än hon.»

»Så skön som Tora lär hon väl dock icke vara», sade Ragnar. Men svennerna menade, att hon i fågring ej gaf Tora efter.

Då sade Ragnar: »Jag vill sända några män till gården för att se, om I sägen sant. Gören I ej det, skolen

I dyrt få plikta för att I hafven skymfat Tora Borgarhjorts minne.»

Strax sände Ragnar några af sina mest höfviska män till Spangarhed för att döma om Kråkas fågning. Men innan de reste, sade Ragnar: »Om ungmön synes eder lika dejlig, som oss är sagdt, att hon skulle vara, så vill jag taga henne till min brud. Men då må hon

Kråka.

komma till mig hvarken klädd eller oklädd, hvarken mätt eller fastande, hvarken ensam eller i någon människas sällskap.»

När sändemännen kommo till gården, funno de Kråka vara lika skön, som svennerna hade sagt. De framförde då konung Ragnars hälsning, att hon skulle komma till honom hvarken klädd eller oklädd, hvarken mätt eller fastande, hvarken ensam eller i någon människas sällskap.

Grima menade, att den kung, som sände slika bud, ej kunde hafva sitt rätta förstånd. Men Kråka sade, att hvad konungen hade bjudit skulle ske. Tidigt följande morgon ville hon infinna sig hos konungen.

Därpå drogo sändemännen åter till skeppen och förtäljde konungen, att Kråka, som var den fagraste mö de hade skådat, skulle komma till honom följande morgon, så rustad, som han hade befallt.

Nästa morgon, då solen gick upp, nalkades Kråka Ragnar Lodbroks skepp. Hon hade slagit ut sitt långa silkeslena hår och däröfver svept om sig ett fisknät. En lök hade hon ätit på morgonen. Ingen människa hade hon med sig, endast vallhunden följde henne som vanligt.

Då Ragnar från sitt skepp såg Kråka komma, ropade han till henne och sporde, hvem hon var och hvem hon ville träffa. Till svar kvad Kråka:

»Ditt bud ej bryta jag tordes,
din bjudning ej neka.
Och ringa jag räknar ej mötet,
som Ragnar har utsatt.
Se, mätt af mat är jag icke,
ej möter jag oklädd.
Fullgodt följ jag äger,
men far dock ensam.»

Ragnar sände nu några män att möta Kråka. Men Kråka gick ej ombord på konungens skepp, förrän hon fått löfte om frid och säkerhet för sig och sin hund.

Då Kråka kom inför konungen, räckte han henne sin hand. Men häröfver blef hunden så vred, att han hoppade upp och bet konungen i handen. Hunden blef då genast dräpt af konungens män. Bättre än så hölls ej löftet om fred för hunden.

När Ragnar en stund hade samtalat med Kråka, fann han, att hon var lika förständig som skön, och han

bad henne, att hon genast skulle blifva hans brud och följa honom. Men härtill nekade Kråka och sade, att det vore rådligast för konungen att besinna sig, innan han toge henne till maka. »Torde hända», tillade hon, »att du längre fram kunde komma på andra tankar.»

Då Kråka ej lät öfvertala sig att strax blifva Ragnars brud, tillsade Ragnar sin skattgömmare att taga fram en silfversömmad kjortel, som Tora hade ägt. Denna ville han gifva Kråka, men Kråka kvad:

»Ej förs jag taga din gåfva,
som Tora Hjort burit.
Kjortel med silfver sömmad
är skrud mig ej kläder.
Kråka mig folket kallar.
I kolsvart vadmal
jag getter bland sten och stubbar
vid stranden vallar.»

Därefter förklarade Kråka, att hon nu aktade draga åter till Spangarhed. »Men har du samma hug till mig, då du nästa gång kommer hit igen», sade hon till konungen, »så må du sända dina män att hämta mig.»

Ragnar svarade, att hans hug till henne ingalunda skulle varda förändrad.

Och så skildes Ragnar och Kråka för den gången.

Men ej dröjde det länge, innan Ragnar med sina skepp åter lade till vid stranden nedanför Spangarhed. Nu sände han sina män med den hälsningen till Kråka, att hon skulle komma till honom för att aldrig mer lämna honom. Och Kråka lofvade att komma, då solen gått upp följande dag.

Nästa morgon gick Kråka bittida in till Grima och hennes gubbe, Åke, som ännu sofvo. Kråka väckte dem, och de frågade henne, hvad hon ville. Kråka svarade, att hon nu var på väg att draga bort ifrån dem för att

Aslögs afsked från Åke och Grima.

aldrig mer komma åter. »Och väl vet jag», sade hon, »att I två hafven dräpt min fosterfader Heime och att ingen finns, som vore värd en värre lön än I. Men eftersom jag så länge har brutit edert bröd, så vill jag ej göra er någon skada utan endast önska, att hvarje dag, som I lefven, må blifva eder svår och den sista allra svårast.»

Därefter gick Kråka till skeppen och blef där väl mottagen.

Då Ragnar kom hem till sitt land, ville han strax hålla bröllop med Kråka. Kråka sade, att de först borde ställa till en offerfest åt gudarne, hvilka eljest skulle låta någon olycka drabba dem. Men Ragnar följde sin egen vilja och lät genast tillreda bröllopet.

Godt var sedan Ragnars samlif med Kråka och stor deras kärlek till hvarandra.

4.

Om Ragnars söner.

Ragnar och Kråka hade många söner. Den äldste af dem hette Ivar. Men Ivar var ej som andra människor. Han hade ej ben i sin kropp utan endast brosk och kunde därför ej gå utan måste ständigt bäras på bår.

Sådan hade Ivar blifvit, därför att hans föräldrar ej hade offrat, innan de hållit bröllop, sade Kråka. Men fastän Ivar hade detta lyte, vardt han en storväxt och skön man och därtill så vis, att osäkert är, om någon visare man funnits.

Ragnars och Kråkas öfriga söner hette Björn, som fick tillnamnet Järnsida, samt Hvitsärk och Ragnvald. Alla blefvo de stora och starka män samt väl öfvade i krigiska idrotter. Men innan de hunnit komma ut i härnad, hade deras halfbröder, Erik och Agnar, redan vunnit rykte och land.

En dag sade Ivar till sina bröder: »Hur länge menen I, att vi skola sitta här hemma under sotad ås och dådlösa lyssna till talet om våra halfbröders bedrifter?»

Bröderna svarade: »Du är den visaste bland oss. Vi vilja i allt följa ditt råd.»

»Då är det min vilja», sade Ivar, »att vi bedja vår fader om rustade skepp och så draga ut i härnad.»

Allt skedde så, som Ivar önskade.

Då skeppen voro fullrustade, sporde Björn och Hvitsärk, hvart Ivar ville, att de skulle styra färden.

Ivar sade: »Det finns i England en stad, som heter Hvitaby. Den staden har hittills varit skyddad af blotande och trolleri. Många hafva försökt intaga den, men ingen har lyckats. Till och med vår fader har måst vända om därifrån med oförrättadt ärende. Dit skola vi nu draga och fresta, om ej vårt mannamod gäller mer än blotande och trolldom.»

Så drogo de fyra bröderna med fyra skepp och fyra hundra män till Hvitaby.

Då de hade landat, tillsade de Ragnvald att med något folk stanna vid stranden för att vakta skeppen. Bröderna ansågo honom för ung att deltaga i den strid, som väntade dem.

Därefter gingo de att storma borgen. Folket i Hvitaby lössläppte nu tvenne förtrollade kor, hvilka lupo fram så vildt och med ett så besynnerligt läte, att hela hären blef förfärad och var nära att taga till flykten. Men då Ivar, som bars omkring på en sköld, såg detta, spände

han genast sin båge och sköt ihjäl båda de förtrollade korna. Och därmed fick striden en annan vändning.

Bröderna trängde nu in i borgen, fördrefvo borgfolket och intogo hela staden.

Härom kvad Björn:

»På Hvitaby mark och murar
i mörkret af pilars skurar,
mång' sven med svärd vann heder,
men mången signade neder.»

Bland dem, som signade neder var Ragnvald. Han kunde ej uthärda att åse striden utan att få vara med. »Oss hafva bröderna lämnat här, för att de allena vilja hafva äran», ropade han till sitt folk. »Kommen med, så gå vi på eget bevåg att kämpa, vi, som de andra!» Därpå störtade han sig in i striden med sådan häftighet, att han genast stupade.

Men Ivar, Björn och Hvitsärk drogo åter till sitt land, och vida beryktade blefvo de efter segern vid Hvitaby.

5.

Ragnar Lodbrok och Östen Bele.

Ragnar Lodbrok, som efter sin faders död rådde öfver Danmark och Sverige, lefde i god sämja med sin lyd-konung, Östen Bele, hvilken hade sitt högsäte i Upsala. Dessa båda konungar hade för sed att hvar sin sommar draga på gästning till hvarandra, och var det nu den sommar, då Ragnar skulle gästa hos kung Östen.

När Ragnar kom till Upsala, blefvo han och hans män väl undfagnade, och konung Östen lät sin egen dotter Ingeborg skänka i mjöd åt sig och Ragnar.

Då Ragnars män sågo den sköna Ingeborg, sade de sinsemellan, att de tyckte det vida bättre kunde anstå deras konung att äga denna konungadotter till maka än den fattigmansdotter, som han nu hade. »Hög häst bör hafva hög krubba», sade de, »och börd vore bättre än blomma.»

En af männen omtalade slutligen detta tal för konung Ragnar. Men Ragnar vredgades ej utan sade, att slikt tal måhända ej vore att förakta.

Slutet blef, att Ragnar beslöt att förskjuta Kråka och i stället äkta Ingeborg. Men icke förrän nästföljande sommar ville han återkomma till Upsala för att hämta sin brud.

När gillet hos konung Östen var till ända, vände Ragnar åter till sitt land med alla sina män. Men icke var han glad i hugen, då han tänkte på sin skilsmässa från Kråka.

Innan han landade vid Själlands kust, talade han till sina män och sade, att om någon af dem för Kråka yppade hvad Ragnar hade aftalat med Ingeborg, skulle han för slikt tassel få plikta med sitt lif.

Sedan drog han in i sin borg och blef af Kråka mottagen med stor huldhet.

6.

Kråkas saga.

Då Ragnar hade satt sig i högsätet, tog Kråka plats bredvid honom och sporde honom kärligt, om han ej hade några nyheter att förtälja henne. Men Ragnar svarade kort, att han ej visste något nytt att omförmäla.

På kvällen, då Ragnar och Kråka kommit för sig själfva, sporde honom Kråka än en gång efter nyheter. Men Ragnar gaf henne samma korta svar och var i öfrigt ingalunda så vänlig som han brukade.

»Så vill jag förtälja något nytt», sade Kråka, »eftersom det ej lyster dig att göra det.»

»Hvad nytt skulle det kunna vara?» sporde konungen.

»Jo, det kallar jag nytt», sade Kråka, »att en konung, som har en maka, trolofvar sig med en annan kvinna.»

»Hvem har sagt dig, att så skett?» sporde konungen.

»Ingen af dina män», sade Kråka. »Deras lif och lemmar må du alltså spara. Men hur går det väl med mina fåglar? Af dem är det, jag sport nyheten. Men nu beder jag dig, Ragnar», fortsatte Kråka, »att du måtte lyssna till hvad jag har att förkunna dig, ty märkliga ting skall du nu få spörja. Känner du hvem han var, den frejdade konungen Sigurd Fåfnesbane? Till honom och sköldmön Brynhild är jag dotter. Och skola deras namn lefva i god åminnelse, så länge världen står.»

Mäkta förvånad blef Ragnar öfver Kråkas tal. »Skulle Sigurd Fåfnesbanes dotter heta Kråka?» utropade han, »och skulle hon vara fostrad i armod på Spangarhed?»

Kråka berättade då, att hennes rätta namn var Åslög, och därefter kvad hon hela sin lefnadssaga. Hon kvad om, hur hennes fader och moder blifvit brända på bål och hur hon själf blifvit fostrad af kung Heime. Då strider hade uppstått i landet, hade denne gamle konung gjort en förgylld harpa och däri gömt Åslög för att skydda hennes lif, och så hade han vandrat från land till land med sin börda.

»I ödemarken,
på ödsliga fjäll,
på sjöars stränder,
i dystra dalar,

ensam, okänd,
 irrar den ädle
 för Åslögs skull.

Vid klara källans
 kant i skogen
 öppnar han harpans
 hemliga gömma,
 lyfter den lilla
 på lena mossan
 och torkar tåligt
 hennes tårar.

I harpans klara
 klingande strängar
 griper den gode
 gubbens hand.
 Med lek han lindrar
 den lillas klagan,
 söfver med sång
 sorgsna ögon.»

Kråka omtalar vidare i sitt kväde, att Heime en kväll med sin harpa kom till Spangarhed i Norge, och hon fortsätter:

»Låg var dörren,
 litet var huset,
 hafvet låg ändlöst
 utanför.
 Höge Heime
 sitt hufvud böjde
 och hälsade hustrun,
 som satt vid härden.»

Men hustrun, som satt vid härden, var en ond gammal kvinna, som talade barska ord till mannen med harpan. Hon kallade honom en lat tiggare men bad honom dock sitta ned vid hennes härd, tills hennes man,

Åke, skulle komma hem från skogen. Själff hette gumman Grima.

Noga betraktade Grima den gamle med harpan. Snart fick hon se en guldring skymta fram på hans arm samt fliken af en silkesskjorta under hans slitna kappa.

Nu blef Grima blidare och sade, att den gamle kunde få hvila öfver natten på Spangarhed. Hon fägnade honom med mat och ledsagade honom sedan till en lada, där han fick lägga sig till ro.

Snart därefter kom Åke hem, och Grima berättade honom, att en harpospelare hvilade i ladan samt att hon hade sett en skymt af en guldring på hans arm och fliken af en silkesskjorta under hans kappa. »Icke är han den, han synes vara», sade hon. »Mitt råd är, ätt vi dräpa honom och sedan göra oss glada dagar med de skatter, som han säkerligen bär med sig i sin harpa.»

Men Åke svarade, att han ej ville begå slikt ett dåd mot värnlös man, ej med svek mottaga den främling, som gästade hans hus.

»En dådlös usling är du», sade Grima, »men klok den kvinna, som väljer en karsk man. Jag vill därför med främlingens tillhjälp dräpa dig och taga honom till man i ditt ställe, om du ej följer mitt råd.»

Då blef Åke rädd. Genast tog han sin yxa, gick till ladan, följd af Grima, och gaf den sofvande harpospelaren dödshugget.

Sedan höggo de sönder harpan, ty det konstrika låset kunde de ej öppna. Och nu fingo de med förfäran se ett gråtande barn, som låg där inne bland guld och dyrbara smycken.

Grima sporde barnet efter dess namn, men Åslög teg.

»Flickebarnet är stumt», sade Grima, »hon kan ej förråda oss. Vi vilja låta henne lefva, kläda henne i trasor, kalla henne Kråka och säga, att hon är vår dotter.»

Och så skedde:

»I trasor klädes
den öfvergifna,
på strö hon sofver,
i stoft hon trälar.
Hon getter vaktar
på vilda fjällen,
och ved hon släpar
i vinterns drivvor.»

Hela denna sin lefnadssaga kvad Kråka för Ragnar, och hon slutade kvädet med dessa ord:

»Med grymmare svek
och hårdare kval
dock arma Åslög
af Ragnar nu hotas.»

Men då sprang Ragnar upp, omfamnade Åslög och utropade: »Ett under är det, som du nu har låtit mig veta!» Men Åslög sade: »Jag säger dig, Ragnar, att vi, till tecken att allt hvad jag talat är sanning, snart skola få en son med bilden af en orm i sitt ena öga. Och då detta har skett, må du ej längre tänka på att äkta kung Östens dotter.»

Snart uppfylldes Åslögs förutsägelse. En son blef född med bilden af en orm i ögat, och Sigurd fick han heta efter sin store morfader.

Hvar man fick nu veta, att drottningen hette Åslög och var dotter till Sigurd Fåfnesbane, och aldrig mer talade Ragnar Lodbrok om att äkta konung Östens dotter.

7.

Eriks och Agnars död.

Då Ragnar ej, såsom aftaladt var, kom till Upsala för att äkta Ingeborg, blef konung Östen vred och sade, att Ragnar hade kränkt hans ära. Stor oenighet uppkom häraf mellan Ragnar och Östen.

Erik och Agnar drogo då till Sverige med mycket folk och härjade i landet.

Då Östen sporde detta, mötte han bröderna med en väl rustad krigshär och en väldig strid uppstod. Bröderna försvarade sig med stor tapperhet, men slutligen föll Agnar. Utom sig af sorg, rusade då Erik in i fiendens led för att hämnas men blef tillfångatagen och förd till Östen.

Östen gaf då tecken, att striden skulle upphöra. Därefter gick han till Erik, bjöd honom fred och sade, att han till bot för Agnars död ville gifva honom sin dotter Ingeborg till äkta. Men Erik svarade stolt, att han ej aktade köpa sig maka för sin broders blod, hellre ville han dö.

Därpå begärde Erik, att hans män med frid måtte få draga hem igen. »Och är det vidare min önskan», tillade han, »att själf få välja mitt dödssätt.»

Konung Östen tillstodde detta, och Erik sade: »Nedsätten då i vallen tjugu spjut med uddarna uppåt och kasten mig sedan på dessa.»

Östen svarade: »Må du få dö på det sätt du själf väljer, men illa för oss båda har du valt.»

Då spjuten blifvit uppsatta, gick Erik fram emot spjutbädden, drog en ring af sin arm, lämnade den till sina män och kvad:

»Bud I nu bären om våra
 kämpars bane till Åslög.
 Den dådfulles drottning må bära
 ring, som den döende sänder.
 Då skall till sönerna sina
 med sorg uti hjärtat hon tala
 om tvenne, som fallit.»

Därefter kastades Erik upp på spjuten, som genom-
 borrade hans kropp.

Konung Ragnar och hans söner voro ute i härnad, då Eriks män återkommo från striden. Dessa trädde då fram inför drottningen och förtäljde om hennes styfsöners död samt framlämnade ringen från Erik. Åslög fällde härvid bittra tårar, de sågo ut som bloddroppar och voro hårda som hagelkorn, och säges det, att det var första och sista gången någon såg Åslög gråta. Djupt sörjde hon Erik och Agnar, som om de hade varit hennes egna barn, och hårdligen dref hon på sina söner, då de återkommo till hemmet, att de måtte hämnas sina halfbröders död. Ragnar var ännu ute i härnad.

Men Ivar svarade, att han ej hade håg att draga till Sverige. Han visste, att konung Östen var en både mäktig och elak man och dessutom mäktiga förfaren i trollkonster. Mot honom ville han ej strida. Så sade också Björn och Hvitsärk.

Då den lille Sigurd Ormöga såg, hur detta tal be-
 dröfvade hans moder, sade han, att om han finge råda, så skulle de genast draga till Upsala, döda konung Östen och göra sig till herrar öfver riket.

Dessa modiga ord af deras unge broder kommo bröderna att skämmas. De lofvade nu sin moder att företaga hämnandetåget.

Sigurd hade en fostrare, som åtog sig att utrusta skeppen och samla manskap. Den lille Sigurd fick en-

sam fem skepp, Ivar tio samt Björn och Hvitsärk tillsammans fjorton. Alla dessa blefvo snart rustade, och bröderna voro redo att draga ut.

Nu anmälde Åslög, att hon också själf ämnade draga med ut i striden, men häröfver blef Ivar vred och sade, att hon ingalunda finge vara med på något af deras skepp. »Men om det lyster dig», tillade han, »så må du tåga landvägen i spetsen för din här.»

Därmed lät Åslög sig nöja. Hon klädde sig nu i karlkläder, kallade sig Randalin och tågade med en här landvägen till Sverige. Här mötte hon vikingafloktan, och aldrig har ett land blifvit svårare härjadt, än Svealand nu blef af Åslög och hennes söner.

8.

Ragnars söner intaga Vifilsborg.

Allt ifrån tåget till Sverige följde den unge Sigurd sina bröder, hvar de foro fram. Och så stor segerlycka hade de, att ingen fiende i längden kunde stå dem emot.

En vår beslöto de att draga i härnad till söderns länder. De fingo spaning på en borg, om hvilken det sades, att den var så starkt befästad, att ingen kunde intaga den.

Borgen hette Vifilsborg, och dit skulle nu bröderna styra kosan.

Under vägen härjade och brände de byar och städer, hvar de drogo fram. Aldrig glömdes i dessa trakter nordmännens vilda framfart.

Då de kommo till Vifilsborg, var höfdingen icke hemma. Bröderna sökte förmå folket att öfverlämna borgen utan strid, men folket svarade: »Icke lämna vi borgen, och aldrig lären I heller kunna intaga den.»

Det såg också ut, som om folket skulle få rätt. Trots all tapperhet lyckades bröderna ej intaga borgen. Efter en half månads fåfänga försök beredde de sig att draga dädan med oförrättadt ärende.

Då männen, som försvarade borgen, märkte detta, började de håna Ragnars söner. På vallarna upphängde de dyrbara purpurkläden och utbredde inför fiendens ögon guld och andra dyrbarheter för att visa hvad de hade gått miste om. Och därunder ropade de gäckande: »Föga sanning talade det ryktet, som sade, att Ragnars söner voro tapprare än andra.»

Detta tal gick Ivar så djupt till sinnet, att han blef sjuk. En hel dag låg han till sängs och talade intet. Men följande dag kallade han till sig sina bröder och några andra förståndiga män och sade till dem: »Mig har nu kommit i hugen ett råd, hvilket vi förut ej frestat. Då natten inbryter, skola vi lönligen begifva oss till skogen. Där skall hvar och en af oss binda sig en börda af bränsle. Med detta skola vi sedan från alla sidor draga fram till borgen, lägga ned det rundt omkring borgmuren och genast tända eld därpå.»

Ivars plan utfördes och lyckades väl. Borgmuren remnade på flera ställen af den starka hettan. Ragnars söner trängde nu med lätthet in i borgen, nedhöggo hela besättningen, togo med sig alla dyrbarheter, som funnos där inne, och brände därefter upp hela Vifilsborg.

Sedan foro Ragnars söner vida omkring i södra Europa och fortsatte sina härjningar. De blefvo så fruk-

tade och så beryktade, att intet barn fanns, som ej med förfäran talade om Ragnars söner.

Ej förrän de hade intagit Rom, ämnade de återvända till nordén. Mot Rom styrde de därför sin kosa.

En gång lade de till vid en borg, som hette Luna. Dit kom en dag en gammal gråhårig vandringsman.

»Hvem är du?» sporde bröderna.

»Jag är en fattig stafkarl», svarade mannen, »som i all min tid dragit omkring i främmande länder.»

»Då månede du kunna gifva oss besked om mycket, som vi vilja veta», sade bröderna.

»Få torde de spörsmål vara, på hvilka jag ej kan gifva besked», svarade gubben.

»Så säg oss då, hur långt det är härifrån och till Rom», sade bröderna.

Stafkarlen sade: »Sen I, att jag har ett par utnötta gamla järnskor på mina fötter? Ett par än mer nötta bär jag på min rygg. Båda dessa par voro nya, då jag gick från Rom, och ingen annan vandring har jag med dem gjort.»

Då bröderna häraf kunde förstå, hur långt det var till Rom, slogo de ur hågen att draga dit. De styrde i stället kurs mot nordén igen.

9.

Ragnar Lodbroks färd till England.

Medan Ragnars söner sålunda foro vida omkring och vunno ära och gods, satt deras fader hemma under sotad ås och styrde sitt rike. Men då han hörde ryktet om sina söners bragder, började han frukta, att hans eget namn

kunde blifva mindre frejdadt än deras. Han beslöt därför att en gång utföra ett så stort hjältedåd, att han ej skulle komma att stå sönerna efter i ryktbarhet.

Med blott tvenne skepp ville han draga till England och bekriга dess konung, Ella.

Landets förnämsta timmermän sände han efter, för att de skulle bygga de tvenne skeppen. Och så väldiga voro dessa, att slika aldrig varit byggda i nordén.

Sorgsen i hågen blef Åslög, då hon såg dessa tillrustningar. »Vådligt synes mig detta tåg», sade hon till Ragnar. »Rådligare vore det att taga flera skepp, om än mindre väldiga än dessa.»

»Ej vore det något stordåd», svarade Ragnar, »att intaga England med många skepp, men att intaga det med blott tvenne, det vore ett mannaprof utan like.»

Äfven Ragnars män knotade, då de hörde konungens djärfva beslut. Men glad i hågen kvad konungen:

»Hvaraf kommer det knot,
som bland karlarne sorlar?
Är mitt guld att förakta?
Är färden farlig?
Dock, hur hårdt I än hoten
och hängen vid hemmet,
jag med gudarnes vilja
snart gungar på hafvet.»

Därmed befallde Ragnar sina män att rusta sig och gå ombord.

Med tungt sinne följde Åslög sin make till skeppen, och innan de skildes, sade hon till honom: »Nu Ragnar, vill jag gifva dig något i ersättning för Tora Borgarhjorts silfversömmade kjortel, som du gaf mig.»

Ragnar frågade, hvad slags gifva det kunde vara, som hon ämnade honom.

Åslög tog då fram en skjorta, lämnade den till Ragnar och kvad:

»Dig unnar jag skjortan sida,
sömmad hon är ej,
men utaf hvitgråa håren
hel är hon virkad.
Ej sargas du skall af svärdsegg,
af sår icke blöda,
höljd uti skjortan, signad
af sälla gudar.»

Därefter togo Åslög och Ragnar farväl af hvarandra, och gick den skilsmässan Åslög djupt till hjärtat.

10.

Ragnars död.

Då konung Ella hörde ryktet om att Ragnar Lodbrok var på väg till England, samlade han en stor krigshär till landets försvar, och sedan talade han till hären sålunda: »Härmed bjuder och befaller jag, att ingen af eder må bära hand på Ragnar Lodbrok, om vi segra i detta slag, ty han lämnar söner efter sig, som skola veta att gruffigen hämnas hans död.»

Äfven Ragnar beredde sig till den förestående striden. I stället för brynja iklädde han sig den skjorta, som Åslög vid skilsmässan hade gifvit honom, och i handen tog han spjutet, hvarmed han hade dräpt Tora Borgarhjorts orm.

Ragnars här var ej att förlikna vid kung Ellas. Och ej länge hade striden fortgått, innan de flesta af Ragnars män voro slagna. Men själf fick Ragnar ej ett

enda sår, fastän han for fram i striden med sådan våldighet, att intet, som lif hade, kunde stå emot hans hugg.

Men då kvällen kom och striden var lyktad, voro alla Ragnars män fallna, och själf var Ragnar tillfångatagen.

Konung Ella sporde nu Ragnar, hvem han var, men Ragnar svarade intet. Ella frågade honom än en gång efter hans namn, men Ragnar teg. Då sade Ella till sina män: »Kasten denne fånge i ormgruppen och låten honom ligga där, tills han säger sitt namn, men skulle det yppas, att han är Ragnar Lodbrok själf, så hämta honom upp ur gropen, innan han är död.»

Så kastades Ragnar ned i en djup grop, där en mängd ormar slingrade sig. Längre låg han där, utan att någon orm rörde honom. De kringstående förundrade sig och sade: »En underlig man är denne, som hvarken svärd eller ormar kunna skada.»

Då Ella hörde, att mannen i gropen ej blef angripen af ormarna, bjöd han, att man skulle taga alla hans kläder af honom. Så skedde. Och i detsamma skjortan var borta, ringlade sig ormarna omkring Ragnar och stungo honom i alla lemmar.

Då sade Ragnar: »Grymta skulle grisarna, om de visste, hvad den gamle galten lider.» Men fastän han så talade, visste ej Ellas män, om det var Ragnar Lodbrok eller någon annan, de hade i gropen. De läto honom därför ligga kvar där.

Under tiden kvad Ragnar en sång om sitt bragdrika lif och om de många slag, han hade vunnit. Detta frejdade kväde heter kråkamål och slutar med följande vers:

»Hårdt hädan jag längtar.
Hemåt mig bjuda

vänligt valkyrjor
till Valhalls salar,
där glad jag bland glada
gudar skall dricka.
Min lifsdag är liden,
jag leende dör.»

Sedan detta kväde var slutadt, gaf Ragnar upp andan och blef därefter upptagen ur ormgropen.

Men när Ella fick veta, hvad mannen i ormgropen hade kvädit, förstod han granneligen, att den mannen ej var någon annan än Ragnar själf. Han kände sig nu högligen förfärad för sönerns hämnd och började tänka på huru han bäst skulle kunna skydda sitt rike.

Först af allt måste han bringa sönerna underrättelsen om deras faders död. Men ej många voro villiga att åtaga sig det budskapet. Slutligen lyckades det honom dock att få ett skepp bemanadt med modiga män, hvilka lofvade att uträtta ärendet. Och konung Ella befallde dessa att noga gifva akt på hur hvar och en af sönerna mottog underrättelsen. Därefter hissades seglen, och sändemännen drogo åstad till Danmark.

Då sändemännen kommo till konungens borg, stego de dristeligen in i salen och fram till högsätet, där Ivar hade sin plats. De andra bröderna voro ock tillstädes. Sigurd och Hvitsärk spelade bräde, och Björn stod på salsgolfvet och skaftade sitt spjut.

Sändemännen hälsade Ivar med stor vördnad. Ivar mottog hälsningen samt sporde, hvilka de voro och hvilket ärende de hade att framföra.

Den främste ibland dem svarade då, att de voro sända af konung Ella för att underrätta Ragnar Lodbroks söner om deras faders död.

Hvitsärk och Sigurd upphörde med spelet och lade noga märke till hvad de främmande männen hade att

förtälja. Björn stödde sig tungt på sitt spjut, och Ivar sporde granneligen, hur allt hade gått till vid Ragnars död.

Sändemännen förtäljde nogga allt, som hade händt Ragnar från den stund, då han hade landat vid Englands kust. De omtalade äfven, att Ragnar i ormgropen hade sagt: »Grymta skulle grisarna, om de visste hvad galten lider.» Men då de därvid sågo på de fyra bröderna, blefvo de så förfärade, att deras knän darrade. Björn fattade spjutskaftet så hårdt, att märke efter handen syntes i träskaffet, och då berättelsen var lyktad, skakades han af vrede, så att spjutet sprang sönder i tvenne stycken. Hvitsärk kramade den brädbricka, som han hade i handen, så hårdt, att blodet sprang ut under naglarna, och Sigurd, som satt och skrapade sina naglar med en knif, märkte ej, att han skafde sig ända intill benet. Ivar satt stilla och stirrade i elden under hela berättelsen, men alltsomoftast skiftade han färg. Än vardt han blek, än röd, och det var liksom hade han svällt af harm.

Då sändemännen ej hade något mer att förtälja, utropade Hvitsärk: »Må vår hämnd genast börja! Låtom oss dräpa Ellas utskickade!»

Men Ivar genmälte: »Ingalunda samtycker jag till slikt dåd. Faren med frid», sade han till sändemännen, »och om något fattas eder, så sägen mig till, och jag vill gifva eder det.»

Sändebuden foro då hem igen och förtäljde för sin konung, huru Ragnars söner hade upptagit underrättelsen om sin faders död.

»Mycket godt hafva vi ej att vänta oss af någon bland dessa bröder», sade konung Ella, »men allra mest hafva vi att frukta af den listige Ivar.»

11.

Ragnars söners härfärd till England.

Då de engelska sändemännen hade dragit sina färde, började de tre yngre af Ragnars söner rådslå om, hur de skulle hämnas sin faders död.

Men Ivar sade: »Icke vill jag taga del i edra hämndplaner mot Ella. Vår fader har fått den lön han förtjänat, då han anfallit saklös man. Den, som med vrånghet brukar öfvermod, lyktar alltid i vanära. Jag nöjer mig med att taga bot för min fader.»

Bittra i hågen blefvo Ivars bröder, då de hörde detta tal. »Vi, som själfva ha slagit så mången saklös man, skulle lämna vår egen faders död ohämnd!» ropade de, »nej aldrig skall sådant ske, hellre må hvartenda skepp i Dana välde blifva rustadt och hvarenda man, som kan bära en sköld, draga ut i striden!»

»Gören, som det lyster eder», sade Ivar lugnt. »Men mina skepp och mina män komma ej med i den striden.»

Själff beredde sig dock Ivar att åtfölja bröderna till England.

Snart voro de rustade och drogo sedan åstad med allt det manskap, de kunnat anskaffa.

Men då bröderna landade på Englands kust, möttes de af en här, som var mångdubbelt större än deras egen. Härarna drabbade strax tillsammans, och striden lyktade så, att Ragnars söner blefvo slagna och måste fly till sina skepp.

När Ella vidare ämnade förfölja bröderna, lät Ivar bära sig fram inför Ella och sade till honom, att han var kommen för att underhandla om fred, »ty väl mär-

ker jag», sade han, »att vi ej äro dig vuxna i striden. Jag är därför villig att taga bot för min fader.»

Konung Ella svarade: »Ej lär det vara rådligt att underhandla med dig, ty det vet hvar man, att du ofta brukar föra fagert tal, då du falskt tänker. Helst afstår jag därför ifrån att hafva med dig och dina bröder att göra.»

Ivar svarade: »Hvad jag nu begär af dig som bot för min fader är en ringa ting. Men om du gifver mig det, så svär jag, att jag aldrig mer skall strida mot dig.»

Konungen frågade, hvad Ivar begärde. »Jag begär», svarade Ivar, »att du gifver mig så stort stycke af ditt land, som en oxhud kan omfatta. Jag vill ej bedja dig om något mer. Gifver du mig ej detta, så vet jag, att du allt framgent vill vara min fiende.»

Konungen svarade: »En så liten del af mitt land kan jag väl utan fara gifva dig. Men svär, att du då aldrig skall strida mot mig. Dina bröder fruktar jag ej, om blott du är mig trogen.»

Ivar afgaf eden, och så var saken uppgjord.

Ivar stannade kvar i England, men bröderna fingo med frid återvända till Danmark. Först måste de dock lofva Ivar att sända honom hans arvedel efter Ragnar.

Ivar bygger Lundunaborg.

Ivar skaffade sig en stor oxhud, hvilken han lät blöta och uttänja och sedan sönderskära i remmar, så smala som möjligt var. Dessa knöt han tillsammans och

Ivar bygger Lundunaborg.

fick därigenom en märkvärdigt lång rem, hvilken han utsträckte rundtomkring en stor öppen plats. På denna uppförde han nu en väldig borg. Lundunaborg kallade han den, och större och ryktbarare var denna borg än alla andra borgar i nordlanden.

Ivar, som var en slug och listig man, lyckades inbilla konungen Ella, att han var hans vän. Gärna bistod han konungen med råd och dåd och låtsade sig alltid vara honom trogen. Men under tiden lockade han Ellas män till sig genom guld och dyrbara skänker, på det att han skulle vara säker om att hafva dem på sin sida, då krig utbröte mot Ella.

Sedan Ivar så slugt hade ställt för sig, sände han det budskapet till sina bröder, att dessa skulle båda upp krigsfolk från alla de land, som de rådde öfver, och sedan draga i härnad till England.

Bröderna förstodo, att Ivar nu var viss om seger. De uppbadade folk från Danmark, Götaland och Svealand och drogo med denna väldiga här till England.

Då Ella sporde, att Ragnars söner än en gång ämnade anfalla honom, sammankallade äfven han sitt krigsfolk. Men som Ivar hade lockat alla Ellas yppersta höfdingar på sin sida, var Ellas krigsmakt nu svag och obetydlig.

Än en gång steg Ivar som vän fram inför Ella och sade, att han för sin del visserligen skulle hålla sin ed att ej strida mot konungen. »Men för mina bröder kan jag ej ansvara», sade han. »Dock vill jag söka förmå dem att sluta fred med dig.»

Därefter begaf Ivar sig till brödernas läger, men i stället för att medla fred mellan dem och Ella, uppbyggade han dem att genast börja striden. Bröderna svarade, att Ivar ej behöfde egga dem, ty de hade samma hug att hämnas som tillförne.

Nu uppstod ett hårdt och långvarigt slag mellan Ella och Ragnars söner. Ella värjde sig med stor tapperhet, men Ragnars söner foro fram med sådant raseri, att allt måste vika för dem. Ellas hela här tog slutligen till flykten, och Ella själf blef fången.

Nu ändtligen visade Ivar sitt rätta sinnelag. »Be-tänk nu, konung», sade han till den fångne Ella, »all

Ellas död.

din grymhet mot vår fader.» Och därefter uppmanade han sina bröder att bereda Ella en lika svår död, som han hade beredt Ragnar.

Då utvaldes en kämpe, som med sitt spjut ristade blodörn på konung Ellas rygg. Men under denna grymma behandling afled konung Ella, som förut var utmatad af sår.

Ivar blef nu konung öfver England och styrde där allt intill sin död. Men Björn, Hvitsärk och Sigurd återvände till sitt land.

Bröderna höllo sedan ej tillhopa på samma sätt som förut.

Ensam drog Hvitsärk en gång i härnad öster ut. Här kom en så stor krigsmakt mot honom, att han ej kunde försvara sig utan måste gifva sig fången. Men hellre än att underkasta sig, valde han att dö. Han förordnade, att ett bål skulle resas af de mäns döds-skallar, som han hade fällt i detta slag, och han själf sedan läggas på bålet.

Så skedde. Och då Åslög, som nu var gammal vorden, sporde, att Hvitsärk så hade ändat sitt lif, kvad hon hans dödssång med sorg i sitt hjärta.

Björn Järnsida blef ensam konung öfver Svea och Göta land, och Sigurd Ormöga styrde i Danmark allt intill sin död.

När konung Ivar i England var mycket gammal, förordnade han, att man skulle höglägga honom, där landet var mest utsatt för fientliga anfall. Äfven i högen ville han värna sitt rike, sade han.

Och så säger sagan, att aldrig gick det sedan de vikingar väl, som landade vid Ivars grafhög.

Efter många år lät därtför en mot England illasinad konung upptaga Ivars lik ur högen och bränna det på bål. Och sedan blefvo engelsmännen ofta besegrade af sina fiender.

Då alla Ragnars söner voro döda, spriddes deras kämpar åt alla håll. Men ingen, som hade kämpat under Ragnars söner, kunde sedan trifvas hos annan höfding.

Sagan om Sigmund Brestesson och Trond Gateskäg.

Konung Harald Hårfagre i Norge var en sträng och egenmäktig man. Många af hans undersåtar, som ej ville underkasta sig hans välde, flydde till andra länder. Äfven på Färöarna började några bland dessa bygga och bo.

Färöarna lades sedan under Norge men styrdes af höfdingar, som bodde på öarna.

Sonen till en af de förnämligaste bland dessa höfdingar hette Trond Gateskäg, en ung man, fräknig och ful med onda ögon och eldrödt hår.

En präktig gård hade Trond ärfvt efter sin fader. Men större ägodelar ville Trond hafva; ty Trond var en girig man, som kunde offra heder och ära för gods och guld.

Snart lämnade Trond sin gård, lastade ett skepp med handelsvaror och seglade till Danmark för att där söka skaffa sig rikedomar.

Skeppet lade till vid en ö, där det var en stor marknad. Mycket folk var samladt på ön. Till och med Harald Blåtand, som då var konung i Danmark, bevisade marknaden.

I danska konungens följe voro tvenne bröder, som hette Sigurd och Hårek.

En dag sade Hårek till sin bröder: »Vill du som jag, så köpa vi oss någon sak till minne af denna marknad. Hvad säger du om en gyllene armring?»

Jo, det var Sigurd med om. En gyllene armring skulle de köpa. Och så gingo de till en guldsmed och frågade efter armringar.

Guldsmeden visade dem en tjock och präktig ring. Denna behagade bröderna väl, men då allt kom omkring, var den så dyr, att det silfver, de hade med sig, ej räckte till att betala den.

»Vi vilja skaffa mer silfver och köpa ringen i morgon», sade bröderna, och guldsmeden lofvade att ej sälja den förr.

Därmed gingo bröderna hem, hopsamlade allt silfver, som behöfdes, och lade det i en läderpung.

Nästa morgon gick Sigurd bittida ut på marknaden, men Hårek stannade inne.

Snart hörde Hårek, att Sigurd talade utanför tältet, där de bodde. »Gif mig pungen, broder», sade han, »så skall jag gå att köpa ringen, men bäst är, att du stannar inne och aktar tältet.»

Hårek lämnade ut penningpungen genom tältöppningen. Men han såg ej Sigurd.

En stund därefter kom Sigurd in i tältet och sade till sin broder: »Vill du nu gifva mig penningpungen, så skall jag gå att köpa ringen.»

»Hvad är din mening med detta tal?» sporde Hårek. »Du har ju nyss mottagit pungen af mig.»

»Hvad menar du?» sporde Sigurd tillbaka, »icke har jag fått någon pung.»

Sedan bröderna länge hade tvistat om denna sak, förstodo de slutligen, att någon tjuf hade härmat Sigurds röst och på det sättet narrat sig till deras pung.

Bröderna gingo nu till konungen och anmälde saken. Och konungen dömde, att ingen finge lämna ön, förrän tjufvén blifvit funnen. Öfver denna dom knotade de normmän, som voro på marknaden. Icke ville de stanna

der på ön längre än nödigt var. Hvad hade de att göra med stölden?

Norrmännen gingo tillsammans och rådgjorde om hur de skulle komma från ön.

Trond, som också var med i rådplägingen, sade: »Storligen förundrar det mig, att I ären så rådlösa.»

»Har då du något råd att gifva?» sporde de öfriga männen.

»Visst har jag det», sade Trond.

»Så kom då fram med ditt råd», sade norrmännen.

»Men icke gör jag det för intet», sade Trond. »Hvar och en af eder måste först gifva mig en silfverpenning.»

Männen gjorde som Trond ville, och Trond lofvade att nästa dag komma fram med sitt goda råd.

Nästa dag höll konungen ting, och han förbjöd då än en gång hvarje man att lämna ön, innan stölden blifvit upptäckt. Men då steg Trond fram till konungens rådgifvare och sade: »Aldrig förr hörde jag ett sämre råd, än det du nu gifvit.»

»Vet du då själf något bättre?» sporde rådgifvaren.

Trond sade: »Mitt råd är, att hvarje man betalar ut så mycket silfver, som konungen bestämmer. Där af få sedan bröderna, hvad de hafva förlorat, och så må hvar man få draga härifrån, när det honom lyster.»

Konungen och hela tingslaget funno rådet godt. Silfret blef utbetaladt, och en mängd skepp seglade genast bort från ön.

Därefter höll konungen åter ting för att inför folkets ögon räkna allt silfret. »Här sen I», sade konungen, »att mycket silfver är öfver, sedan Hårek och Sigurd fått sitt. Hvad viljen I, att vi skola göra med detta öfverblifna silfver?»

Då steg Trond åter fram och sade: »Herre konung, tycks eder ej, att den man är något värd, som gaf eder det goda rådet?»

Jo, det tyckte konungen, och så delades silfret i tre delar. En tredjedel fick Trond, en tredjedel behöll konungen själf, och en tredjedel fingo hans män.

Trond hade nu så mycket silfver, att han köpte sig ett stort köpmanskepp, lastadt med dyrbara varor. Därmed seglade han till Färöarna och slog sig åter ned på sin gård. Men folket förundrade sig, att Trond på så kort tid hunnit skaffa sig så stora rikedomar.

Trond Gateskäg.

Ej långt från Tronds gård bodde tvenne mäktiga höfdingar, bröderna Breste och Beine. De voro fränder till Trond Gateskäg och därtill trogna vänner till Håkon jarl, som då rådde i Norge.

Men Breste och Beine bodde ej med fred i landet, ty de hade en ovän, vid namn Hafgrim, som stod efter deras lif, och inte heller var deras frände Trond Gateskäg dem väl bevågen.

En dag for Hafgrim till Trond på gästning. Hafgrim talade då ensam med Trond uppe på nattstugan och sade till honom: »Dig, Trond, känner jag som den förståndigaste man här på ön. Jag beder dig därför råda mig, hur jag skall komma åt att dräpa mina fiender, Breste och Beine.»

Trond svarade: »Icke är väl det ditt allvar, att jag skulle vara med om att stifta ondt mot mina egna fränder?»

Hafgrim, som visste, att Trond gärna gjorde hvilken ond gärning som helst, om han blott finge betalning, låtsade ej höra hans falska tal utan sade endast: »Säg ditt pris för den hjälp du kan gifva mig.»

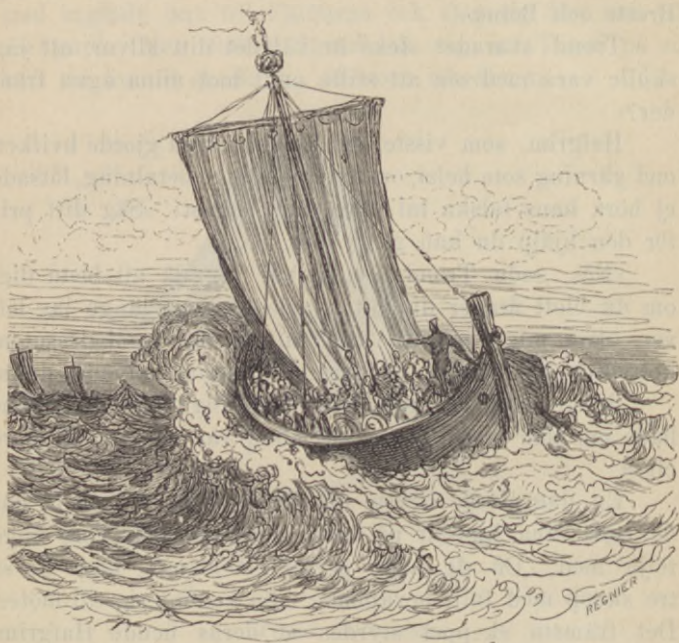
»Nå», sade Trond, »så lofvar jag då att bistå dig, om du blott åtager dig att hvarje höst, så länge jag lever, gifva mig i silfver värdet af två kor samt dessutom köttvaror för värdet af fyra.» Hafgrim lofvade detta.

Breste hade en son, som hette Sigmund, och Beine hade en, som hette Tore. Sigmund var nio år och Tore elfva.

En dag skulle Breste och Beine segla till en ö, där de hade sina hjordar på bete. Sigmund och Tore fingo följa med. Då de hade seglat ett stycke, fingo de se tre skepp med fullt beväpnade män komma sig till mötes. Det främsta skeppet styrdes af deras fiende Hafgrim, det andra af deras morbroder Bjarne och det tredje af deras frände Trond Gateskäg. Bröderna kände fullväl igen alla tre höfdingarne och förstodo, att de ville dem illa.

Då Breste och Beine skulle lägga till vid ön, lade de fientliga skeppen sig i vägen och hindrade dem att landa där. Bröderna styrde då in i en annan vik, togo gossarne med sig och sprungo upp på en klippa. Hafgrim och hans män kommo efter, och en skarp strid

uppstod. Längre kämpade Hafgrim mot bröderna, utan att någon kunde öfvervinna den andre. Slutligen blef Hafgrim vred och ropade till Trond: »Hvar är den hjälp, jag köpt af dig, usling, hvi bistår du mig ej i striden?»

Hafgrims skepp.

Trond svarade: »En stackare kände jag väl till att du var, men visst trodde jag, att du kunde rå på tvenne män med dina tolf. Skam för dig, om du ej själf kan fälla Breste, som just nu är dig så nära.»

Retad af detta tal, rusade Hafgrim med vildt raseri mot Breste och genomborrade honom med sitt spjut. Men

i samma ögonblick högg Breste till Hafgrim med sitt svärd, så att båda föllo öfver hvarandra ned i hafvet.

Hafgrims män anföllo då Beine, och slutet blef, att äfven han föll död ned i sjön.

»Nu skola vi genast dräpa de båda piltarne», sade Trond, »ty den dag kan eljest komma, då de små galgfåglarna tänka på att hämnas.»

Men Bjarne sade: »Ej skola dessa oskyldiga barn dräpas, förr skolen I få dräpa mig.»

Då den falske Trond hörde Bjarnes bestämda tal, sade han: »Icke heller var det mitt allvar, att vi skulle dräpa piltarne. Jag ville blott höra, hvad I skullen säga om detta onda råd. Piltarne skall jag nu taga med hem till min gård och själf fostra dem upp.»

Sigmund och Tore sutto på klippan och hörde allt hvad som sades. Tore grät bitterligen, men Sigmund sade: »Ej må vi gråta, frände, men låtom oss aldrig glömma denna stund.»

Därpå seglade alla därifrån, och Sigmund och Tore måste följa Trond till hans gård.

Samma sommar kom ett skepp från Norge till Färöarna. Mannen, som styrde det, hette Rafn. Strax innan denne skulle draga sin väg igen, tog Trond Sigmund och Tore med sig och rodde ut till Rafns skepp. Trond gick ombord på skeppet och sade till Rafn, att han hade något att sälja till honom, som var väl värdt frakten till Norge.

»Hvad skulle det kunna vara?» sporde Rafn.

»Tvenne små trälar, af hvilka du kan hafva stort gagn», svarade Trond.

»Dem vill jag se, innan jag köper dem», sade Rafn.

Trond hämtade då upp gossarne, som sutto kvar i båten. De voro klädda som små trälbarn och alldeles röda i ansiktet af harm.

Då Rafn såg gossarne, sade han: »Är det inte så, att dessa gossar äro söner af Breste och Beine, som i nyss hafven dräpt?»

»Så är det», sade Trond.

»Men icke må du tro, Trond, att jag vill betala för att få gossarne med mig», sade Rafn.

»Så blir det väl jag, som betalar dig, om du vill taga dem», inföll Trond. »Jag gifver dig två marker silfver, om du för dem så långt från Färöarna, att de aldrig komma hit igen.»

Härmed tog Trond fram silfret och visade det för Rafn. Rafn tyckte, att silfret hade en lockande glans, och så mottog han det och behöll gossarne.

Så snart han fick medvind, gick han till sjös och seglade till en aflägsen trakt af Norge, där han stannade öfver vintern med gossarne, hvilka han behandlade med mildhet och välvilja.

Då våren kom, beredde sig Rafn att åter draga ut till sjös. Men innan han begaf sig åstad, frågade han gossarne, hur de hade tyckt om sitt vinterkvarter hos honom.

»Väl hafva vi funnit oss hos dig», svarade Sigmund. »Annorlunda har du bemött oss, än Trond gjorde, då vi voro i hans våld.»

»Men nu tycks mig bäst», sade Rafn, »att I sköten eder själfva och söken eder ett hem, hvar I kunnen. Det silfver, Trond lämnade mig för eder, vill jag gifva eder med på vägen. Väl kunnen I behöfva det i främmande land.»

Sigmund och Tore tackade Rafn för hans godhet mot dem, och så skildes de från Rafn.

De båda gossarne vandrade nu till Viken och uppehöll sig där på olika ställen i tvenne år. Men då voro penningarna slut. De måste därför söka sig tjänst för

att kunna lefva. Sigmund var vid denna tid tolf år och Tore fjorton.

»Bäst är, att vi söka våra fäders vän Håkon jarl», sade Sigmund, »han kanske vill taga oss i sin tjänst.»

Tore var alltid af samma mening som Sigmund. Gossarne kommo alltså öfverens om att uppsöka Håkon jarl.

Från Viken vandrade de norr ut och kommo så till Dovrefjäll. Men där var det ej lätt för gossarne att komma fram. En gång kom det så mycket snö, att de ej kunde se, hvar vägen gick. Natt och dag vandrade de utan att finna en människoboning. Maten, som de hade haft med sig, var slut, de voro nära att dö af hunger och köld. Tore, som var svagast, lade sig slutligen ned i snön. »Jag orkar ej gå längre», sade han, »det är bäst att du, Sigmund, vandrar vidare och låter mig dö i drifvorna.» Men Sigmund svarade: »Antingen skola vi båda ut ur fjället eller också ingen af oss.»

Därmed tog han Tore på ryggen och bar honom med sig en lång stund. Slutligen fick han känna lukten af rök. Då blef Sigmund glad. »Vak upp, Tore, nu äro vi räddade!» utropade han. »Här måste vara en människoboning.» Och så var det. Strax bredvid dem låg en gård. Där gingo de in. Tvenne kvinnor funnos där inne, en mor med sin tolfåriga dotter. Dessa mottogo gossarne med stor vänlighet, läto dem värma sig vid elden och gäfvo dem stärkande mat och dryck. Därefter tillredde husmodern en god bädd och bad gossarne strax lägga sig. »Jag vill gärna, att I skolen somna, innan min man kommer hem», sade hon, »ty det är nog så, att han brukar vara litet barsk mot främmande folk.»

Frampå natten vaknade Sigmund och såg då, att en storväxt man kom in i stugan. I renskinnspås var han klädd, och en skjuten ren bar han på nacken.

»Hvad har du gjort, har du tagit in främmande folk i vårt hus?» utropade mannen och kastade en orolig blick på bädden, där gossarne lågo.

»Å, det är bara ett par stackars barn, som höllo på att dö af hunger och köld», svarade husmodern.

»Men att så där taga emot främlingar är just rätta sättet att förråda oss, det har jag sagt dig förr», sade husbonden.

»Ingen kunde väl ha hjärta att köra ut de arma barnen», menade husmodern. Därefter blef det tyst, och Sigmund somnade åter.

Om morgonen sade bonden till gossarne: »Ifall det lyster eder, så må ni hvila öfver här i dag. Jag tänker, att kvinnfolken vilja hafva det så.»

Gossarne stannade med glädje.

Följande dag gick bonden som vanligt ut på jakt. När han kom hem på aftonen, hälsade han blidt på gossarne och samtalade med dem hela kvällen. Och då de sedan togo godnatt, sade han till dem: »Eftersom ödet nu en gång fört eder till mitt hus, så synes det mig bäst, att I stannen här öfver vintern. I ären komna långt från allmänna vägen och långt från bebodda trakter. Det torde ej vara så lätt för er att taga er ut ur fjällen.»

Gossarne tackade för tillbudet och sade, att de allra helst ville stanna, där de voro.

»Till lön för min gästfrihet fordrar jag, att I alltid skolen uppföra eder höfviskt mot min hustru och min dotter», sade bonden, »samt vara dem behjälpliga vid alla deras sysslor. Själf kommer jag att vara borta hvarje dag för att ur skogen skaffa mat till huset.»

Så stannade Sigmund och Tore öfver vintern på bondens gård, och aldrig hade de haft bättre dagar. Bonden Ulf och hans maka, Ragnhild, betraktade de som

sina goda föräldrar och den dejliga dottern, Turid, som sin kära syster.

När våren kom, sade Ulf till Sigmund: »En hel vinter hafven I nu varit här, du och din frände, och jag har under denna tid ej haft något att anmärka mot eder. Det står eder alltså fritt att stanna här, till dess I blifven fullvuxna, om I själfva så viljen.»

»Ingenstädes vilja vi hellre vara än hos eder», svarade Sigmund. Tore ville tillägga något om deras tacksamhet, men Ulf afbröt honom. »Lyssnen nu till ett råd, som jag vill gifva eder», sade han, »gån aldrig in i den skogstrakt, som ligger norr ut härifrån gården, så vida lifvet är eder kärt!»

Sigmund och Tore lofvade att lyda hans råd.

Många nyttiga idrotter fingo ynglingarne lära af bonden, såsom att segla, jaga, simma och mera sådant. Men i allt, hvad de företogo, blef Sigmund alltid skickligare än Tore.

Då ynglingarne tre år hade varit i bondgården, sade Sigmund en dag till Tore: »Hvad ondt skulle kunna hända dig och mig, om vi ginge in i skogstrakten där norr ut?»

»Det har jag ingen lust att pröfva», svarade Tore.

»Annorlunda är det med mig», sade Sigmund. »Kom, Tore, så gå vi dit!»

»Du får som vanligt råda», sade Tore, och så gingo de in i den förbjudna skogen. Sigmund tog en vedyxa i handen, Tore en käpp.

När de hade gått ett stycke, fingo de höra ett väldigt brakande bland buskar och snår, och fram rusade en björn, så stor och förskräcklig, att ynglingarne genast vände om och togo till flykten. Tore lopp före och Sigmund efter. Men bäst de så sprungo, stannade Sigmund och inväntade björnen, som i sakta mak kom luffande efter dem. Sigmund tog emellertid med båda händerna ett fast tag omkring skaftet på sin yxa, och i detsamma björnen kommit honom så nära, att han kunde nå honom, gaf han honom ett så kraftigt hugg mellan ögonen, att björnen föll död ned på marken.

»Lycklig du, frände, som fått utföra detta stordåd!» utropade Tore. Men Sigmund sade: »Ingen må ännu veta detta, låtom oss resa upp djuret, så att det ser ut, som om det lefde.»

Snart stod björnen där åter på sina fyra ben, stödd af trädstammen och grenen samt med en kaffe i munnen för att hålla gapet öppet.

När ynglingarne kommo hem, träffade de sin fosterfader på gården. Då denne såg, från hvilket håll de kommo, sporde han dem med barsk stämning, hvar de hade varit. Sigmund svarade: »Illa hafva vi nu gjort mot dig, fosterfader. Vi hafva glömt ditt råd och varit i skogen, där den stora björnen har jagat oss.»

»Slikt var att vänta», sade Ulf. »Godt att jag hittills lyckats akta eder. Då I nu hafven sett besten, torden I hädanefter kunna akta er själfva. Detta djur är så farligt, att jag själf ännu ej vågat anfalla det. Men i dag vill jag pröfva på att göra detta.»

Därmed gick han in efter sitt spjut och begaf sig af till skogen. Sigmund och Tore följde honom.

Snart fick Ulf syn på björnen, som stod där mellan trädstammarna. Med ett språng störtade han fram och stötte spjutet i honom. Men då björnen genast föll, förstod Ulf, att han redan förut var dödad. Med stor förvåning betraktade han ynglingarne och frågade, om det var möjligt, att någon af dem hade utfört detta storverk.

Tore svarade: »Icke jag, fosterfader, har fått den lotten att kunna utföra stordåd. Min frände Sigmund är det, som dräpt djuret.»

»Ett stort mannaprof var detta, Sigmund!» utropade Ulf, »och ej lär det blifva ditt sista.»

Därefter gingo de alla hem, och högt blef Sigmund prisad äfven af Ragnhild och Turid för den manliga gärningen.

När Sigmund var aderton och Tore tjugu år gammal, gick Sigmund en dag fram inför sin fosterfader och sade till honom: »Nu, fosterfader, synes mig den tid vara inne, då Tore och jag böra gifva oss ut i världen för att förtjäna vårt bröd.»

»Du har rätt», sade Ulf. »Här i den ödsliga bondgården hafven I intet mer att lära.»

Så utrustade Ulf sina fostersöner med kläder, vapen och allt hvad de behöfde. Tungt var det honom att skiljas från dem. Ännu tyngre kändes dock skilsmässan för Ragnhild och allra tyngst för Turid, som höll Sigmund hjärtligen kär.

När ynglingarne lämnade gården, följde Ulf dem på vägen. Vid en bäck i skogen satte de sig ned att hvila en stund, och Ulf sade: »Så länge I hafven bott under mitt tak, hafva gästfrihetens lagar förbjudit mig att spörja eder, hvilka I ären, men nu mån I säga mig, hvems söner jag har fostrat och hvad det var, som dref eder till dessa ödsliga trakter.»

Ynglingarne förtäljde då för Ulf hela sin sorgliga historia. Ej något hade de glömt af det, som tilldrog sig vid deras faders dråp.

Då de hade slutat att berätta, sade Ulf: »Djupt till hjärtat går det mig att höra, hvad I hafven genomlevat. Men i stället att beklaga er, vill nu också jag förtälja mina öden för eder.»

Så berättade Ulf:

»Mitt rätta namn är Torkel. Hos min fader, en bonde i Hedemarken, blef jag uppfostrad.

Ej långt från min faders gård bodde en annan bonde vid namn Toralf. Denne hade en fager dotter, som hette Ragnhild. Till henne stod all min hug, och inte heller ville hon hafva någon annan än mig till make.

En dag trädde jag fram inför Toralf och bad att få hans dotter till brud. Toralf svarade, att en långt förnämligare man, än jag var, ville han hafva till make åt Ragnhild.

Men härmed lät jag mig ej nöja. En gång, då jag visste, att Toralf ej var hemma, passade jag på att föra bort hans dotter. Men då jag med henne kom till min faders gård, blef min fader vred och sade, att han ej ville

hysa oss. Jag tog då tolf män bland mina vänner med mig och förde Ragnhild till skogen. Toralf och hans män, som voro ute för att söka Ragnhild, spårade upp oss, och en skarp strid uppstod mellan mig och honom. Striden slutade så, att Toralf blef svårt sårad och Ragnhild återförd till sin fader.

Då Toralf kom hem till sin gård, afled han af sina sår.

Folket, som svårligen vredgades öfver min gärning, kallade mig till tinget, och där dömdes jag att allt ifrån den dagen varda fredlös.¹

Jag måste nu fly från min hemtrakt och söka gömma mig för mina fiender. Min moder gaf mig en dråplig matsäck, och så drog jag bort och dolde mig i en håla bland bergen.

Men snart blef tiden mig lång i denna tränga boning. 'Hellre vill jag dö än längre lefva i denna håla utan Ragnhild', tänkte jag. Och så begaf jag mig upp en natt, smög mig till gården, där Ragnhild bodde, och förde bort henne än en gång. Jag tog henne då med mig hit till fjället, och fredlös men ändå lycklig har jag sedan bott här med Ragnhild i tjugu år.»

»Märkelig är din historia», sade Sigmund, »och mycket fröjdar det mig höra, att du vet hvad kärlek är, ty jag dristar då omtala för dig, att jag har din dotter hjärtligen kär. Jag beder dig, att du ej måtte gifva henne till någon annan än mig.»

»Ej kan min dotter få bättre man än du är», sade bonden, »och gärna ser jag, att hon blifver din. Men nu vill också jag bedja dig, Sigmund, om en ynnest. Om du en gång med heder blir upptagen bland förnämliga män och kommer i gunst hos Håkon jarl, så mana godt

¹ En fredlös stod utanför lagen. Hvem som ville hade rättighet att döda honom.

för mig och bringa mig åter under lag och rätt, så att jag slipper att allt intill min död vara en fredlös man.»

Sigmund lofvade att göra allt hvad han kunde för sin fosterfader.

Därefter sade bonden farväl till Sigmund och Tore och vände om hem igen. Men dessa vandrade vidare, tills de kommo till Håkon jarls gård.

Sigmund och Tore trädde nu fram inför jarlen och hälsade honom med djup vördnad. Jarlen sporde dem, hvilka de voro.

Sigmund svarade: »Jag är son till Breste, som en gång var din höfding på Färöarna och äfven din trogne vän. För min faders skull väntar jag mig huldhet af dig. Både jag och min frände här, Tore Beinesson, vilja taga tjänst hos dig och blifva dina män.»

Jarlen svarade, att han ju inte kunde veta, om Sigmund var den, han sade sig vara. »Dock är du ej olik Breste», tillade han, »du och din frände må under vintern vara mina gäster.»

Då våren kom, tviflade jarlen ej längre på att Sigmund var Brestes son. Sigmund stod så högt i jarlens ynnest, att han som vängåfva af jarlen fick mottaga fyra väl rustade skepp med fyrtio man på hvarje.

Sigmund tog då Tore med sig och drog ut på vikingatåg. Därunder vann han än flera skepp och mycket gods och penningar. Snart blef han för sina segrar och bragder en vida beryktad man.

En vår sade jarlen till honom: »Hvart ämnar du i vår styra din kosa, Sigmund?» »Det må du själf råda för», sade Sigmund. »Då vill jag», sade jarlen, »att du drager till Sverige och påminner kung Erik om att han en gång lät dräpa tolf af mina män. För detta illdåd har jag ännu ej tagit hämnd, men det må du nu göra.»

Det lofvade Sigmund och drog så med många skepp till Sverige, där Erik Segersäll då var konung, härjade dess kuster hvar han for fram och gjorde stor skada i landet.

Svenske konungens förnämsta kämpar, som hette Adil och Vandil, mötte Sigmund med många skepp. En väldig strid stod mellan dem och Sigmund. Slutligen föll Vandil för Sigmunds hugg, och Adil tog till flykten med fem skepp. Men fem lämnade han kvar. Dessa blefvo Sigmunds byte, och med dem och alla sina egna seglade han åter till Trondhjem till Håkon jarl. Jarlen tackade Sigmund för det stordåd, han utfört, och Sigmund stannade äfven denna vinter med sina män i Trondhjem.

Nästa vår sporde jarlen åter, hvart Sigmund ämnade draga med sina många skepp.

»Det får du råda för», svarade Sigmund.

»Ej vill jag råda dig att än en gång nappas med svensken», sade jarlen, »men jag har en annan fiende, som heter Harald Järnhös. Hans hufvud skulle jag gärna se skildt från hans kropp.»

Harald Järnhös, som var en tapper och väldig kämpe, hade härjat på Norges kuster och därvid begått många grymma dåd. Nu var han fredlös och bodde på Orkneyöarna, och där lofvade Sigmund att uppsöka honom.

Då Sigmund med sina skepp närmade sig Orkneyöarna, fingo de se tio skepp ligga där vid en strand, och snart fick Sigmund kunskap om att det var Harald Järnhös, som rådde för dem. Sigmund uppsökte honom, och de kommo öfverens om att nästa dag pröfva hvarandras mod och tapperhet.

Följande morgon i dagningen började kampen och varade till kvällen, men som ingen af dem var besegrad, beslöto de att fortsätta kampen äfven nästkommande dag.

Men på samma sätt slutade också den dagens strid. Ingen hade besekrat den andre.

Då sade Harald till Sigmund: »Nu vill jag säga till dig något, som jag aldrig förr har sagt: Låt om oss slå oss tillsammans och ej längre kämpa mot hvarandra.»

Både Haralds och Sigmunds män funno detta vara ett godt råd. »Om I två slån eder tillsammans», sade de, »så kan ingen stå eder emot.»

Sigmund sade: »Ej vore det mig emot att slå mig tillsammans med en så väldig kämpe som du är, men ett stort hinder finns för denna förening.»

»Hvilket hinder skulle det vara?» sporde Harald.

»Det, att Håkon jarl har sändt mig hit efter ditt hufvud», sade Sigmund.

»Sämre man än Håkon jarl finns ej till!» utropade Harald i vredesmod.

Men Sigmund sade: »Andra tankar har jag om honom, och jag är storligen hugad att göra dig och jarlen till vänner.»

Männen yrkade än vidare på att deras höfdingar skulle ingå vänskapsförbund med hvarandra. Slutligen gick Sigmund in på förslaget och seglade ut tillsammans med Harald. Rikt byte vunno de på denna färd, men allt delade de med hvarandra.

Då det led mot hösten, sade Sigmund, att han ville styra till Norge.

»Då skiljas våra vägar», sade Harald.

»Nej, båda skola vi draga till Norge», sade Sigmund.

»Jag har lofvat jarlen att bringa honom ditt hufvud, men om jag nu bringar honom hela karlen, så har jag ju gjort mer än jag lofvat.»

»Hvi skulle jag frivilligt lämna mig i min värste oväns våld?» sade Harald.

»Låt mig styra med den saken», svarade Sigmund. Därpå seglade de till Norge.

Då de kommo till jarlens gård, gick Sigmund ensam upp till jarlen. Harald stannade på sitt skepp.

Jarlen satt vid sin middagsmåltid, då Sigmund trädde in. Väl tog jarlen emot honom, bjöd honom taga plats vid bordet och sporde efter nyheter. Men Sigmund nämnde ingenting om Harald Järnhös. Slutligen frågade då jarlen, om Sigmund hade med sig Harald Järnhös' hufvud.

»Icke blott hans hufvud utan hela mannen bringar jag med mig till eder», svarade Sigmund käckt. Och därpå berättade han, att han och Harald hade slagit sig tillsammans.

Jarlen blef vid detta tal röd som blod i ansiktet och sade med vredgad stämma till Sigmund: »Bättre har du förr åtlydt mina befallningar, Sigmund.»

Sigmund reste sig upp och sade till jarlen: »Jag beder eder, herre jarl, att I som belöning för de tjänster, jag gjort eder, måtten försona er med Harald Järnhös och därefter låta honom med fred få bo i landet. I veten, att han nu är en fredlös man.»

»Aldrig skall detta ske», svarade jarlen. »När och hvar jag når den mannen, låter jag dräpa honom.»

»Jag bjuder eder min borgen för honom, herre jarl», sade Sigmund, »och själf vill han gifva eder så stor bot, I kräfvén af honom i gods och penningar, för den skada han gjort.»

Men jarlen svarade än en gång: »Aldrig försonar jag mig med Harald Järnhös.»

Då blef Sigmund vred och sade: »Litet godt har jag vunnit genom min tjänst hos eder, då jag ej ens fått makt att råda öfver en enda människa. Jag vill bort ifrån detta land och aldrig mer komma åter.» Därmed lämnade Sigmund salen.

Vid detta tal blef jarlen dystert i hågen och satt länge tyst. Slutligen sade han: »Vred var Sigmund nu. Stor skada vore det, om han lämnade mitt rike, men icke var det väl hans allvarliga mening att så göra?»

»För visso menar Sigmund, hvad han säger», sade männen.

»Så gån då genast efter honom», sade jarlen, »och sägen honom, att jag för hans skull vill förlika mig med Harald Järnhös.»

Männen voro ej sena att lyda befallningen.

Kort därefter steg Sigmund åter in i salen. Jarlen räckte honom handen och sade: »Jag kan ej mista dig, Sigmund, du må föra hit Harald Järnhös.»

Jarlen ingick nu full förlikning med Harald, och denne drog strax därefter ut till haf. Men Sigmund och Tore stannade med fröjd och gamman på jarlens gård.

När vintern var förbi, sade Sigmund till jarlen, att han visserligen äfven nu ville draga ut med sina skepp men denna gång ej i härnad. »Till min fosterfader, Torkel, vill jag draga», sade han, »för att fira bröllop med hans dotter. Men icke må min svärfader vara en fredlös man», tillade Sigmund. »Jag beder eder därför, herre jarl, att I måtten lösa honom från den dom han fått och låta honom med fred få bo, hvar det honom lyster.»

»För din skull vill jag göra äfven detta», svarade jarlen. »Bringa Torkel min fredshälsning och för hit din brud och hennes fränder. Jag vill, att du här firar ditt bröllop.»

Stor blef fröjden på Torkels gård, då Sigmund åter infann sig där. Turid och hennes föräldrar följde med honom till Trondhem, där bröllopet firades med pomp och ståt. Torkel med Ragnhild stannade från den dagen hos jarlen och blef intill sin död hans trogne tjänare.

»God lön fingo vi», sade Ragnhild, »för den vård vi togo om de föräldralösa piltarne.»

Sigmund var nu med frid hemma en tid hos sin maka. Men en sak grämde ständigt hans själ: Han hade icke hämnats sin faders död. Detta ville han nu göra. Med jarlens goda vilja rustade han därför tvenne stora skepp och bemannade hvaradera med femtio man. Sigmund och Harald Järnhös rådde på det ena skeppet, Tore på det andra.

Då de skulle draga ut, sade jarlen till Sigmund: »Den man skall följas ut, som åter skall komma till gården.» Och så redde han sig till att följa Sigmund på vägen.

Då de kommo till en ödslig vik, omgifven af en skog, befallde jarlen, att skeppen skulle lägga till där. Alla gingo i land, och jarlen sade till Sigmund: »Säg mig nu, Sigmund, hvem tror du på?»

»Jag tror på min egen kraft», svarade Sigmund.

»Den räcker ej alltid till», sade jarlen. »Jag råder dig att söka hjälp hos den, till hvilken jag sätter min största lit.»

»Hvem skulle det vara?» sporde Sigmund.

»Hon heter Torgärd Holgabrud», sade jarlen.

»Så fören mig då till henne», bad Sigmund, »ifall hon kan gifva mig lycka på min färd.»

De gingo då in i skogen och funno där ett präktigt afdudahus, siradt med guld och silfver. Håkon och Sigmund gingo in i huset med några få män. Där stodo en mängd afdudabilder. En af dessa var bilden af en härligt prydd kvinna. För denna kastade sig jarlen ned på knä och låg länge så vid bildens fötter.

Då han steg upp igen, bad han Sigmund bringa gudinnan något silfver som offer och lägga detta på pallen framför henne. »Om hon gunstigt tar emot ditt offer»,

sade han, »så löser hon den armring, hon bär. Den ringen skall då blifva din och komma att bringa dig stor lycka.»

Sedan Sigmund hade nedlagt silfret, räckte jarlen sin hand efter ringen, men denna satt ännu fast på armen. Med tårar i ögonen kastade sig jarlen än en gång ned för gudinnan och räckte sedan upp handen efter armringen. Nu lossnade den, jarlen lämnade den till Sigmund och bad honom, att han aldrig skulle skilja sig ifrån den. Detta lofvade Sigmund, hvarefter han skildes från jarlen och styrde vidare med sina skepp mot Färöarna.

Efter några dagar förklarade de män, som kände till farvattnet, att de nu voro nära Österö, där Trond Gateskäg bodde. »Godt», sade Sigmund, »just honom är det, jag har ärende till.»

Men nu uppstod en så häftig storm, att de ej kunde nå ön. Skeppen drefvo i stället till Svinö, där Sigmunds frände Bjarne bodde. Dit kommo de bittida en morgon, innan solen gått upp. Sigmund tog fyrtyo af sina män med sig och gick upp till Bjarnes gård, bröt upp dörren, tog bonden Bjarne upp ur sängen och bar honom ned till skeppen.

Bjarne frågade, hvem det var, som dristade att så behandla honom.

»Mitt namn är Sigmund Brestesson», sade Sigmund.

»Icke vill jag neka, att jag var med, då din fader dräptes», sade Bjarne, »men har du ej i ditt minne, hvad jag sade, då Trond Gateskäg ville, att äfven du och din frände skulle dräpas? 'Hellre mån I dräpa mig', sade jag. Vill du nu med ondt löna det goda, jag då gjorde dig?»

»För detta goda vill jag löna dig genom att skona ditt lif», sade Sigmund. »Men genast måste du nu be-

manna ett skepp med femtio män och följa mig till min faders gård på Skufö. Där råder nu Ossur, sonen till min faders mördare, honom vill jag hafva i mitt våld.»

Bjarne måste foga sig efter Sigmunds vilja, och så seglade de tillsammans till Skufö.

Ossur hade gården väl befästad och trodde sig säker för alla fiender.

Då Sigmund med hela sin styrka anföll gården, hänade Ossur honom och sade, att den sak, de hade sig emellan, ej var värd så mycket omak. »Jag kan ju gifva dig något penningar som bot för din fader», sade han.

Sigmund, som storligen vredgades öfver detta tal, utmanade Ossur till envig och fällde honom i den striden.

Alla de gårdar, som hade tillhört Breste, lade nu Sigmund under sitt välde. Sedan drog han till tinget på Torshavn, där han visste att Trond Gateskægg höll till.

Då Trond råkade Sigmund, visade han sig glad öfver sammanträffandet. Han var mycket inställsam och låtsade, som om Sigmund hade varit hans bästa vän.

Då Sigmund började tala om den sak, de hade sig emellan, sade Trond, att Sigmund finge råda i allt och själf bestämma, hvad han ville utkräfva som bot för sin fader.

Sigmund sade: »Då må Håkon jarl döma mellan oss. Följ mig till honom.»

»Gärna», svarade Trond, »går jag in på detta förslag, men du må resa före och bereda jarlen på saken. Jag kommer efter med det snaraste.»

Sigmund reste då åter till Trondhjem, men Trond kom ej efter.

»Han har varit vida slugare än du», sade jarlen, »men äfven i hans frånvaro vill jag nu döma mellan eder.»

»Så dömer jag», sade jarlen, »att Trond skall erlægga till dig, Sigmund, en mansbot för bröderna Breste och Beine, en mansbot för att han hade tillrådt Bjarne att dräpa dig och Tore samt en mansbot för att han sedan ville sälja eder som trälar. Vidare dömer jag Trond att lämna åt dig höfdingskapet öfver hälften af Färöarna. Den andra hälften må han lämna åt mig som bot för mina vänner Breste och Beine. Själf slipper du böta för Ossurs död, därför att Ossur med orätt tagit din faders gårdar. Men alla de ägodelar, som blifvit dig tilldömda, må du dela med Tore, som jag härmed utnämner till höfding öfver mitt höfdingdöme på Färöarna. Om Trond underkastar sig denna min dom, får han lefva med fred i landet. I annat fall blir han fredlös.»

Sigmund reste därefter till Färöarna för att bringa Trond jarlens dom.

När Trond skulle betala ut den första mansboten, jämrade han sig ynkligen, och när så den andra skulle betalas, fordrade han, att Sigmund skulle afstå denna till Ossurs son, som var Tronds fosterson. Men Sigmund tog då sin silfverbeslagna yxa i handen, satte eggen mot Tronds bröst och sade: »Betala genast, hvad du är dömd att betala, eller också mottag dödshugget.»

Trond blef rädd och betalade äfven andra mansboten.

Men då också den tredje skulle utbetalas, kom Trond åter fram med sin fordran, att denna skulle tillfalla Ossurs son. På goda mäns förbön lofvade då Sigmund, att Trond skulle få vänta med inbetalningen af denna tredjedel. Och därmed skildes Sigmund och Trond.

Sigmund var ifrån denna tid en mäktig höfding på Färöarna, där han nu bodde med sin husfru, sina barn och alla sina tjänare. Och god vänskap rådde alltid mellan honom och Håkon jarl.

Men snart skulle Sigmund förlora sin vän. Då han några få år hade varit höfding på Färöarna, fick han det sorgebudet, att Håkon jarl var mördad af sin egen träl.

Efter Håkon jarl var det konung Olof Tryggvesson, som blef rådande i Norge. Olof, som var en nitisk kristen, förmådde snart alla Trondhjems inbyggare att antaga kristna läran. Han ville därefter utbreda kristendomen äfven på Färöarna, men innan detta kunde ske, måste han vinna dess förnämste höfding, Sigmund Bresteson för saken. Han kallade alltså Sigmund till sig och talade mycket med honom om kristna lärans stora betydelse och sporde honom efter en tid, om han ej vore färdig att låta döpa sig.

Sigmund svarade: »I veten väl, konung Olof, att jag högt skattar Håkon jarl för all den huldhet han visat mig. Det måste jag likväl erkänna, att jag ej lika högt har aktat hans tro, ty sällan sporde jag, att hans många gudar något godt kunde uträtta. Sedan jag nu genom edert tal fått spörja, att det finns en bättre gud än alla Håkons gudar, så vill jag därför gärna afsäga mig allt blotande och i stället tro på denne eder gud.»

Olof Tryggvesson glädde sig storligen öfver Sigmunds medgörlighet och lät genast eftersända en kristen präst, som undervisade Sigmund och hans män i den kristna läran. Alla mottogo de också efter en tid det heliga dopet.

Sigmund återvände sedan till Färöarna. Högtidligt lofvade han vid afresan sin konung att på Färöarna utbreda kristendomen. Och Olof sände kristna präster med honom för att undervisa folket.

Strax efter hemkomsten sände Sigmund ut budkaffe till alla Färöarna, att dess inbyggare skulle sammankomma till ting. Och då hela tingslaget var samladt, talade han till folket:

»Jag vill göra eder alla veterligt», sade han, »att jag har skiftat tro och blifvit en kristen man. Och jag har nu det budskap att framföra till eder från vår konung, Olof Tryggvesson, att I alla skolen vända eder till den enda rätta tron och blifva kristna.»

Trond Gateskäg, som också var på tinget, svarade på detta tal och sade, att bönderna sinsemellan måste rådgöra om den viktiga saken, innan de bestämde sig. Sedan tog han alla bönderna med sig till nedersta änden af tingsvallen och manade dem att mangrant framträda inför Sigmund och enigt förklara, att ingen af dem någon sin ämnade skifta tro och att ingen skulle kunna förmå dem därtill.

Bönderna gjorde och sade hvad Trond hade lärt dem.

Därpå gick Trond fram till Sigmund och sade: »Nu, höfding, fordra vi det löftet af dig, att du aldrig mer försöker att införa någon ny lära här på Färöarna. Vill du ej gifva oss detta löfte, så dräpa vi dig här på stället.»

Bönderna, som voro uppretade af Trond, skramlade med sina vapen och sågo bistra ut. Sigmund visste ej annat råd än att gifva dem det begärda löftet.

Härmed slutade tinget, och Sigmund drog sig tillbaka till sin gård på Skufö, men illa till mods var han.

En dag på våren, då strömmen var som starkast och ingen trodde det vara möjligt att ro mellan öarna, seglade Sigmund till Österö med tvenne skepp och trettio män. Ganska oväntadt kom han en natt upp till Trond Gateskäggs gård. De trettio männen omringade gården, slogo därefter in dörren till den kammare, där Trond hvilade, togo upp Trond ur hans säng och buro ut honom. Midt framför Sigmund ställde de ned honom, och Sigmund talade till honom och sade:

»Du förelade mig på tinget att välja mellan två onda ting. Nu vill också jag låta dig välja: Antingen skall

du genast låta döpa dig eller också blifva dräpt här på stället.»

»Icke kan jag öfvergifva mina gamla gudar», sade Trond.

»Du väljer sålunda döden», sade Sigmund och gaf tecken åt en man med lyftad yxa, att han genast skulle dräpa Trond.

Men Trond ropade: »Hugg mig ej strax ned, jag vill först tala med min frände Sigmund.»

»Här är jag», sade Sigmund. »Hvad har du att säga mig?»

»Att jag, hellre än att dö, vill antaga din lära», sade Trond.

Trond och alla hans tjänare blefvo nu genast döpta af prästen, som Sigmund hade med sig. Och sedan gick det lättare för Sigmund att öka den kristna församlingen. Då bönderna hörde, att den kloke och mäktige Trond låtit döpa sig, voro de snart villiga att följa hans exempel. Det dröjde ej länge, innan alla Färöarnas bebyggare antagit den kristna läran.

När Sigmund därefter framträdde inför konung Olof Tryggvesson och omtalade, hur han hade hållit det löfte han gifvit honom, tackade honom konungen och var honom i allt huld och väl bevägen. Men dock tyckte konungen det illa vara, att Trond ej blifvit drifven ur riket, »ty det är min tro», sade han, »att farligare man än Trond ej finns i nordlanden».

Konung Olof visade Sigmund så stor heder vid detta besök, att han till och med lät honom sitta vid sin sida under måltiden. Konungen fick då en gång se den arm-ring, som Håkon jarl hade tagit af gudinnan och gifvit Sigmund. Konungen bad att närmare få se på ringen. Sigmund lämnade honom den, och konungen sade: »Vill du gifva mig denna ring, Sigmund?»

Sigmund svarade: »Herre konung, jag har lofvat att aldrig skilja mig ifrån den.»

»Jag skall gifva dig en annan i stället», sade konungen, »fullt lika dyrbar.»

Sigmund omtalade då, att det var af Håkon jarl han hade fått armingen och att det var honom han hade lofvat att ej skilja sig ifrån den. Han kunde ej bryta sitt löfte, sade han.

»Gör som dig lyster», sade konungen, »men det vill jag säga dig, att denna ring blir din bane. Jag begärde den af dig endast för att frälsa dig från olycka.»

Konungen vardt vid dessa ord blodröd i ansiktet. Och aldrig var han från den dagen så blid mot Sigmund som förut.

Sigmund stannade dock ännu en tid vid konungens hof. Därefter drog han åter till Färöarna och bodde på sin gård med maka och barn. Men aldrig fick han lefva i fred för Trond. Då Sigmund var ute på sjön, låg Trond ofta i bakhåll för honom och försökte på allt sätt att göra honom skada.

Men nu var Sigmund kristen, han ville därför ej hämnas så som förr utan sökte i stället så mycket som möjligt undvika sin fiende.

En natt kom Trond med sextio män till Skufö, bröt sig genast in i Sigmunds gård och ropade högt med lyftadt spjut, att nu skulle han äntligen gifva Sigmund hans bane.

Alla Sigmunds män beväpnade sig. Så gjorde äfven hans husfru, Turid. Och hon brukade vapnen lika käckt som någon man.

Trond, som for fram med vildt raseri, tände slutligen eld på gården. Men Turid lyckades att släcka den. Därefter gick hon fram till Trond och sade: »Hur länge

tänker du att strida mot höfdinglösa män och en ensam kvinna?»

»Jaså, ulffen finns ej i sin kula», svarade Trond, »men vi skola väl ändå snart finna honom.»

Genom en underjordisk gång hade Sigmund och Tore sökt att komma fram till sjöstranden för att skaffa mer folk till gårdens försvar. Men då Trond nu fick veta, att Sigmund ej var hemma, tog han strax reda på den underjordiska gången och begaf sig med några män in i den för att söka efter Sigmund.

»Ja, denna väg har han gått!» utropade han och vädrade som en spårhund. »Nu skall han ej längre undgå döden.»

Sigmund och Tore kommo emellertid ut ur gången, innan fienden nådde dem, och kommo upp på en klippa vid hafsstranden. Därifrån sågo de Trond och hans män komma ut ur gången och närma sig klippan.

»Nu gäller det att värja sig», sade Tore. Men Sigmund svarade: »Ej kan jag värja mig, jag tappade mitt svärd i sjön, då jag klättrade uppför klippan. Vi måste kasta oss i sjön och simma i land.»

Så hoppade de båda i sjön.

Då Trond hörde plaskandet i vattnet, sade han till sina män: »Där hafva vi dem i sjön. Låtom oss nu ställa oss på stränderna och taga emot dem, som de förtjäna, då de komma i land.»

Sigmund och Tore simmade emellertid allt hvad de förmådde för att komma till en annan ö. Men då de hade simmat något mer än halfva vägen, sade Tore: »Hela vårt lif hafva vi hållit tillsammans, Sigmund, i stor kärlek, men nu måste vi skiljas. Mina krafter äro slut, och du får ej tänka på att draga mig med dig. Ditt lif är mer värdt än mitt. Låt mig sjunka och rädda dig själf.»

»Det skall aldrig ske, Tore frände», sade Sigmund, »att vi så skola skiljas. Antingen skola vi båda komma i land eller också ingen af oss.»

Därmed tog Sigmund den utmattade Tore på ryggen och simmade vidare. Äntligen uppnådde han Söderö. Men där vräkte sig sjön så våldsamt mot stranden, att Sigmund gång på gång kastades tillbaka af vågorna. Och därunder rycktes Tore af den svallande sjön ned i vattnet och drunknade.

Sigmund kunde slutligen med mycken möda släpa sig upp på land, men han var nu så utmattad, att han ej kunde gå. På händer och fötter kröp han fram till ett busksnår i närheten och lade sig där på marken.

Ett stycke därifrån bodde en elak man, som allmänt kallades Torgrim den ondskefulle. Denne kom ned till stranden med sina tvenne söner och fick med stor förvåning se sin egen höfding ensam och utmattad ligga där på marken. »Illa tycks du mig nu vara medfaren, höfding», sade Torgrim. »Hvem har vållat dig detta?»

Sigmund förtäljde nu, hvad som hade hänt honom, och bad Torgrim om hjälp. Men Torgrim svarade ej utan hviskade i stället till sina söner: »Sen I, att Sigmund har en dyrbar ring på sin arm? Den är mer värd än allt hvad vi äga. Mitt råd är, att vi dräpa Sigmund och gräfva ned honom här. Aldrig kan den gärningen komma i dagen.»

Sönerna tyckte, att rådet var godt, och därmed tog Torgrim yxan, som han alltid bar med sig, och högg med ett enda hugg hufvudet af Sigmund. Sedan tog han af honom den dyrbara ringen, och sönerna gräfvde ned den döda kroppen i marken. Liket af Tore, som flöt upp på stranden, lade de också ned i samma grop.

Då Trond ej lyckades att finna Sigmund, drog han hem med alla sina män.

Han gjorde sig nu till ensam höfding öfver Färöarna, men beständigt låg han i fejd och ovänskap med de öfriga öboarne.

Turid, som efter Sigmunds död kallades storänkan på Skufö, bodde kvar på Sigmunds gård och uppfostrade där många söner och döttrar. En dag kom Tronds foster-son Leif till henne och begärde hennes dotter Tora till äkta. Men Tora sade: »Säg honom, moder, att aldrig blir jag hans, förrän han har bevisat, att han ej var med om att dräpa min fader.»

Trond och Leif voro vissa om att Torgrim hade dräpt Sigmund. De drogo alltså nu till hans gård och försökte få honom att bekänna sitt illdåd. Men Torgrim nekade till gärningen.

Då befallde Trond sina män att genomsöka hela hans hus. »Törhända finna vi något, som varit i Sigmunds ägo», sade han. Men intet funno männen, hur mycket de än sökte.

Slutligen fick Trond se en gammal kista, som stod i en vrå. »Denna måste ock blifva genomsökt», sade han. Kistan bröts då upp, men icke tycktes den innehålla annat än skräp. »Hvälfven kistan», sade Trond. Männen gjorde så. Och nu funno de på botten af kistan ett hårdt föremål, som var omviradt med trasor. Detta bylte upplöstes, och där låg nu Sigmunds dyrbara arming, hvilken alla väl kände igen.

Nu fann Torgrim, att han ej längre kunde dölja sitt brott.

Trond sammankallade strax folket till ting. Där inför hela tingslaget bekände Torgrim, att han var Sigmunds baneman. Och han blef därefter hängd för sin onda gärning.

Sigmunds dotter blef nu hustru till Tronds fosterson. Båda voro de kristna, och frid och försonlighet rådde sedan mellan de förr så fientliga släkterna.

Sigmunds och Tores lik blefvo uppgräfdä och sedan kristligt begrafna vid den första kyrkan på Färöarna, som var byggd af Sigmund Brestesson.

Innehåll.

Berättelser ur nordiska gudasagan.

	Sid.
1. Om skapelsen	1.
2. Sagan om Oden	3.
3. Sagan om Tor.	7.
Tors besök hos Utgård-Loke	10.
Tor hos Gerröd	16.
Tors strid med Rungne	19.
Hammarhämtningen.	22.
Tor skaffar Ägir en bryggkittel	25.
4. Sagan om Balder.	29.
5. Lokes straff	33.
6. Ragnarök	36.

Berättelser ur Ynglingasagan.

1. Om Yngve Frö	38.
2. Sagan om Fjolne	40.
3. Sagan om Visbur.	42.
4. Sagan om Domald	44.
5. Sagan om Agne Skeppsbo	45.
6. Sagan om Ane den gamle	47.
7. Sagan om Adils	48.
8. Om Bröt-Anund	57.
9. Om Ingjald Illråde	59.

Hjältesagor.

Sagan om Starkad den gamle	64.
--------------------------------------	-----

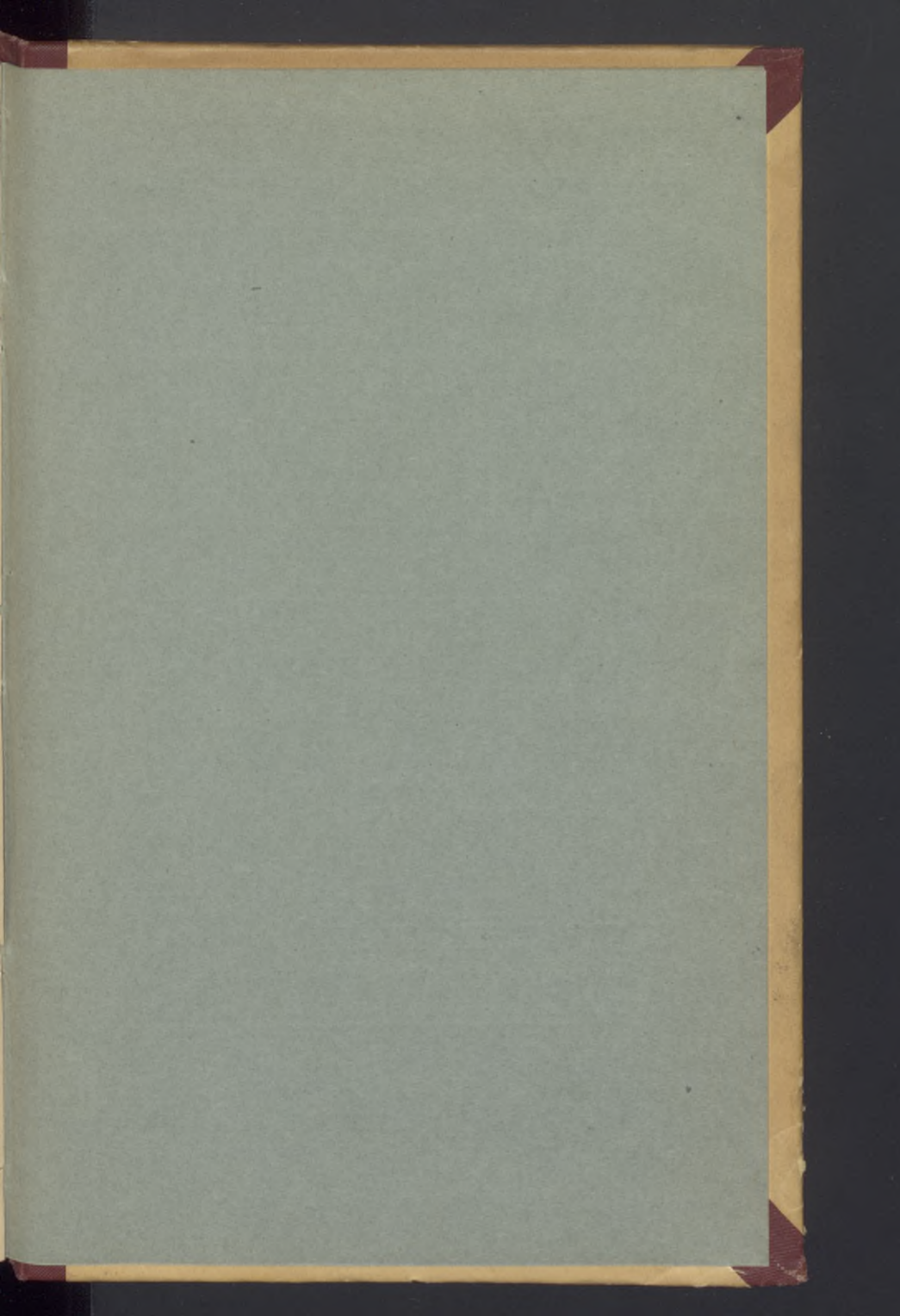
Sagan om Orvar Odd.

	Sid.
1. Om Odds härkomst och första lefnadsår	80.
2. Odd drager ut i världen.	85.
3. Färden till Finmarken och Bjarmaland	88.
4. Odd i jättarnes land	93.
5. Odd återvänder till sin faders gård	97.
6. Odd och Hjalmar den hugstore	98.
7. Tåget till Skottland och Irland	103.
8. Striden med bärsärkarne	107.
9. Orvar Odd döpes.	114.
10. Orvar Odd i Ungern	116.
11. Odd i Hunaland	117.
12. Orvar Odds strid i Bjalkeland	126.
13. Orvar Odds sista dagar	128.

Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner.

1. Ragnar Lodbroks barndom	132.
2. Ragnar vinner Tora Borgarhjort.	133.
3. Ragnar finner Kråka	136.
4. Om Ragnars söner	143.
5. Ragnar Lodbrok och Östen Bele	145.
6. Kråkas saga.	146.
7. Erik och Agnars död	151.
8. Ragnars söner intaga Vifilsborg	153.
9. Ragnar Lodbroks färd till England	155.
10. Ragnars död.	157.
11. Ragnars söners härfärd till England	161.
12. Ivar bygger Lundunaborg	162.

Sagan om Sigmund Brestesson och Trond Gateskägg. 167.

P. A. Norstedt & Söners Ungdomsböcker:

1. **Hårdt bidevind.** En berättelse för pojkar, af RICHARD MELANDER. Med illustr. af *J. Hägg* och *G. Stoopendaal*. Andra upplagan. Pris inb. 2,75.
2. **Stanley och Emin.** Bearbetning för ungdom af Stanleys bok »I det mörkaste Afrika» samt Jephsons »Emin pascha och de upproriske i Sudan». Med 82 illustrationer. Pris inb. 3,75.
3. **Klöfverbladet** af T. COMBE. Öfvers. af *S—d*. Med illustr. af *O. Adelborg*. Pris inb. 1,75.
4. **Smugglarna.** Berättelse från västkusten af RICHARD MELANDER. Med illustr. af *J. Hägg*. Pris inb. 2,50.
5. **Glädjens blomster** med flera berättelser för barn af AMANDA KERFSTEDT. Belönta med Fredrika-Bremer-förbundets andra pris 1891. Med illustrationer af *Jenny Nyström-Stoopendaal* och *O. Adelborg*. Pris inb. 2 kr.
6. **Rolfs sommarferier** af HEDDA ANDERSON. Med illustrationer af *Jenny Nyström-Stoopendaal*. Pris inb. 1 kr.
7. **Rolfs nya kusiner,** af HEDDA ANDERSON. Med illustrationer af *Jenny Nyström-Stoopendaal*. Pris inb. 1,25.
8. **Minnen från den karolinska tiden,** af J. C. VON HOFSTEN. Med porträtt. Pris inb. 1,25.
9. **Sigtrygg Torbrandsson,** af MATILDA LÖNNBERG. Belönt med Fredrika-Bremer-förbundets första pris 1892. Med illustrationer af *Jenny Nyström-Stoopendaal*. Pris inb. 2,25.
10. **Vikingar och deras ättlingar.** Fyra berättelser af M. ANHOLM. Belönta med Fredrika-Bremer-förbundets andra pris 1892. Med 10 illustrationer. Pris inb. 2,50.
11. **I Sitting Bulls land.** Skildringar från gränslifvet i den fjärran västern, af RICHARD MELANDER. Med talrika bilder. Pris inb. 2,75.
12. **Från Sahara och Sudan,** af G. NACHTIGAL. Bearbetning af *G. Hjelmerus*. Med talrika bilder. Pris inb. 2,75.

13. **Ströftåg i världsrymden.** Några stjärnstudier, den mognare ungdomen tillägnade af O. A. BUSCH. Med talrika illustrationer. Pris inb. 3,50.
14. **Nordiska sagor,** berättade af HEDDA ANDERSON. Med 22 illustrationer. Pris inb. 2 kr.
15. **Från Sveriges storhetstid,** af J. C. VON HOFSTEN. Med 4 porträtt. Pris inb. 1,50.
16. **Skildringar från fransk-tyska kriget 1870—71,** af KARL KLEIN, pastor i Fröschweiler vid Wörth. Öfversättning af O. Eurén. Pris inb. 2,25.
17. **Styrbjörns äntring.** Berättelse från Finland 1808, af RICHARD MELANDER. Pris inb. 2 kr.

Förut äro utgifna:

- Tom Browns skollif.** Öfversättning i sammandrag. Pris inb. 2,50.
- Jagter i Algeriet** och anteckningar om Saharas araber. Af GENERAL MARGUERITTE. Öfversättning af V. Rehbinder. Pris 2 kr.
- Bilder och berättelser ur lifvet i Syd-Afrika,** af FRANZ OTTO. Öfversättning af J. R. Spilhammar. Med 127 illustrationer. Pris inb. nedsatt från 4,75 till 3 kr.
- Berättelser ur den heliga skrift** för barn. Af Hedda Anderson. Gamla testamentet. Pris kart. 1 kr. — Nya testamentet. Pris kart. 65 öre. — Kompl. inb. i lärftsband 1,50.
- Ungdomsvännen,** fem serier 25-öres-häftnen, innehållande vald läsning för ungdom. *Serien I. Religiösa betraktelser,* red. af J. BÄCKMAN. 5 häften. — *Serien II. Små berättelser,* red. af J. BÄCKMAN. 5 häften. — *Serien III. Ur svenska historien. A) Forntid och medeltid,* red. af H. WIESELGREN. 10 häften. *B) Nyare tiden,* red. af P. O. BÄCKSTRÖM. 10 häften. — *Serien IV. Uppsatser om den organiska naturen,* red. af S. ALMQUIST. 10 häften. — *Serien V. Uppsatser om den oorganiska naturen,* red. af K. LINDBERG. 10 häften.
- Hela samlingen, tillsammans 50 häften., inb. i tio fina klotband, kostar 16 kr. — Hvarje band (innehållande 5 häften af samma serie) säljes särskildt för sig à 1 kr. 75 öre.

P. A. Norstedt & Söners
Ungdomsböcker.

Se förteckningen på pärmens insida!